

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»
Навчально-науковий інститут соціально-гуманітарного менеджменту
Катедра української мови і літератури

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
**на тему «Словотворчість Костянтина Мордатенка: семантико-
дериваційний аспект»**

Здобувачки вищої освіти
за другим (магістерським) рівнем
2-го року навчання групи МУФ-2
спеціальності 035 Філологія
освітньо-професійної програми
«Українська мова і література»
Делик Єлизавети Олександрівни

Керівник – кандидат філологічних наук,
доцент катедри української мови і літератури
Національного університету
«Острозька академія»
Мініч Лариса Степанівна

Рецензент – кандидат філологічних наук, доцент,
завідувачка катедри стилістики та
культури української мови
Рівненського державного
Гуманітарного університету
Шульжук Наталія Василівна

Острог, 2022

ЗМІСТ

ПЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ І ПОЗНАЧЕНЬ	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АВТОРСЬКИХ ЛЕКСИЧНИХ НОВОТВОРІВ У СУЧАСНІЙ НЕОЛОГІЇ.....	8
1.1. Лінгвістична природа індивідуально-авторських новотворів	8
1.2. Класифікації лексичних новотворів.....	13
1.3. Функційні особливості та прагматичний потенціал індивідуально- авторських новотворів	16
1.4. Семантико-дериваційний аспект як основний виразник авторського ідіостилю	21
РОЗДІЛ 2. СЕМАНТИКО-ДЕРЕВАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКИХ НОВОТВОРІВ У ЛЕКСИКОНІ КОСТЯНТИНА МОРДАТЕНКА	25
2.1. Загальна характеристика словотворчої практики Костянтина Мордатенка	25
2.2. Індивідуально-авторські новотвори Костянтина Мордатенка, утворені узуальними способами.....	28
2.2.1. Осново- та словоскладання	28
2.2.2. Суфіксальний спосіб.....	33
2.2.3. Складносуфіксальний спосіб.....	34
2.2.4. Префіксально-суфіксальний спосіб	35
2.2.5. Інші афіксальні способи	36
2.3. Неузуальні інновації у словотворчості Костянтина Мордатенка	37
2.3.1. Контамінація.....	38
2.3.2. Черезступеневе продукування	42
2.3.3. Інші неузуальні способи	44

2.4. Найчисленніші лексико-тематичні групи новотворів у поетичному лексиконі Костянтина Мордатенка	46
2.4.1. Авторські номінації релігійної тематики	48
2.4.2. Лексика, пов'язана з природними явищами.....	52
2.4.3. Лексика, пов'язана з письменством	54
2.4.4. Лексика, що характеризує рослинний світ.....	56
2.4.5. Особливості семантики новотворів інших ЛТГ	57
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	66
ДОДАТОК А	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	117

ПЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ І ПОЗНАЧЕНЬ

АЛН – авторський лексичний новотвір;

ЛТГ – лексико-тематична група.

ВСТУП

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку лінгвістики з'являється все більше наукових праць, у яких висвітлено питання неології (Н. Адах [1; 2], Г. Вокальчук [30], Є. Карпіловська [18], Ж. Колоїз [20–25], В. Максимчук [38], Є. Редько [47], О. Турчак [61; 62] та ін.), а також дослідницька увага помітно зросла до аналізу словотворчості крізь призму семантико-дериваційного аспекту. Однак на сьогодні не вистачає ґрунтовних досліджень авторських лексичних новотворів у лексиконі конкретного письменника з урахуванням семантико-дериваційного аспекту. Ця праця стане поштовхом для аналізу індивідуальних інновацій у контексті названого аспекту.

Костянтин Мордатенко автор 28 поетичних збірок, лавреат різних літературно-мистецьких премій, а також премії голови Київської обласної державної адміністрації 2009 року в номінації «За творчі досягнення». Із загальним тиражем книг 2013 року його визнали найуспішнішим сучасним поетом України (за версією журналу «Фокус»). Творчість Костянтина Мордатенка досліджувала Л. Вилка, яка звернула увагу на необароковий та слов'яно-християнський простори лірики письменника [7]. Однак у поезіях цього автора наявна значна кількість АЛН, продукованих різними типами словотвору. Ці лексеми вже стали частиною індивідуального стилю автора, що й зумовило потребу аналізу семантико-дериваційного аспекту АЛН саме крізь призму словотворчості поета. У сучасному мовознавстві така праця стане поштовхом для детальнішого дослідження індивідуально-авторських неологізмів не лише зі словотвірного погляду, а й із семантичного.

Мета магістерської роботи – комплексно схарактеризувати семантико-дериваційні особливості авторських лексичних новотворів у поезії Костянтина Мордатенка. Поставлена мета передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) розкрити природу індивідуально-авторських неологізмів як одного з основних виразників письменницького ідіостилу;
- 2) проаналізувати класифікації авторських інновацій, їх функційні особливості та прагматичний потенціал;

- 3) з'ясувати лінгвістичний зміст семантико-дериваційного аспекту в неології;
- 4) описати словотвірні особливості АЛН Костянтина Мордатенка;
- 5) схарактеризувати семантику лексико-тематичних груп індивідуально-авторських новотворів у текстах письменника;
- 6) укласти «Словник авторських лексичних новотворів Костянтина Мордатенка».

Об'єкт дослідження – авторські лексичні новотвори в поезіях Костянтина Мордатенка, а **предмет** – семантико-дериваційні особливості продукованих інновацій.

Джерельна база дослідження. Матеріалом роботи слугували близько 750 індивідуально-авторських новотворів, отриманих унаслідок суцільного вибору із 28 збірок Костянтина Мордатенка.

Специфіка об'єкта, мета й завдання праці зумовили використання таких **методів**: *лінгвістичного опису* – для аналізу способів, засобів, принципів виокремлення авторських новотворів; *дедукція* – на основі теоретико-лінгвістичних відомостей про АЛН зроблено висновки про них у словотворчості Костянтина Мордатенка; *типологічний* – для класифікацій індивідуально-авторських новотворів, визначення особливостей їх продукування; *контекстно-інтерпретаційний аналіз* – для вичленування твірних основ; *зіставний метод* – для аналізу АЛН різних частин мови; *структурний* – для об'єднання індивідуально-авторських новотворів у мікрогрупи; *метод кількісних підрахунків* – для визначення загальної кількості АЛН, їх відсоткового співвідношення у групах.

Наукова новизна роботи зумовлена тим, що вперше в українському мовознавстві докладно проаналізовано семантико-дериваційний аспект новотворів у словотворчості Костянтина Мордатенка; виокремлено і схарактеризовано їх лексико-тематичні групи, укладено словник авторських лексичних новотворів письменника.

Теоретична й практична цінність дослідження полягає в тому, що його результати можна використовувати під час майбутнього аналізу семантико-дериваційного аспекту словотворчості певного письменника, для ґрунтовного вивчення словотвору, лексикології та лексикографії сучасної української літературної мови, письменницької неології та неографії, ідіостилістики, лексичної семантики, а також у процесі укладання словника АЛН у поезії ХХ–ХХІ ст.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення та практичні результати роботи виголошено на ХХVІІ науковій викладацько-студентській конференції «Дні науки» (16–20 травня 2022 р., Національний університет «Острозька академія»), на Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Пріоритети філологічної освіти», а також під час засідань лексикографічної лабораторії «Острозький неограф» Національного університету «Острозька академія».

Публікації. Основні положення магістерської роботи викладено у статті:

Делик Є. О. Особливості неuzuального словотвору в індивідуально-авторських неологізмах Костя Мордатенка // Студентські наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Соціогуманітарні науки» / укл. З. В. Столяр. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2022. Вип. 1 (13). С. 13–23.

Структура й обсяг дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури (64 позиції), списку використаних джерел (28 позицій) і додатків. Повний обсяг роботи – 118 сторінок, із них 65 – основного тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АВТОРСЬКИХ ЛЕКСИЧНИХ НОВОТВОРІВ У СУЧАСНІЙ НЕОЛОГІЇ

1.1. Лінгвістична природа індивідуально-авторських новотворів

Лексика – найбільш динамічна підсистема мови, у її складі постійно відбуваються зміни. Це насамперед пов'язано з запозиченням слів та словотвором, у якому вагоме місце займає продукування індивідуально-авторських неологізмів. Упродовж останніх років у зарубіжному й українському мовознавстві посилився інтерес до питань авторської неології та неографії. Дослідники розглядають словотворчість письменників крізь призму лексико-семантичного, ономасіологічного, словотвірного, лексикографічного, семантико-дериваційного та інших аспектів. До питань оказіональних інновацій у своїх працях звертались Н. Адах [1; 2], Г. Вокальчук [30], Н. Гаврилюк [8], Є. Карпіловська [18], Ж. Колоїз [24; 20; 22], В. Максимчук [38], Є. Редько [47] та ин.

Як новий окремий напрям лексикологічних досліджень неологія (або неологіка) активно розвинулася в кінці ХХ століття. Її об'єктом вивчення стала нова лексика, а в ширшому значенні – «будь-які нові явища (інновації) в мовній діяльності суспільства» [45, с. 12].

Г. Вокальчук зазначає, що «неологія має безпосередній вихід не лише у різноманітні конкретні галузі лінгвістики, а й у проблематику загальної теорії мови» [30, с. 12]. Ми погоджуємося із цією думкою, адже неологічні дослідження порушують питання особливостей номінації, статичності й динамічного розвитку мови, відмінностей між мовою й мовленням, узусом й інноваціями тощо.

Через різнобій у критеріях на сьогодні серед лінгвістів немає однастайности у тлумаченні поняття «нове слово», це зумовило велику кількість (близько тридцяти) термінів для позначення аналізованих одиниць [30, с. 15].

Також у лінгвістичній літературі наразі існують різні думки щодо термінів на позначення загальнономовних/авторських інновацій.

Найуживаніший термін у неології – неологізм. В енциклопедії сучасної України [57] неологізм визначають як «слово, а також його окреме значення, вислів, що з'явилися в мові на певному етапі її розвитку (загальнономовні) або були вжиті тільки в якомусь акті мовлення, тексті чи мові певного автора (стилістичні, або індивідуально-авторські)». Таке трактування ми вважаємо комплексним і погоджуємось з ним, а також наголошуємо на тому, що з позиції досліджень сучасної неології основна диференційна ознака неологізму – відносна новизна: нове настає за чимось, що існувало до нього; нове демонструє не короткочасний, раптовий зріз об'єктивної вербальної дійсності, а протяжність у «мовному просторі», що різна для різних матеріальних репрезентантів [24, с. 85].

Л. Томіленко виокремлює лінгвістичні й екстралінгвістичні причини виникнення неологізмів. Лінгвістичними причинами дослідниця вважає:

- 1) відсутність слова для найменування нового явища, предмета тощо;
- 2) заміну довгого виразу шляхом створення нового слова скороченого слова;
- 3) потребу в конкретному слові, що усуває непорозуміння між комунікантами;
- 4) потребу розрізнення близьких за значенням предметів, явищ, понять;
- 5) потребу у вужчому, спеціалізованому понятті;
- 6) потребу в назві комунікативно-актуального поняття, життєво важливих інтересів, сфер життя тощо;
- 7) потребу в нових словах для підвищення статусу;
- 8) тенденцію закріплення інновацій, що мають єдиний лексичний ряд через своє загальне значення чи повторення певного елемента, чи елементів структури [59, с. 83].

Екстралінгвістичні причини стосуються:

- 1) характеристики розвитку людства, суспільства, культури, техніки;
- 2) поглиблення знань про навколишній світ;

- 3) розширення суспільних функцій мови, її стильових варіацій;
- 4) ускладнення суспільного життя людей тощо [Там само].

А. Калетник аналізує неологізм як протиставлення норми та виходу за неї, продукування нової реальності, вербалізованої в мові; нового ракурсу сприйняття, що відтворений у семантиці слова, його конотаціях [17, с. 72]. Дослідниця визначає неологізм як okazіональну семантему, функційна інтерпретація якої залежить від «уваги до лінгвістичної об'єктності неологізації» [Там само, с. 73]. Тобто у такому підході враховано різницю між загальномовними й індивідуально-авторськими неологізмами, що мають відмінні характеристики під час процесу пізнання, можуть бути універсальними/ситуативними.

Оскільки «індивідуально-авторські неологізми як позасистемні мовленнєві явища, що зберігають індивідуальне в основі своєї появи, посідають значне місце в художньому дискурсі» [3, с. 12], щодо них теж існує безліч думок. Дослідники часто називають їх okazіоналізмами і традиційно зараховують авторські інновації до неологізмів, наприклад, О. Стишов, який все ж говорить про те, що okazіоналізми – це складне системне й асистемне явище [56, с. 46–47]. Натомість, на думку В. Максимчука, термін «okazіоналізм» «не зовсім доречний для позначення нових слів у поезії, оскільки не всі інновації в художньому тексті автор творить випадково, а внаслідок переосмислення реальних (або ж уявних) образів, понять, що зумовлено його світосприйманням, естетичними й версифікаційними потребами» [38, с. 34]. Ми погоджуємось із цією думкою, адже вважаємо диференційною ознакою авторських новотворів їх периферійність, наявність конкретного автора і належність до мовлення. За цими ж ознаками терміни «індивідуально-авторський лексичний новотвір», «авторський неологізм», «(авторська) лексична інновація», «неолексема» надалі вживаємо як синонімічні.

Відмінності авторського новотвору від загальномовного неологізму ґрунтуються не лише на індивідуальній/соціальной належності. Неологізмам властива нормативність, втрата новизни, високий ступінь номінативності й

відсутність тісного зв'язку з контекстом. Авторські лексичні новотвори відрізняються закріпленістю у використанні, постійною новизною, ненормативністю (але не абсолютною), контекстуальною залежністю (але не абсолютною), високим ступенем експресивності [13, с. 82].

Експресивно-стилістичний критерій – один з основних для визначення належності інновації до АЛН. Н. Бойко виокремлює узуальну й оказіональну лексичні експресивності. Узуальна (системна) залежить від поглядів на світ, що виробив соціум, і які закріплені у свідомості мовців, а також від морально-етичних, естетичних ідеалів та переконань. Оказіональна лексична експресивність має тісні зв'язки з контекстом, відображає індивідуальні авторські висловлення, передає його бачення світу [6, с. 25–26].

Для виразного представлення індивідуального ідіостилю письменника важливими є такі критерії АЛН:

- 1) належність до сфери мовлення;
- 2) ненормативність;
- 3) функційна одноразовість,
- 4) продукування у процесі мовлення,
- 5) експресивність,
- 6) похідність,
- 7) індивідуальна належність,
- 8) синхронно-діахронна дифузність [36, с. 103].

Сукупність цих ознак відповідає за семантичне навантаження інновацій і їх функційні особливості, що залежать від світогляду та світосприйняття автора. Вони відображають не лише лінгвокультурний, а й національно-духовний потенціал конкретної мови. Тому «індивідуально-авторські неологізми з'являються під впливом і мовних, і позамовних чинників» [3, с. 14].

Ж. Колоїз, наголошує, що «індивідуально-авторські інновації є мовленнєвими експресивними одиницями, які по-новому, свіжо й оригінально позначають елементи об'єктивної дійсності» [20, с. 342]. Тобто завдяки

порушенню семантичних і структурних моделей узуального слова виникають непередбачуваність і новизна, що надають особливу експресію новотворів.

Унікальність індивідуально-авторських новотворів іманентна та специфічна, адже вони містять органічне поєднання індивідуально-авторської фантазії та мовної традиції, креативного й стереотипного, неочікуваного й звичного. В АЛН існує двобічний зв'язок між змістом і формою. Вони можуть викликати передбачувані й спонтанні асоціації, а для їхнього трактування потрібні певні мовні знання [22].

У сучасній лінгвістиці однією з причин створення АЛН вважають прагнення письменника до зображення оригінальних асоціацій, передачі нових думок і почуттів, які раніше ніхто не усвідомлював. Також словотвір пов'язують з мовною особистістю письменника, де «чим більший креативний потенціал митця, чим загостреніше його суто лінгвістичне чуття слова ..., тим багатшою буде мова митця на ексклюзивні й ситуативно й психологічно вмотивовані поетичні неологізми [16, с. 209].

Завдяки АЛН автор викликає в реципієнта відповідну реакцію, а також показує (зазвичай крізь призму ліричного героя) суб'єктивне ставлення до конкретних ситуацій. Тому «особливо активне продукування індивідуально-авторських неологізмів пояснюється не тільки потребою посилити загальний емоційний вплив контексту на читача, збагатити образну палітру твору, а й прагненням автора реалізувати суб'єктивно-оцінну модальність» [20, с. 342]. Митці свідомо творять авторські лексичні новотвори, адже це можливість самовиразитися й «образно відтворити національне світовідчуття, заповнити у конкретній мовленнєвій ситуації певну мовно-естетичну нішу» [2, с. 1].

Отже, неологізм – це інновація, що з'явилася в мові у певний період або була вжита в конкретному акті мовлення (в усній чи писемній формі). Його основна диференційна ознака – відносна новизна, а причини виникнення зумовлені лінгвістичними й екстралінгвістичними чинниками. Індивідуально-авторські новотвори мають низку відмінностей від загальномовних, де визначальним є насамперед експресивно-стилістичний критерій. Основна

причина продукування авторських новотворів – бажання письменника зобразити оригінальні асоціації та передати нові думки і почуття.

1.2. Класифікації лексичних новотворів

Питання класифікації неологізмів залишається наразі спірним, адже за основу кожного підходу мовознавці визначають різні критерії. Типологію інновацій досліджували А. Калетнік [17], Д. Мазурик [36], О. Стишов [55] й інші.

У сучасній лінгвістиці про інновації говорять насамперед крізь призму їх належності до мовного чи мовленнєвого явища, тобто про узуальні неологізми й індивідуально-авторські новотвори (оказіоналізми) [38, с. 38].

На думку Ж. Колоїз, узуальне – це прийняте вживання об'єктивної одиниці, що не зумовлена специфічним контекстом або індивідуальним смаком, яке узагальнює традиційні реалізації мовної системи й апробовані результати мовленнєвої діяльності; це «це вже не індивідуальне, не оказіональне, але ще й ненормативне, несистемне, хоч може ним стати, апробувавшись у мовленні [22, с. 6]. Натомість незуальне – це матеріалізація словотворчих можливостей, утворення нових лексичних одиниць, що не мають основи у вигляді «відпрацьованого», адаптованого матеріалу у мовному просторі [22, с. 7]. Також дослідниця зазначає про відсутність різниці між авторськими й неавторськими новотворами, адже «кожен витвір має свого творця, а тому кожне новоутворення належить конкретному індивідууму» [24, с. 52].

Сучасна славістика загалом засвідчує істотну відмінність у тлумаченні поняття «незуальність» щодо лексичної та словотвірної норм мови. З погляду першої незуальне словотворення зазвичай трактують як таке, що невживане і неусталене в мовній системі, адже для лексичних номінацій саме вживаність / невживаність і «потрібність» мають найбільше значення. Натомість для словотвірних номінацій важливості набувають відповідність / невідповідність певному зразку творення, де незуальність ототожнюють із нестандартними способами [18, с. 107]. Є. Карпіловська наголошує, що для встановлення

узуальности / неузуальности словотвірних номінацій необхідна тріада мова– норма–мовлення. Функцію норми, на думку дослідниці, виконує «продуктивний, регулярний зразок словотворення», тобто узуальний і неузуальний словотвір доцільно трактувати як нормативне / ненормативне [18, с. 106].

О. Стишов говорить про етапи освоєння неологізмів у мові, що залежать від низки різних екстра- й інтралінгвальних чинників. За інтенсивністю процесу освоєння неолексем дослідник виокремлює моментальні (входять у мову одразу після виникнення), поступові (початково маловживані слова, можуть вживатися синонімічно до відомих нормативних лексем) та несподівані або випадкові (індивідуально-авторські одиниці, що внаслідок тривалого функціонування стають нормативними) входження [55, с. 33]. За зв'язком новизни із семантикою слова та/або матеріальною оболонкою лінгвіст виділяє:

- 1) власне неологізми – нові слова за формою та змістом. До них належать також запозичення з різних мов;
- 2) новоутворення – нові за формою слова, що здебільшого були утворені із двох чи більше основ, значення яких поєдналися;
- 3) трансформації – одиниці, що поєднують нову форму з семантикою, яку раніше передавали іншими лексичними засобами;
- 4) семантичні неологізми – одиниці, у яких нова семантика передана словоформою, що вже відома і закріплена у мові;
- 5) функційні неологізми – відновлені з минулого слова і вислови, частина з яких зазнала семантичних і стилістичних змін [Там само, с. 34–35].

Також існують інші типології неологізму за такими критеріями:

- 1) за видом мовної одиниці:
  - неолексема – результат запозичення;
  - неофразема – стійке сполучення слова з ідіоматичною семантикою;
  - неосемема – нове значення старого слова [32, с. 39];
- 2) за ступенем новизни:
  - сильний (абсолютний) – слово, яке раніше не існувало;
  - слабкий (відносний) – нове значення слова;

- 3) за видом означуваної реалії:
  - позначає нову реалію;
  - позначає стару реалію;
  - позначає актуалізовану реалію;
  - позначає реалію, що відмирає;
  - позначає реалію, якої не існує (гіпотетичну);
- 4) за способом утворення:
  - запозичений (зовнішнє або внутрішнє запозичення);
  - словотвірний (утворений за словотвірними моделями);
  - семантичний [9, с. 117];

За традиційною класифікацією авторський новотвір може бути:

- 1) фонетичним – незвичне звукове поєднання зі своєю семантикою;
- 2) граматичним – інновація, продукована шляхом конфлікту лексичної семантики та граматичної форми;
- 3) лексичним – інновація, утворена словотвірними способами на основі вже наявних слів;
- 4) семантичним – узуальне слово, що в конкретному контексті набуло нового значення або втратило один чи кілька елементів своєї семантики);
- 5) графосемантизмом – утворення з нестандартним написанням, що частково порушує мовну норму;
- 6) квазіномінацією – номінація, утворена злиттям компонентів синтаксичної конструкції в єдину одиницю;
- 7) стилістичним – інновація, що містить поєднання стилістично різних засобів (див. про це: [38, с. 39–40]).

Отже, у сучасному мовознавстві питання класифікації неологізмів спірне, оскільки за основу наукової розвідки лінгвісти беруть різні критерії. Дослідники типологізують неологізми за належністю до мови чи мовлення; за інтенсивністю процесу освоєння; за взаємодією новизни з семантикою та/або матеріальною оболонкою; за видом мовної одиниці; за ступенем новизни; за видом реалії, яку позначає неологізм; за способом утворення тощо.

1.3. Функційні особливості та прагматичний потенціал індивідуально-авторських новотворів

Індивідуально-авторські новотвори відображають динаміку розвитку мови й мають особливу експресивність, саме тому важливо розуміти їх функційну природу. З'ясуванням особливостей функціонування авторських неологізмів займалися О. Жижома [15], О. Косович [27], Н. Молодча [43], О. Ребрій [46], Р. Ріжко [48], О. Турчак [62] й інші.

Сучасні дослідники обґрунтовують різні функції авторських новотворів, наприклад:

- креативну, імпресивну, комунікативно-емотивну (О. Косович);
- кумулятивну, експресивно-регулятивну, оцінно-емотивну, маніпулятивну (Н. Молодча);
- імпресивно-вольову, естетичну, емотивну, експресивну та номінативно-експресивну (О. Турчак);
- функцію спонукання до дій, емоційно-оцінну, експресивну, естетичну та контекстоутворювальну (Л. Омельченко) тощо (див. про це: [44, с. 147]).

Пояснюємо такий різнобій у класифікаціях через аналіз інновацій у текстах різних стилів та жанрів. Універсальну типологію основних функцій авторських лексичних новотворів подає О. Жижома, яка виділяє:

- номінативну функцію;
- стилістичну функцію;
- експресивну функцію;
- текстотвірну функцію [15, с. 11]).

Зазначаємо, що попри існування різних описаних підходів, авторські інновації, на відміну від узуальних слів, завжди поліфункційні. Вони сприяють розкриттю художнього задуму письменника через нові виражальні можливості, нові емоційні, семантичні та стилістичні відтінки, оригінальні номінації.

Р. Ріжко виокремлює такі функції АЛН у поезії:

1) креативну (задовольняє письменницьку необхідність в особистому й творчому самовираженні; ілюструє пізнання дійсності, крізь призму індивідуально-авторської картини світу);

2) імпресивну (результат справжніх вражень автора);

3) комунікативну (потреба взаємодії через текст);

4) експресивно-аксіологічну (відображає чуттєвий образ-уявлення, ціннісні принципи адресанта);

5) прагматичну (привертає увагу реципієнта одно- або багатокomпонентною структурою, наштовхує його до розуміння імпліцитної інформації) [48, с. 197].

Також дослідниця зазначає, що основна мета індивідуально-авторських одиниць полягає у приверненні уваги читача та стимулювання до розшифрування закодованої інформації [48, с. 195]. У цьому контексті вважаємо доцільним говорити про прагматику, адже експресивна функція безпосередньо пов'язана з нею, а індивідуально-авторські новотвори, як зауважує О. Ребій, «мають значний прагматичний потенціал за рахунок інгерентно притаманного їм прагматичного компонента семантичної структури [46, с. 9].

Прагматика – це «міжнаукова галузь знань, що вивчає соціокультурні, ситуативно-поведінкові, статусні, психологічні, когнітивні й мовні чинники комунікативної взаємодії суб'єктів і відношення їх до засобів цієї взаємодії та певної знакової системи, що використовується комунікантами в спілкуванні» [49, с. 583]. М. Кочерган називає прагматику лінгвістичною сферою досліджень, що передбачає функціонування мовних одиниць у мовленні і «вивчає комплекс проблем, що стосується мовця, адресата, їх взаємодії в комунікації» [29, с. 374].

О. Ребій зазначає, що кожний випадок авторської словотворчості складається з двох етапів – довербального (формування змістового замислу) та вербального (його реалізації). У першому визначальні прагматика та семантика, оскільки внутрішнє продукування висловлювання чи тексту зумовлено номінативними та прагматичними потребами комунікації [46, с. 7].

Якщо враховувати комунікативний підхід до тексту, прагматична сутність – основний його чинник, який полягає у транслюванні через художні тексти «предметно-логічної, естетичної, образної, емоційної та оцінної інформації» [11, с. 106]. Навіть за умови відсутності безпосереднього контакту між автором і читачем, комунікативний вплив адресанта на численних адресатів наявний, оскільки автор володіє мовою як системою, індивідуалізуючи кожен лінгвальну одиницю тексту, яка, своєю чергою, викликає відповідне ставлення й оцінку у реципієнтів [11, с. 106]. А продукування авторських неологізмів – це один з основних аспектів в ідіостилі митця.

Авторське уявлення про навколишнє середовище та свідомий відбір художніх засобів визначає продукування інновацій. На нашу думку, АЛН у своєму значенні часто містять оцінні елементи й з'являються через прагматичні причини (до них належить потреба назвати те, що не має відповідника; потреба надати більшої виразності певному елементу; бажання вплинути на реципієнта тощо), що мають свої особливості.

Прагматичний аспект продукування АЛН обґрунтовують як інструмент привернення уваги читача і пояснюють цим використання новотворів у заголовках текстів [33, с. 203]. Варто зазначити, що в доробку Костянтина Мордатенка інновації часто є в назві поезій: *Диявозілля цукро-люциферне* (КМорд16:11). А інколи це назви цілих збірок, наприклад: *Українгеліє*.

Сучасні дослідники виокремлюють прагматичну функцію авторських інновацій, що полягає в призначенні новотвору як «і засобу впливу на адресата і потенційної регуляції його поведінки, а також вираження почуттів і емоцій самого мовця-номінатора за рахунок прагматичного компонента семантичної структури, що пояснюється наявністю експресивних та аксіологічних сем» [33, с. 204]. Тобто завдяки образності, новизні, незвичайності, незвичності для сприйняття й іншим виразно-образотворчим якостям АЛН розуміють вплив інновацій на поведінку та переконання, а також для передачі позитивної чи негативної суб'єктивної оцінки.

За впливом на свідомість, почуття та психіку адресата розмежовують такі види прагматичних ціленастанов в АЛН:

1) настанова на експресивність – визначальна ознака okazіональних слів, порівняно з узуальними. Авторські інновації нерозривні з контекстом за змістом та за своїми лексичними значеннями, а їх експресивність має незалежний від контексту характер. Залежно від змісту семантичної структури слова АЛН поділяють на:

- експресивні, але неемоційні (позначають поняттєвий зміст);
- емоційно-експресивні (якщо зберігають номінативну функцію, то передають додаткову інформацію про мовця, його емоційний стан, ставлення до об'єкта мовлення);

2) настанова на оцінку – частіше пов'язана з інтелектуальним судженням або осудом, а не з емоційно-експресивним вираженням ставлення;

3) настанова на іронію – засіб авторської мовленнєвої ціленастанови;

4) настанова на комічне, на гру – своєрідний авторський заклик до реципієнта сприймати описуване гумористично [14, с. 3; 40, с. 60].

Щодо останньої ціленастанови, на нашу думку, доцільно говорити про мовну гру в авторських новотворах, що полягає не просто у вияві лінгвокреативності за «правилами порушення правил», відмови від догм і стереотипів, а у вираженні свободи творчості, у пошуку власного ідіостилю, репрезентації власного Я тощо [21, с. 166]. Про прагматику мовної гри також зазначає І. Сніховська, яка наголошує, що це результат свідомої лінгвокреативної діяльності, який відбувається заради впливу на психічну та/або інтелектуальну сферу реципієнта [53, с. 6].

Ж. Колоїз говорить про індивідуально-авторські лексичні новотвори з позиції лінгвопрагматики, яка вивчає здатність людини виражати свої наміри і розуміти наміри співрозмовника за допомогою лінгвістичних і прагматичних засобів. На думку дослідниці, мовленнєва діяльність «становить сукупність мовленнєвих дій та мовленнєвих операцій з боку мовця, який продукує мовленнєвий акт, і слухача, що його сприймає» [24, с. 223]. У конкретній

комунікативно-прагматичній ситуації адресант, маючи певні знання, ділиться ними, передає їх адресатові, а мовець щоразу обирає між кількома альтернативно можливими вербальними засобами, за допомогою яких цю інформацію передано [24, с. 224]. Тобто адресант обирає та використовує мовні засоби за їх інформативністю та здатністю впливати на співрозмовника, що безпосередньо стосується функційних особливостей АЛН.

Таким чином, функційні особливості індивідуально-авторських новотворів залежать від жанру та стилю аналізованих текстів. Цим спричинена різнобіжність у трактуванні головних функцій АЛН. Однак насамперед варто враховувати те, що всі продуковані одиниці завжди поліфункційні, на відміну від узуальних слів. У поезії доцільно говорити про креативну, імпресивну, комунікативну, експресивно-аксіологічну та прагматичну функції, остання з яких визначає прагматичний аспект АЛН. Завдяки прагматичному потенціалу митець через словотворчість привертає увагу читача і впливає на формування його переконань, поглядів, думок, психо-емоційного стану. За впливом на свідомість і почуття виокремлюють прагматичну ціленастанову на експресивність, на оцінку, на іронію, на комічне.

1.4. Семантико-дериваційний аспект як основний виразник авторського ідіостилю

Одна з визначальних ознак сучасного суспільства – наявність інтенсивних змін, на які реагує насамперед мовна система. Це стосується не лише загальнономовних неологізмів, а й авторських лексичних новотворів, що є основними виразниками ідіостилю конкретного письменника. Семантико-дериваційний аспект досліджують з погляду семантичної деривації, вивченням якої займались Т. Бевз [4], О. Деменчук [12; 51; 50], О. Семенюк [52], Н. Тропініна [60] й інші.

За М. Кочерганом під семантикою розуміють:

1) весь зміст, інформацію, передавані мовою або певною її одиницею (морфемою, словом, словосполученням, реченням);

2) розділ мовознавства, що вивчає цей зміст, інформацію [28, с. 181].

Правильне розуміння змісту АЛН допомагає читачеві осягнути визначальні аспекти світогляду письменника, адже в мовній семантиці «відображено весь пізнавальний й уявний світ людини, її зв'язки з природою, з усім людством, та й сама мова» [41, с. 217].

У слові об'єднано план вираження (звуковий комплекс, експонент) і план змісту (значення), у якому виокремлюють лексичне та граматичне значення. Граматичне значення слова має абстрактний й узагальнений характер, воно властиве низці лексем, натомість лексичне містить історично зумовлений зв'язок між звуковим і графічним комплексами слова з конкретним явищем об'єктивної дійності. Саме це і є предметом семантики [35, с. 42].

Традиційно в лексичному значенні виокремлюють денотативний (співвідношення звукової/графічної оболонки слова й денотата (об'єкта/предмета, який слово позначає), сигніфікативний (зв'язок між словом і поняттям) і конотативний (характеристика ситуації спілкування, ставлення мовців до предмета мовлення) компоненти [Там само, с. 43]. Крізь їх призму розглядають всі аспекти лексичного значення.

Лексико-семантична система ґрунтована на парадигматичних й синтагматичних відношеннях. До парадигматичних об'єднань належать лексико-семантичне поле – «сукупність парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільним змістом (іноді й спільними формальними показниками) і відображають поняттєву, предметну й функційну подібність позначуваних явищ» [Там само, с. 45].

Найголовніші риси семантичного поля:

1) неоднорідні співвідношення лексичних одиниць (синонімії, антонімії, гіперо-гіпонімії тощо), можливість додавання в структуру семантичного поля відповідних лексичних груп;

2) об'єднання граматично неоднорідних лексичних одиниць (слів різних частин мови);

3) нечіткі межі й нефіксований склад, що призводить до перетину семантичних полів [Там само, с. 46].

Тематичні групи можуть поєднувати лексико-семантичні групи, адже їх різновиди об'єднують слова з відображенням об'єктивної реальності, а з цього погляду будь-яка лексико-семантична група завжди має свою «тему». Саме тому в третьому розділі нашої наукової розвідки ми виокремлюємо лексико-тематичні індивідуально-авторських новотворів Костянтина Мордатенка і досліджуємо їх особливості.

Оскільки семантико-дериваційний аспект ми розглядаємо крізь призму словотворчості конкретного письменника, необхідно також звернути увагу на теоретичні основи досліджень ідіостилю.

Проблемою ідіостилю займалися В. Ващенко, С. Єрмоленко, В. Русанівський, Н. Сологуб, В. Чабаненко й інші. У широкому розумінні ідіостиль розглядають як сукупність глибинних механізмів, завдяки яким письменник формує власний мовленнєвий простір, який відрізняється від інших. У вузькому значенні ідіостиль пов'язують «із системою мовностилістичних засобів, характерних для творчої манери певної мовної особистості» [64, с. 6].

Л. Ставицька у праці «Про термін ідіолект» говорить про сукупність індивідуальних особливостей, що «характеризують мовлення окремого індивіда» і називає її ідіолектом [54, с. 10]. А ідіостиль, на думку дослідниці, це «індивідуальний стиль, сукупність основних стильових особливостей, які характеризують твори того чи іншого автора у певний період або всю його творчість» [54, с. 11].

Ми погоджуємося з тим, що в контексті вивчення словотворчості письменника поняття «ідіостиль» потрібно розмежовувати із поняттям «ідіолект», оскільки в першому терміні переважають виразні та марковані засоби мови, які більш характерні для художньої літератури, а другий має ширшу сферу вживання. Натомість синоніміїним до ідіостилю варто вважати поняття «індивідуальний стиль» [31, с. 228].

Ідіостиль – це мовний вияв індивідуальної картини світу автора в системі вербальних домінант (фонетичних, лексичних, фраземних, граматичних, словотвірних), які залежать від його світоглядних уявлень. Він характеризує індивідуальне мовлення митця, співвідношення в ній загальномовного й індивідуального. Ідіостиль письменника – не вроджена категорія, його формують чинники інтра- й екстрамовного характеру [64, с. 7]. Наприклад, композиції творів, їх теми, художній зміст, сукупність стилістичних засобів, колорит часового зображення належать до компонентів індивідуального стилю. На його становлення також впливає епоха життя митця, суспільно-історичні умови, ідеї тощо [58, 176].

Л. Мініч у праці «Оказіоналізми як основа синергетики ідіостилю Миколи Вінграновського» говорить про чинники, що впливають на виникнення okazіональних концептів в письменницькому ідіостилі. Серед основних вона виділяє такі:

- 1) потребу в дотриманні норм силабо-тонічного віршування, зокрема у збереженні ритміки строфи;
- 2) пошуки відповідної рими;
- 3) необхідність надання номінації та контексту певного стилістичного забарвлення чи відтінку;
- 4) комплексне поєднання кількох попередніх критеріїв [42, с. 48].

Головною в ідіостилі вважають винятковість творчої манери автора, оскільки «ідіостиль проявляє себе через створення тексту, а також через естетичну діяльність мовної особистості» [26, с. 36]. Тому для ґрунтового аналізу творчості конкретного письменника крізь призму семантичних ознак характеристика дериваційних особливостей одна з визначальних. Також варто звертати увагу й на інші аспекти, адже «в ідіостилі письменника колоритності й конкретності набувають засоби вираження суб'єктивної модальності, емоційно-вольової експресії, інтелектуальних та модально-етичних оцінок [26, с. 37].

Отже, дослідження ідіостилю крізь призму семантико-дериваційного аспекту поки не закріплене у вітчизняній лінгвістиці. Однак саме такий погляд

дозволяє досягнути глибину авторського бачення, яке формувалось під впливом і мовних, і позамовних обставин. Для ґрунтовного аналізу ідіостилію варто пам'ятати про чинники, які впливають на виникнення новотворів, та винятковість творчої манери автора.

РОЗДІЛ 2
СЕМАНТИКО-ДЕРЕВАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ
ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКИХ НОВОТВОРІВ У ЛЕКСИКОНІ
КОСТЯНТИНА МОРДАТЕНКА

2.1. Загальна характеристика словотворчої практики Костянтина Мордатенка

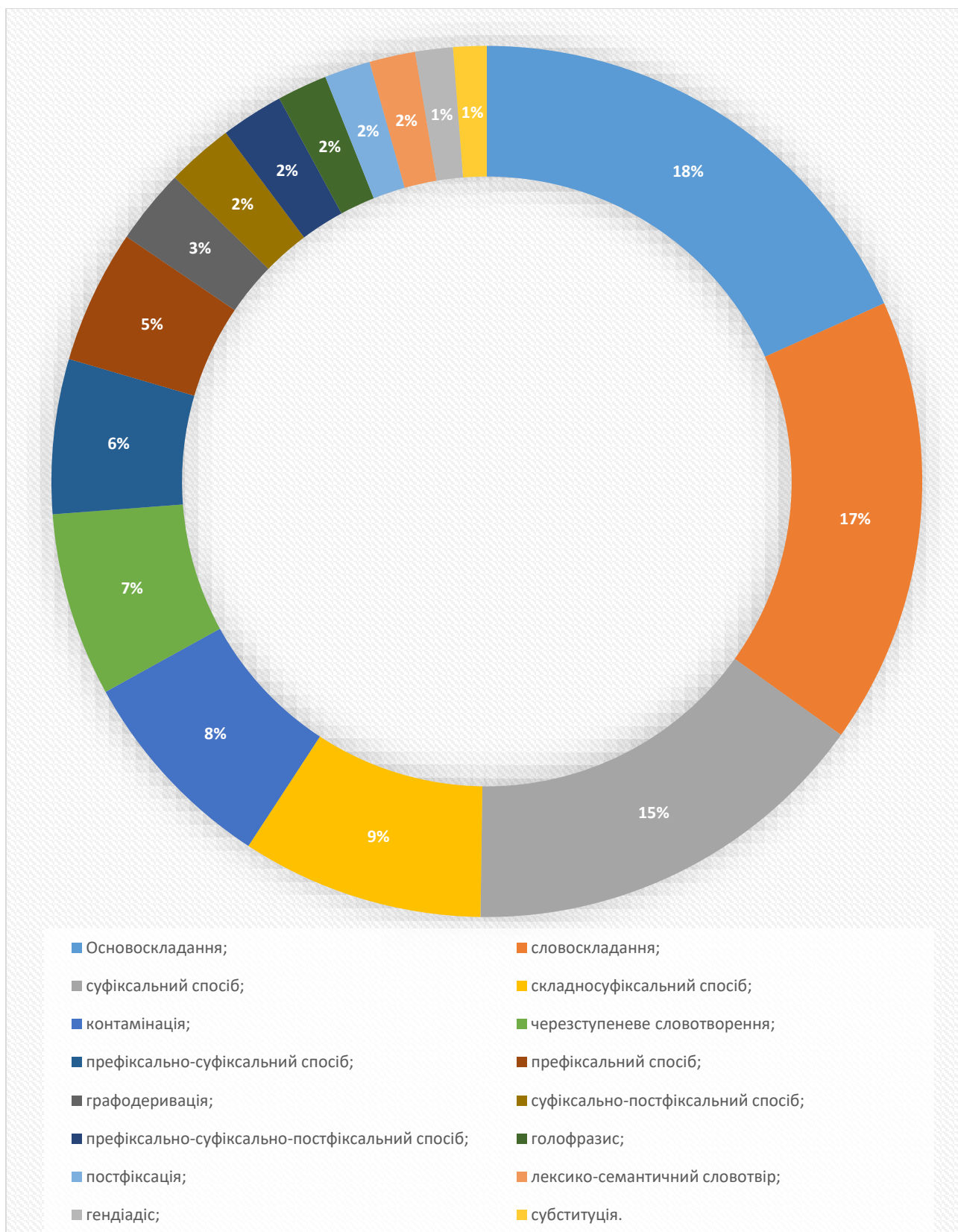
Костянтин Мордатенко належить до тих поетів, які сформували власний яскраво виражений стиль письма. Л. Вилка зауважує, що «твори поета чітко тримають лінію істинно українського, продукують те, що українська сучасна література має бути, насамперед, українською, книжковий ринок повинен бути націоналістичним, а автор має промовляти до читача чистою мовою й символами предків» [7, с. 11]. Митець справді своїм доробком транслює ідею свідомого українства, де кожен громадянин має сформовану повагу до минулого й теперішнього.

Окрім цього творчості Костянтина Мордатенка характерні:

- порушення певного кола тем: релігії (насамперед християнства) і життя людини, питання письменства, кохання тощо;
- орнаментованість зображально-виражальних засобів й образів;
- неочікувані синтаксичні звороти;
- мовна гра;
- нагромадження індивідуально-авторських лексичних новотворів.

Також поет активно використовує архаїзми, церковнослов'янізми, релігійну лексику й образи, зокрема біблійні, активно продукує індивідуально-авторські новотвори.

Під час аналізу збірок Костянтина Мордатенка засвідчено 750 АЛН. Більшість із них утворено узуальними способами словотвору, а саме морфологійними (див. рис. 2.1).

Рис. 2.1. Відсоткове співвідношення різних способів творення АЛН у лексиконі Костянтина Мордатенка

Рис. 2.1 створено на основі «Словника авторських лексичних новотворів Костянтина Мордатенка» (див. Додаток А), укладеного за принципами, що розробила Г. Вокальчук [30].

Серед узуальних способів творення АЛН Костянтина Мордатенка засвідчено такі: основоскладання – 18% (*бурулькомороззя, віроброння, любовобіль, весносольний, гріморевіти, зеленоторцень, замріянопташний*); словоскладання – 17% (*вишиванка-хмара, грудко-спушено, доба-пірат, дощ-буття, зорі-зерня*); суфіксальний спосіб – 15% (*вишеня, гарбузити, гвинтокрилик, півончик*); складносуфіксальний спосіб – 9% (*сухоросся, гріхомеддя, чорномолоччя, велиководний*); префіксально-суфіксальний спосіб – 6% (*роз-семиння, найнемовлятіший, по-роксоланівськи*); префіксальний спосіб – 5% (*передколискова, небур'ян, антиснігур*); суфіксально-постфіксальний спосіб – 2% (*райдужитися, велосипедитися, вереснитися, єрусалимитися*); префіксально-суфіксально-постфіксальний спосіб – 2% (*зантарктидитися, приожеледитися*); постфіксальний спосіб – 2% (*богословитися*). Серед усіх АЛН було зафіксовано лише одну одиницю, продукovanу префіксально-постфіксальним способом (*переплакатися*): *Уперше заплакав батько / Переплакалось – не перехативиболілось* (КМорд4:51).

Серед неморфологічних способів словотвору було виявлено інновації, продукovanі лише лексико-семантичним шляхом (2%). У доробку Костянтина Мордатенка такі одиниці представлені онімізацією – переходом загальної назви у власну (*адами, антоничі, єви, затуліни, ісуси, катерини, лужкові, пилати, стуси, фукусіми*): *Квилять своїм матерям / ада́ми і є́ви безреберні в лонах розбещених* (КМорд5:46). Таку малопродуктивність пояснюємо тим, що автор прагне до несподіваного осмислення образів, яке дає насамперед неuzuальний словотвір.

Неuzuальні способи продукування новотворів у доробку Костянтина Мордатенка представлені контамінацією – 8% (*думза, любовть, неологізмистика*), черезступеневим словотворенням – 7% (*осонцювати, опоезений*), графодеривацією – 3% (*ЩИ-серце-РЕ*), голофразисом – 2%

(*мовіудидушаміжлихами*), гендіадісом – 1% (*Пресвітер-Вітер*), субституцією – 1% (*перекотибіль*). Також було засвідчено 3 одиниці, утворені шляхом емансипації афікса або сегмента (*їна, жит, укра*): *Як з глини зліплена ўкра. / Двох маток не ссе, бо вдавилась їна* (КМорд23:17).

Письменник творить інновації унаслідок індивідуальних пошуків експресивних номінацій, і вони, на нашу думку, мають особливу художньо-естетичну виразність, тому розглянемо ґрунтовніше авторські новотвори Костянтина Мордатенка, утворені узуальними та незуальними способами.

2.2. Індивідуально-авторські новотвори Костянтина Мордатенка, утворені узуальними способами

Традиційно у мовознавстві розрізняють способи словотвору залежно від лексико-граматичного характеру твірної бази і словотвірних засобів (морфологійний, морфолого-синтаксичний, лексико-синтаксичний, лексико-семантичний) або від різновиду основних компонентів словотворчих формантів (афіксальні, основоскладання, аббревіація) [22, 12]. Також їх можуть розглядати крізь опозицію морфологійні/неморфологійні, у якій перший тип передбачає приєднання афіксальних морфем до твірної бази [Там само].

У своєму дослідженні узуальними ми вважаємо афіксальні інновації (суфіксальний, префіксальний, префіксально-суфіксальний, постфіксальний, префіксально-постфіксальний, суфіксально-постфіксальний, префіксально-суфіксально-постфіксальний та складносуфіксальний способи) та складання (у творчості Костянтина Мордатенка воно представлене лише осново- та словоскладанням), оскільки, на нашу думку, саме в цих типах словотвору закладені нормативні моделі продукування нових слів в українській мові.

2.2.1. Осново- та словоскладання

У поезіях Костя Мордатенка наявна значна кількість композитів. Основними способами їх творення є основоскладання (18%) і словоскладання (17%). Серед виявлених складних слів найбільше іменників і прикметників.

Традиційно за семантико-граматичним підходом іменники поділяють на три лексико-граматичні групи: назви осіб, іменники з конкретно-предметним значенням, іменники з абстрактним значенням. Саме такі групи складних іменників ми виокремили у словотворчості Костянтина Мордатенка

Складні іменники-назви осіб характеризують особу за такими ознаками:

1) родом занять, діяльністю, спеціальністю (**віршописці, цар-недоломок, хлопці-косарі, козак-характерник, письменник-початківець**): *Це Всесвіт милостиню просить, / а віршописці подають* (КМорд23:38); *Сонце розрізали наче гарбуз, / вийняли зорі-зерня. / Із потойбіччя гріхом повернувсь, / мов козак-характерник...* (КМорд12:48);

2) зовнішнім виглядом, портретом (**близнюки-немовлята, товстунець-веселун**): *Розумієте, у дочки / близнюки-немовлята померли...* (КМорд11:8); *Товстунець-веселун, вказівний залоскотаний, серединець розсерджений, обручковий на шлюбному ложі, непосида-мізинець – падайте* (КМорд2:86).

3) внутрішніми якостями, психологічними властивостями (**добролюдин, байдужники-одноосібники**): *На половину / добролюдин живе* (КМорд26:7); *Падаю прямисінько у заброджений шлунок байдужників-одноосібників* (КМорд19:20);

4) соціальним станом, матеріальним становищем людини (**бидло-електорат**): *Мовчки голосує / бидло-електорат* (КМорд8:23);

5) релігійними вподобаннями (негри-мусульмани): *Запанують негри-мусульмани, що говоритимуть китайською мовою* (КМорд19:21);

6) національністю (**негритьянка-ніч, жінка-індуска, Роза-єврейка**): *Місяць на небі, мов цятка між бровами жінки-індуски* (КМорд12:28); *Пригадалася Роза-єврейка* (КМорд16:44);

7) віком (**Дід-Фавн, прадід-отець**): *А на прізвисько «Дід-Фавн» / колись там жив лісник – хороший тазда, був молодим, десь років тридцяти* (КМорд28:20); *Я йшов від прадіда-отця, / йшов до Богині* (КМорд19:30).

Складні іменники з конкретно-предметним значенням у словотворчості Костянтина Мордатенка представлені:

1) назвами предметів, побутових речей, виробів тощо (**чарочки-рибини, карафка-Риба**): *Мов сіткою, сервант шість чарочок-рибін й карафку-Рібу упіймав* (КМордб:19);

2) назвами приміщень, будівель, місць тощо сонцетабір Башти-близнюкі Садочок-ясла): *А, може, якби не впали ті башти-близнюки, то вона б мені не відмовила?* (КМорд12:11); *У грудні в небі сонце низько-низько... / як умивальники в садочку-яслах...* (КМорд12:73);

3) назвами речовин (**смола-живиця**): *Липкий пахучий сік (смола-живиця), який загус на голосному стовбурі смереки...* (КМорд24:25);

4) назвами географічних об'єктів, місць тощо (богоплій місяцелан Ставки-дзеркала): *Позакривала Осінь листям усі ставки-дзеркала* (КМорд4:256); *Сновидіння каміння: сонце в росі, місяцелан, рябизна, жмури, мигтіння і посмішка: мудрагель* (КМорд21:1);

5) назвами тварин, рослин (**ящур-король, оліці-сірохманці, кульбабо-прапори**): *Червінь – оліці-сірохманці...* (КМорд22:11); *Непомітне піднесло кульбабо-прапори соковито...* (КМорд8:24).

Серед складних інновацій-іменників з абстрактних значенням було виокремлено:

1) назви дій, рухів, процесів, способів виконання, подібне (**відробійми, віршопад, поезородження, правдоцвіття, сонцевиявлення**): *Все знаряддя припало Лопатам до ніг: / цілувало-мантачило, / мішкуватими відробіймами пригортало, / банякувато велосипедилось – нарешті, свято...* (КМорд12:14);

2) назви почуттів, психічного стану (серцелюдність, віршовіра, гріхобрехні, любовобіль, мандромарення): **Віршовіра** «Сонцевиявлення бузку» (КМорд3:1); *Плачем немовля – богослівиться... / В нім Бог до серцелюдності молиться...* (КМорд16:13);

3) явища природи (*вітер-безхатько, вітер-буркотун, вітер-водій, серга-райдуга, спека-спрага, ковдра-безвітря*): *Вітер-водій* чорнющою хмарою / *Сонце везе* (КМорд12:73).

За частиномовним аналізом компонентів авторських складних слів було виявлено, що перший компонент може бути будь-якою частиною мови. Однак найуживаніший структурний тип іменникових композитів та юкстапозитів у словотворчості Костянтина Мордатенка представлено поєднанням «іменник + іменник» (*День-менджун, Каструлька-Небо, словозвук*): *Спішу віри наштрикнути місяцю на роги, / щоби світило не згубилось... День-менджун / його на ранок обмінє...* (КМорд9:11).

Також чимало одиниць утворено структурним типом «прикметник + іменник» (*чорносвітлість, білохмарність, солодкосніжка*), менше – «займенник + іменник» (*себелюбов*): *Людина – носій родового зла, / Золото: божественна любов, себелюбов...* (КМорд26:10).

Складні прикметники, вжиті в поезіях Костянтина Мордатенка, характеризують особу, предмет чи явище, а саме:

1) зовнішній вигляд (*рум'яно-сонячний*): *У молоко рум'яно-сонячне / Береза серезку вмочила по мочку вуха, / бо замріялась* (КМорд16:13);

2) внутрішні якості, психологічний стан (*болючий-гнітючий, урочисто-траурний*): *Досить... / болючі-гнітючі вісті...* (КМорд25:4);

3) предмети, об'єкти (*колесо-чоботяний*): *Цокно-хруснуто осіннє кроводзвіння; / кóлесо-чобóтяних доріг – / Перехрестя, мов благословіння...* (КМорд16:20);

4) природу, її стан, явища природи (*блискавко-нагрудний, мертвосніжний, веселко-ногий*): *Вода мертвосніжна, вогонь життєдайний з'єдналися острахом, сонцем зігнутиим* (КМорд4:60);

5) рослинний світ (*трав'янисто-посміхнений, серце-ромашковий, білогрибний*): *Натхнення серце-ромашкове в пісню сіло* (КМорд18:8).

Якщо враховувати твірну базу композитів-прикметників, можна виокремити кілька їх типів, а саме:

1) складні прикметники, утворені на основі словосполучення прикметника з іменником (**дзвінко-сміхий, дзвінко-тонний**): *Як на полиці, Франка п'ятдесятитомник – / на дереві краплі Дощу дзвінко-тонні...* (КМорд28:34);

2) утворені шляхом поєднання прислівника і прикметника (**криваво-чорний, подвійно-закотистий, сонячно-рятівний, сніжно-хмільний**): *Не з'єднані літери біблі-правобисом – / у похоті злиплись, зчортили новий / тричі шістковий, подвійно-закотистий / зміст неАдамоЄвангелієвий* (КМорд16:11);

3) утворені шляхом поєднання прислівника і прикметника або двох прикметників на позначення колірної ознаки: (**жовто-вигорілий, жовто-кривавий**): *Де взимку сніги, розважні дощі навесні та влітку, а восени не жара, а поезія жовто-кривава?* (КМорд12:52).

Композитів-дієслів знаходимо у словотворчості Костянтина Мордатенка значно менше, ніж іменників і прикметників. Більшість з них утворена шляхом словоскладання, структурним типом «дієслово+дієслово» (**благати-випромінювати, блимати-гуркотіти, видихувати-вдихати, вмерти-жити, гнутися-вигинатися, гойдатися-розгойдуватися, зникати-рости, знімати-одягати, хлюпати-шелестіти, цілувати-мантачити**): *Отак Вітер хмарами бив по коліну землі, / імітуючи краплі дощу... блимало-гуркотіло* (КМорд18:3); *Страх зникає-росте* (КМорд25:11). Також було засвідчено кілька випадків основокладань, продукованих іншими структурними типами: «іменник+дієслово» (**любовосвідчити, молитворухатися**), «прислівник+дієслово» (**буйно-квітнути**).

Невеликою також є група композитів-прислівників. Усі вони утворені словоскладанням (структурний тип «прислівник+прислівник») і позначають спосіб дії (**поминально-велично, світанково-солодко, християнсько-слов'янсько, зліва-справа**): *На колінах, тремтячим голосом / лебеділа, так чайки кричать, / розпанахана, біля образу – / зліва-справа – хлібина й свіча* (КМорд15:97).

Основною функцією всіх аналізованих осново- та словоскладань вважаємо однослівне найменування певних явищ, які зазвичай пояснюють описово – словосполученнями чи складними синтаксичними конструкціями. Автор створює неповторні та яскраві образи, лаконічно об'єднуючи мовні засоби.

2.2.2. Суфіксальний спосіб

Суфіксальний спосіб – різновид морфологічного словотвору, його формальний показником є суфікс. Найчастіше за його допомогою Костянтин Мордатенко продукує:

1) іменники (*апчхи* → **апчх+еньк-о**; вертоліт → **вертоліт+ик**; вишня → **виш+ен-я**; кривавий → **кривав+ість**; сніжинка → **сніжин+оньк-а**; сніг → **сніж+ищ-е**; Цезар → **цезар+енн-я**; шабельний → **шабельн+ість**; Малевич → **малевич+енн-я**): *Свято цього... Шев-, Шев-, Шев-, / апчхенька...* (КМорд2:19); *Лежать вертолітики й мріють про небо – / над світом ще раз покружляти...* (КМорд12:50);

2) прикметники (*анцихрист* → **анцихрист+ов-ий**; краснопірка → **краснопірк+ов-ий**; м'якушка → **м'якушк+ов-ий**; млин → **млин+юч-ий**; монокль → **монокл+ев-ий**; цвіркун → **цвіркун+ист-ий**; шорсткий → **шорст+еньк-ий**): *Побріжилась м'якушкова земля, / погода зрадницька, весняна майже* (КМорд1:223); *В шорстенських корінцях утіха справжня* (КМорд1:366);

3) дієслова (*волошка* → **волошк+ува+ти**; графоман → **графоман+и+ти**; Мефістофель → **мефістоф+и+ти**; орган → **орган+и+ти**; Свідзінський → **свідзін+и+ти**; сніг → **сніг+ува+ти**; соняшник → **соняшник+ува+ти**; фортепіано → **фортепіан+и+ти**): *Органить життя!* (КМорд2:11); *Сніжищем снігує сніг* (КМорд2:6);

4) прислівники (*антрацитовий* → **антрацитов+о**; банякуватий → **банякуват+о**; бджолиний → **бджолин+о**; верлібрний → **верлібрн+о**; гравійний → **гравійн+о**): *І калюжі блищать антрацитово* (КМорд4:18); *І квітне каміння гравійно* (КМорд19:6).

Аналізовані АЛН Костянтин Мордатенко продукує у відповідності до дериваційних норм сучасної української мови. Однак вони мають несподівані твірні основи, що підкреслює оригінальне авторське сприйняття світу.

2.2.3. Складносуфіксальний спосіб

Складносуфіксальний спосіб полягає у поєднанні кількох твірних основ за допомогою форманта перерваної структури, представленого інтерфіксом, та суфіксом, який виражає дериваційне значення похідного слова й визначає його словотвірний спосіб. За іншою термінологією складносуфіксальний спосіб визначають як основоскладання із суфіксацією [22, с. 70]. У словотворчості Костянтина Мордатенка 9% АЛН продуковано цим способом (*хворободітиння, гарячечайний, іншолюдний, кульбабогривий*): *А мій голос мав – / іншолюдний, здичавілий тембр* (КМорд26:11); *Хворободітиння попереджальне* (КМорд16:9). Серед них інновації:

1) утворені з кількох іменникових основ (гріх, мед → *гріх+о+мед+д-я*; береза, квіти, трави → *берез+о+квіт+о+трав+й-я*; сніг, щока → *сніж+о+щок+ф-ий*; щелепний рот → *щелепн+о+рот+ф-ий*; сонце, чуб → *сонц+е+чуб+ф-ий*): *Тиша, мов шлунок голодного звіра, / мовчання щелепнороте...* (КМорд8:19);

2) утворені за допомогою прикметникової та іменникової основ (суха роса → *сух+о+рос+с-я*; велика вода → *велик+о+вод+н-ий*; чорна струна → *чорн+о+струн+н-ий*): *Замріяноптáшний погляд шля́ху, / трав'яцвіркунисте сухорóсся...* (КМорд16:20);

3) утворені з двох дієслівних основ (страждати, любити → *стражд+о+люб+й-я*);

4) складаються з іменникової та дієслівної основ (гріх, падати → *гріх+о+пад+н-ий*): *Слізоада́м'я гріхонадне* (КМорд16:18).

Дериваційна база проілюстрованих авторських складносуфіксальних похідних не однотипна: складові компоненти реципієнт або як рівноправні, незалежні (Марія і Бог → *марій+е+бог+ф-ий*), або як підрядні (цілюща сила →

цілющ+о+сил+ф-ий): *Марієбóга, Йсусорозіпнénна!* (КМорд4:69); *Неділя – від Всевишнього – / не усвідомлене церків'я: / в ній відпочинок Бога первозданний... Вона цілющосилая* глогінька. / *Молитворухаймось навипиньках* (КМорд16:14).

АЛН, продуковані складносудфіксальним словотвором, ущільнюють складний зміст, що, як і під час власне основоскладання, зазвичай виражений словосполученням із не завжди взаємозумовленими компонентами. Завдяки використанню того чи того афікса в них увиразнено й конкретизовано відповідну семантику.

2.2.4. Префіксально-суфіксальний спосіб;

Префіксально-суфіксальний спосіб полягає у приєднанні до твірної основи форманта, який складається з префікса й суфікса (конфікса). У словотворчості Костянтина Мордатенка цей спосіб має середню продуктивність (6%), ним утворено такі АЛН:

1) прикметники (лист → *без+лист+яв-ий*; вірш → *що+вірш+н-ий*; сміх → *недо+сміх+ан-ий*; слези → *недо+сліз+ян-ий*; мазуха → *недо+мазух+ан-ий*; російський → *най+російськ+іш-ий*; літній → *най+літн+іш-ий*; заялзаний → *най+заялзан+іш-ий*): *Серед слів «любов» – / найзаялзанише, найсильніше, / найнезахіщеніше* (КМордб:259); *Ви – сміхи мої недосміхані. / Ви – слізки мої недосліз'яні. / Ви – поле моє неперейдене. / Ви – життя моє непрожите* (КМорд16:37);

2) іменники (вірш → *із+вірш+енн-я*; сонце → *о+сонц+енн-я*; шість → *роз+шест+енн-я*; паплюжити → *само+паплюж+енн-я*): *Цілування, прицілювання; / вуст осóнцення; цукрози́лення!* (КМорд3:4); *Не розп'яття – роз-ше́стення, -сéминня* (КМорд3:4);

3) прислівники (анцихрист → *анцихристський* → *по+антихристськ+и*; блазень → *блазеньський* → *по+блазеньськ+и*; босяк → *босяцький* → *по+босяцьк+и*; зозуля → *зозулячий* → *по+зозулячи*; мороз → *морозецький* → *по-морозецьки*; Роксолана → *Роксоланівський* → *по-роксоланівськи*): *Як біль небéсний, березнéвий сніг / виліскує, розлігшись по-*

босяцьки (КМорд1:91); *Допоки не освідчивсь – óстрах їв: / відмовивши – наситивсь по-блазёнськи* (КМорд6:233);

4) дієслово (сонце → *о+сónц+юва+ти*): *Я тебе осонцюю, / джерелю ім'я твоє святохлібне* (КМорд24:7).

Таке співвідношення саме цих частин мови серед інновацій, продукованих префіксально-суфіксальним способом, пояснюємо загальними закономірностями деривації. АЛН цієї групи увиразнюють зміст поезій, сприяють яскравішому образотворенню й оновленню думки.

2.2.5. Інші афіксальні способи

Значно менше авторських новотворів Костянтин Мордатенко творить афіксними способами. Серед них виокремлюємо:

1) префіксальний спосіб, що найчастіше представлений:

– іменниками (снігур → *анти+снігур*; народження → *до+народження*; колискова → *перед+колискова*; полум'я → *пере+полум'я*; поцілунки → *пра+поцілунки*; дощ → *не+дощ*; сльози → *пра+сльози*): ... *сіль моїх прасліз, / твоїх прапоцілунків цукор* (КМорд16:17);

– прикметниками (суїцидальний → *анти+суїцидальний*; вічний → *з+вічний*; величний → *над+величний*; замерзлий → *пере+замерзлий*; квартирний → *без+квартирний*): *Мов окуляри чоботом розчавлені – / мої слова, перезабуті сні, / перезамерзле небо; (колядчани / в мішечок рими падають, візьми)* (КМорд4:133);

– дієсловами (пестити → *від+пестити*; цілувати → *від+цілувати*; шепотіти → *до+на+шепотіти*; кліпати → *пере+кліпати*; органіти (неологізм) → *про-органити*): *Стій, Ти / не донашепотів...* (КМорд26:14); *Відицлював, відпéстив, відстогна́в: / охля́в, овва́!* (КМорд6:279);

2) суфіксально-постфіксальний спосіб (Соломон → *соломон+и+ти+ся*; листопад → *листопад+и+ти+ся*; Магдалина → *магдалин+и+ти+ся*; сонце → *сонц+и+ти+ся*; Єрусалим → *єрусалим+и+ти+ся*; велосипед → *велосипед+и+ти+ся*): *Крізь гріх*

соломóняться Притчі, / під інеєм – лінії грона (КМорд18:22); *Листопадиться* жовтень (КМорд12:73);

3) префіксально-суфіксально-постфіксальний спосіб (дощ → *в+дощ+и+ти+ся*; літній → *ви+літн+юва+ти+ся*; сльоза → *від+сльоз+ува+ти*; Антарктида → *за+антарктид+и+ти+ся*; тварина → *у+тварин+юва+ти+ся*): *Простір каштановий заантарктидився: біловедмедився, тихо сурмив* (КМорд4:34); *Грудневим затишком цвіла тріо́лія, / вилі́тнювався* ліс *турушукува́тий* (КМорд7:16);

4) постфіксацією. Усі інновації цього типу Костянтин Мордатенко творить від власних авторських неологізмів (*біловедмедити* (неологізм) → *біловедмедити+ся*; *гріхомедити* (неологізм) → *гріхомедити+ся*; *пеклорайти* (неологізм) → *пеклорайти+ся*): *Гріхомéдилось. Ра! змок-Ла-вода* (КМорд3:3); *Матюччя краватку вдягло: ого-го! / (Пеклорáйтється гайтове...)* (КМорд16:20).

Саме за допомогою цих афіксальних способів автор максимально реалізує свій творчий потенціал. Похідні слова характеризуємо семантичним розчленуванням і наявністю внутрішньої предикації, тобто співвіднесенням думки до дійсності.

Отже, узуальні АЛН переважають у доробку Костянтина Мордатенка. Митець прагне до лаконічності, послуговується багатьма морфологійними способами словотвору, неочікувано обирає та поєднує семантично різні основи, завдяки яким інновації мають виразне художнє забарвлення, несподіване вживання, а також сильний вплив на реципієнта.

2.3. Неузуальні інновації у словотворчості Костянтина Мордатенка

Неузуальний словотвір є вагомим способом поповнення шару експресивно-оцінної лексики української мови. Деякі мовознавці (Г. Вокальчук, Ж. Колоїз, К. Брітікова й інші) називають його okazіональним, ненормативним, нерегулярним або індивідуально-авторським (С. Воропай) [22].

Одиниці, утворені неузуальними способами, обґрунтовують за належністю або неналежністю до системи, а відповідні їх способи творення визначають

незвичними та специфічними. Є. Карпіловська вважає необхідним ґрунтовне вивчення незузального словотвору через те, що з нього «створяться нові засоби мовомислення, нові моделі мовної категоризації дійсності» [18, с. 115]. Також мовознавиця говорить про системний характер слів, продукованих незузальними способами, і наголошує на їх граматиці зі своїми принципами порушення вже усталених словотвірних зразків, зазначаючи: «така, здавалось би, «гра без правил» відбувається за своїми правилами» [Там само].

В. Чабаненко зауважує, що будь-які словотвірні новації (навіть ті, що повністю порушують статистику кодифікованих норм і системність словотворення) завжди спричинені загальнонародними мовними традиціями [63, с. 20]. На нашу думку, незузальні процеси зумовлені історичним розвитком кожної мови, вони абсолютно закономірні для її динаміки. Це також підтверджує Ж. Колоїз, яка називає незузальний словотвір «процесом матеріалізації, актуалізації мовних потенцій, процесом утворення нових номінативних одиниць (зокрема й лексичних, але не тільки) на основі вже «відпрацьованого», адаптованого в «мовному просторі» матеріалу» [21, с. 5].

У сучасній лінгвістиці виокремлюють такі основні способи незузального словотвору: емансипація афікса або сегмента, субституція, контамінація, черезступеневе продукування, гендіадіс, голофразис, графодеривація тощо [22, с. 83]. Однак наголошуємо на тому, що розподіл і кількість незузальних способів сьогодні залишається суперечливим питанням у мовознавстві, яке ґрунтується насамперед на вивченні неології конкретного автора.

Як ми вже зазначали раніше, серед незузальних способів продукування новотворів у доробку Костянтина Мордатенка найкраще представлені контамінація і черезступеневе словотворення, менше – графодеривація, голофразис, гендіадіс, субституція. Розглянемо детальніше кожен спосіб.

2.3.1. Контамінація

Контамінація – це особливий і самостійний спосіб незузального словотвору, для якого головними ознаками є «злиття» переважно двох слів або

їхніх усічених частин із певною семантичною чи структурною спільністю, вільний характер змін, смислова ідіоматичність й експресивність. Для розуміння змісту контамінантів має бути двобічний зв'язок між автором та реципієнтом [47, с. 211]. Здебільшого участь елементів у продукуванні контамінантів не рівномірна, тобто один із компонентів відіграє головну роль в організації семантики утвореного слова, і, як наслідок, він стає періодично вживаним та самостійним (частково) елементом, розширюючи список словотвірні моделі.

Під час аналізу контамінантів, мовознавці часто наголошують на тому, що їх вдале продукування вимагає від автора неабиякого мистецького таланту, адже «індивідуально-авторські контамінанти є творчим здобутком, наповнені естетичним смислом і наділені великими експресивно-емоційними потенціями» [25, с. 338]. Однак ми вважаємо слушною думку І. Гамерської, для якої «вдала контамінована одиниця є результатом спільної лінгвокреативної діяльності адресата і адресанта» [10, с. 28]. Тобто автор має влучно дібрати елементи для контамінації, щоб реципієнт зміг правильно інтерпретувати утворене слово.

Семантичні відношення між частинами контамінованого слова різноманітні та складніші, ніж під час простого поєднання двох явищ дійсності чи певних предметів. За Ж. Колоїз, ці схрещені одиниці «одночасно (курсив наш. – Є. Д.) спливають у свідомості мовця при потребі позначення певного поняття чи ситуації і внаслідок цього переплітаються або тісно поєднуються в межах однієї новоутвореної одиниці» [22, с. 147]. Під час аналізу семантики контамінантів варто також ураховувати не лише характеристики й ознаки з'єднаних лексичних одиниць, а й емоційно-оцінне ставлення мовця до них, тому що саме воно часто призводить до продукування таких слів.

У словотворчості Костянтина Мордатенка зафіксовано найбільше контамінантів із частиномовним статусом іменника та дієслова, менш продуктивні контаміновані прикметники, а прислівники та вигуки – малопродуктивні. Це пояснюємо тим, що контамінація як явище найбільше характерна саме для перших трьох класів слів, адже саме вони зазвичай стають твірними основами для таких АЛН.

У лексиконі Костя Мордатенка з-поміж іменникових контамінантів переважають утворені шляхом накладання однієї твірної основи на іншу та вставлення однієї основи в іншу.

Використовуючи класифікацію Є. Редька [47, с. 213–215], ми виокремили такі типи накладання однієї твірної основи на іншу:

1) накладання цілої першої основи на початок другої (*опад* + [суд]очинство → **опадочинство**; *весн*[а + чорн]окнижництво → **веснокнижництво**; *Україн*[а + єван]геліє → **Українгеліє**; *свято* + [сто]ліття → **святоліття**; *до* + *ре* + [дере]нькотання → **доренькотання**): *Кодекс хмарно-вітрового опадочинства* (КМорд12:18); *Ох, це не весна, а якась веснокнижництво, чари* (КМорд12:54); *У вересні рясним червоним глодом / воскресне полуничне святоліття* (КМорд16:24); *Круки із псами карканням, гавканням затлумили доренькотання холодного, прозорого, з-під землі джерела* (КМорд26:10);

2) накладання утнутої першої основи на початок другої (*все*[світ] + *сніжжя* (неологізм) → **всесніжжя**): **Всесніжжя** людолідолюбне (КМорд16:26);

3) накладання кінця першої твірної основи на початок другої (*неологіз*[м] + *містика* → **неологізмістика**);

4) накладання цілої другої основи на кінець першої (*зати*[шок] + *шинок* → **затишинок**): *Молитися в затишинок*. (КМорд4:125);

5) накладання утнутої другої основи на кінець першої (*диявол* + [монол]ог → **дияволог**).

Зафіксовано лише один випадок уставлення твірної основи в іншу, а саме вставлення утнутої другої основи в першу основу (*л[он]це* + [с]онце → **лонцеце**).

Якщо трактувати накладання як необов'язкове для контамінації, то варто виокремити ще кілька контамінованих іменників, у яких воно не відбулося (*люди* + *мурашник* → **людяшник**, *Петлюра* + *травень* → **Петлюрень**; *дум*[ка + про]за → **думза**): *Жили б дружніми громадами в мурашниках (чи людяшниках?)* (КМорд12:29); *Світлина вражень – думза: думка прозою* (КМорд8:11).

Більшість поданих прикладів контамінованих іменників утворено з компонентів, які теж належать до цього класу слів. Таку продуктивність пояснюємо тим, що аналізовані контаміновані іменники мають яскравішу стилістичну забарвленість, ніж звичайні, або утворені узуальними способами, і можуть позначати певні поняття лише описово.

Костянтин Мордатенко часто використовує контамінанти лише для назв поезій («Дияволог», «Українгеліє»), що позбавляє їх точного контексту та розширює межі інтерпретацій змісту всього вірша.

У поетичному доробку письменника контаміновані іменники зазвичай допомагають позначити об'єкт у його істотних рисах (*неологізмістика*), але ці поетичні, мистецькі риси автор убачає крізь призму власного досвіду та світогляду. Тому він поєднує Україну з Євангелієм, неологізм із містикою. Деякі іменники утворено задля уникнення об'ємних конструкцій (*думза*), адже цього вимагає віршова форма, що насамперед передбачає лаконічність і наявність певного ритму. Окремі контамінанти продуковані заради їх первинної мети – створити явище мовної гри (*людяшники*). Однак найголовніша функція абсолютно кожного контамінанта з творчого доробку письменника – це надання художності текстам, вираження ідіостилю.

Для контамінованих дієслів характерні такі типи накладання твірних основ:

1) накладання утнутої першої основи на початок другої (з'єд[нати] + *ночити* (неологізм) → *з'єдночити*): *Це він – Місяць – долі з'єдночив* (КМорд14:77);

2) накладання кінця першої твірної основи на початок другої (*міся[ць]* + *цокатися* → *міся-цо-катися*);

3) накладання двох утнутих основ (*хти[вий]* + *кро[воточити]* → *хтивоточити*): *Іконогрішшя хтивоточить* (КМорд16:11).

Якщо трактувати накладання як необов'язкове, маємо такі приклади (*ніч* + [тем]нішати → *нічнішати*; слов[о] + слаб[увати] → *словувати*): *Нічнішає навколя* (КМорд28:16); *Словом словувати* – за письмовий стіл (КМорд21:33).

Усі вказані контаміновані дієслова Костянтин Мордатенко продукує для створення індивідуальної мовно-поетичної картини світу, розширення способів зображення дійсності. Авторський пошук нових шляхів втілення своєї філософії на мовному тлі призводить до того, що дії, які позначають інновації, постають охудожненими і звужують своє значення, уточнюють його, адже функціують лише в певному контексті: *Колядобáття односінне, кожухопоколінне, щедро-добро-вечір'я ластівча́не – не **вихрум-скрі-питься** гарячечáйне* (КМорд7:6).

Більшість прикметників, прислівників і вигуків утворено шляхом накладання цілої першої основи на початок другої (*гріх* + [гре]чаний → **гріхчаний**): *Спас... яблуневий, мед **гріхчаний*** (КМорд22:3); накладанням кінця першої твірної основи на початок другої (*любов* + [бов]ть → **любовть**): *Зникає кохання як риба з поверхні водоймища: **любовть*** (КМорд8:20); накладанням цілої другої основи на кінець першої (*до[рожній]* + *рідний* → **дорідний**; *сліз[оньки]* + *осінній* → **сліzosінній**): *Правила **дорідного** руху* (КМорд18:26). Також засвідчено кілька контамінантів, утворених без накладання: (*шлях* + [Чум]ацький → **Шляхацький**; *що[сили]* + *крові* → **щокрові**): *Шляхацький чум* (КМорд21:22); *Як зачлія́бив я / по дереву, щосили, **щокрові*** (КМорд19:50).

Автор творить ці контамінанти за власними асоціаціями, які виникають у читача з контексту. Наприклад, у прикметнику *гріхчаний* накладені елементи схожі, але без іменника *мед* реципієнт не зрозуміє, що другим компонентом було слово *гречаний*, тобто тут твірна основа *гріх* відіграє головну роль в організації семантики продукованого слова. Однак у контамінанті *любовть* схрещені одиниці одночасно спливають у свідомості мовця.

2.3.2. Черезступеневе продукування

Ще один неузואльний спосіб словотвору, який широко представлений у поезіях Костянтина Мордатенка, – черезступеневе продукування. Він полягає у творенні похідної одиниці від «потенційної твірної основи потенційного слова, яке могло б бути, але якого насправді немає ні в узואльній системі, ні в індивідуально-авторській мовотворчості» [22, с. 105]. Тобто у словотвірному

ланцюжку свідомо пропущено одну (рідше кілька) ланку, яка можна умовно «відновити» за узуальними моделями (*бруньки* + *Ісус* → [брунькоісусити] → **брунькоісусся**; *бурулька* + *мороз* → [бурулькоморозити] → **бурулькомороззя**; *Матвій* + *Марк* + *Лука* → [матвіємарколуківити] → **матвіємарколуків'я**; *кульбаба* → [кульбабити] → **кульбаб'я**; *дзеркало* → [віддзеркалоставити] → **віддзеркалостав'я**): **Брунькоісусся** *первозданне* (КМорд16:8); **Бурулькомороззя** *почне, а поки дощовітря* (КМорд16:7); **Матвіємарколуків'я** *Іванне* (КМорд16:8); **Кульбаб'я** *трави – справжні...* (КМорд12:35); *На віддзеркалостав'ї в куширу упалу зірку долезорник селить...* (КМорд16:6).

У словотворчості Костя Мордатенка результатами черезступеневого продукування стають різні лексико-граматичні розряди слів із відмінними формальними показниками, а саме:

а) неuzuальні іменники на **-ання (-ення, -іння)** (в узусі іменники з цими суфіксами мають статус віддієслівних похідних, які означають опредметнену дію; їх утворюють від дієслів недоконаного чи доконаного виду) (*Адам* + *Єва* → [адамоєвити] → **адамоєвення**; *Пасха* + *день* → [пасходенити] → **пасходення**; *мед* + *гріх* → [медогрішити] → **медогрішення**; *кров* + *дзвін* → [кроводзвінити] → **кроводзвіння**): **В Адамоєвення** *повернення* (КМорд16:12); **Пасходення** *ісусопрісне* (КМорд16:12); **Розсолоджене медогрішення** (КМорд2:4); **Кінь копитом роздавив горіх – цокно-хруснуло осінне кроводзвіння** (КМорд16:20);

б) неuzuальні іменники, що позначають осіб жіночої статі, оминаючи ступінь творення назв осіб чоловічої статі (*мова* + *мученик* → [мовомученик] → **мовомучениця**): **О мовомученице** *сокровенна, народ свій об'єднай і збережи.* (КМорд12:5);

в) неuzuальні дієприкметники пасивного стану минулого часу із суфіксом **-ен** (рідше – **-н-, -т-**), який указує на ознаку, надану одному предметові іншою (*рима* → [римити → заримити] → **заримлений**; *поезія* → [поезити → опоезити] → **опоезенний**; *долоня* → [долоніти] → **долоністий**; *лоскоти* → [розлоскочити] → **розлоскочений**): **Не спалося – Храм споруджував: заримлений, опоезенний...** (КМорд21:20); **Зацвіла абрикоса / каштан п'яти-тризубиться долоністим**

– гендіадіс – римоване складання кількох компонентів (зазвичай двох), останній із яких є певним відзвуччям попереднього [22, с. 114] (**цвінь-цвірінньо; дощисто-пречисто; Пресвітер-Вітер, Великдень-день, дивно-предивно**): *І молитесь дню, життю, матері: сонячно-прощено...дощисто-пречисто...*(КМорд16:13); *Зелено, цвінь-цвірінньо* заклекотять трави збуджені (КМорд12:80); *Пресвітер-Вітер* грозаний *Весну* благословляє заміж за *Дощ весело-бунтівний* (КМорд4:85);

– голофразис – утворення нового слова внаслідок злиття компонентів словосполучення чи речення, яке супроводжується синтезом семантики всіх окремих слів [22, с. 118] (**клапанисерцеруки; пали-вода-і-світ; мовіудидушаміжлихами; перекоти-доле-життя-мріяння, що-там-далі, ой-відпусти-мене, пали-вода-і-світ**): *Заразливо сміявсь пали-вода-і-світ як попішав* (КМорд5:64); *Яшник бджоло всо́яв – засох! / мовіудидушаміжлихами* (КМорд3:3); *Перекоти-доле-життя-мріяння* безсмертне (КМорд16:28). У «Словнику авторських лексичних новотворів Костянтина Мордатенка» інновації, продуковані голофразисом ми позначаємо скороченням *ГК* (голофразисна конструкція), оскільки визначати частини мови в таких одиницях вважаємо недоцільним;

– субституція – заміна морфеми або неморфемного сегмента у твірному слові за аналогією до структури певного слова, під час якої залишається асоціація із витісненою частиною [22, с. 91] (**недокрів'я → небокрів'я; перекотиполе → перекотибіль; українець → уквартинець**): *Зазоремісяцило небокрів'я* клешню... (КМорд16:6); *Душею Ви мо українці, а тілом Ви вже уквартинці* (КМорд4:50).

Усі індивідуально-авторські новотвори Костянтин Мордатенко продукує для розширення способів зображення дійсності. Авторський пошук нових шляхів втілення своєї філософії на мовному тлі призводить до того, що дії, які позначають інновації, постають охудожненими і звужують своє значення, уточнюють його, адже функціують лише в певному контексті: *Якщо не азати,*

як серце малого Івана / *клапанасерцераками* за ребра трималося, щоб не виплигнуть... (КМорд22:14).

Отже, особливості незувальних способів словотвору полягають у специфічності та нестандартності. Однак навіть ці порушення норми мають свої дериваційні зразки, вони закономірні для розвитку мови і спричинені загальнонародними мовними традиціями. Костянтин Мордатенко творить свої АЛН насамперед через індивідуальні пошуки експресивних номінацій.

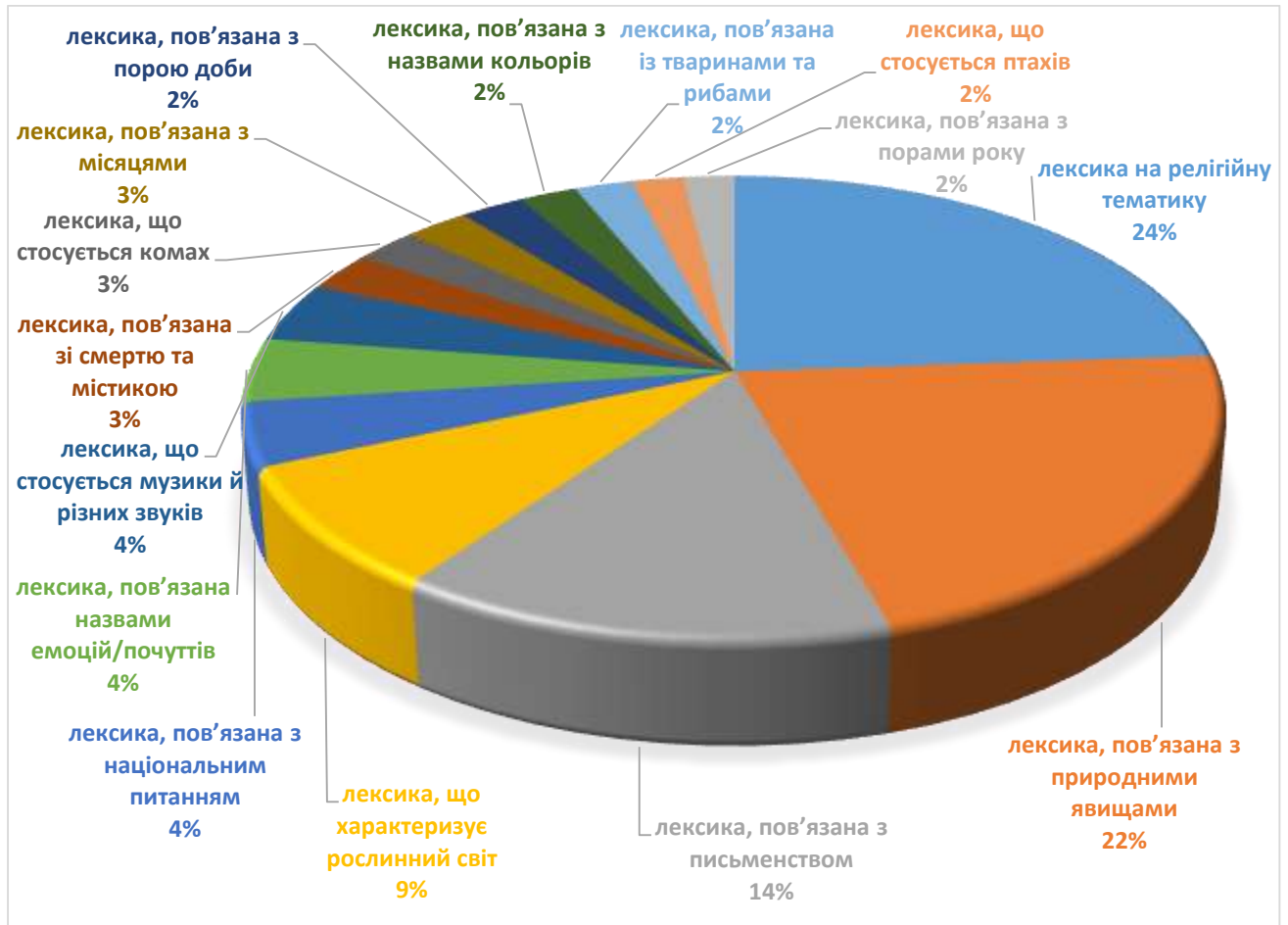
2.4. Найчисленніші лексико-тематичні групи новотворів у поетичному лексиконі Костянтина Мордатенка

Щоб з'ясувати особливості ідіостилю письменника, визначальною частиною якого у творчості Костянтина Мордатенка є авторські лексичні новотвори, важливо виявити характерні риси мовно-поетичної картини світу митця [37, с. 87]. Автор свідомо продукує будь-які інновації, тому певна семантично-тематична схожість і системність цих одиниць доводять логічність їх групування для ґрунтовного розуміння авторського художнього пізнання дійсності.

Лексико-тематична група – це об'єднання значень слова, яке передбачає подальше членування спільного поняття, що входить до змісту категорії пізнання. Її виокремлюють завдяки мовному розрізненню уявлень про об'єктивну дійсність, і саме в тематичних групах відбувається взаємопроникнення внутрішньо- та зовнішньомовних елементів [19, с. 132]. Л. Лисиченко також зазначає, що тематичні групи – це «слова різних частин мови, об'єднані спільним відрізком дійсності» [34, с. 129]. Ми погоджуємось із таким твердженням, тому що для розподілу на такі групи необхідно враховувати подібності функцій слів, що позначають той чи той предмет, процес або ознаку.

Дослідження лексико-тематичних об'єднань авторських лексичних новотворів допоможе зрозуміти не лише мовний, а й позамовний принципи творення інновацій у творчості Костянтина Мордатенка. Сучасні лінгвісти стверджують, що «тематичне угруповання лексики ґрунтується на внутрішніх

зв'язках між предметами і явищами дійсності й зумовлене насамперед предметно-логічними ознаками» [39, с. 76–77]. Завдяки аналізу цих ознак було виокремлено п'ятнадцять лексико-тематичних груп у доробку Костянтина Мордатенка (див. рис. 2.4).

Рис. 2.4. Відсоткове співвідношення різних лексико-тематичних груп у творчості Костянтина Мордатенка

Як бачимо, у словотворчості Костянтина Мордатенка наявні такі лексико-тематичні групи:

- 1) лексика на релігійну тематику (24%);
- 2) лексика, пов'язана з природними явищами (22%);
- 3) лексика, пов'язана з письменством (14%);
- 4) лексика, що характеризує рослинний світ (9%);
- 5) лексика, пов'язана з українським національним питанням (4%);
- 6) лексика, пов'язана назвами емоцій/почуттів (4%);
- 7) лексика, що стосується музики й різних звуків (4%);

- 8) лексика, пов'язана зі смертю та містикою (3%);
- 9) лексика, що стосується комах (3%);
- 10) лексика, пов'язана з місяцями (3%);
- 11) лексика, пов'язана з порою доби (2%);
- 12) лексика, пов'язана з назвами кольорів (2%);
- 13) лексика, пов'язана із тваринами та рибами (2%);
- 14) лексика, що стосується птахів (2%);
- 15) лексика, пов'язана з порами року (2%).

Кількість слів у кожній групі значно різниться. Наприклад, лексико-тематична група релігійної тематики складається з дев'яноста семи одиниць, а група слів, пов'язаних з порами року, – із восьми. Деякі з авторських лексичних новотворів Костянтина Мордатенка залишилися поза межами цієї класифікації, тому що семантично вони різняться від названих груп, але їх недостатньо для виокремлення інших тематичних об'єднань. Усі такі інновації вважаємо одиничними утвореннями.

Розглянемо ґрунтовніше авторські лексичні новотвори з кожної лексико-тематичної групи.

2.4.1. Авторські номінації релігійної тематики

Найбільшу лексико-тематичну групу АЛН Костянтина Мордатенка (24 %) становлять слова на релігійну тематику. Твірні основи інновацій насамперед мають виразне християнське спрямування. Це загальні назви, що стосуються віросповідання (*віра, святий*), імена людей, про яких ідеться в Біблії (*Авель*) тощо. Сюди належать такі новотвори: ***воскресливий, м'ясопосвячений, плачияниє, кровавелля, магдалинитися, старозаповітно, духосвятий, новозаповітно, спроневір'я, первосвященницький, хтивоточити*** і т. д.

Варто зауважити, що центральний біблійний образ у творчому доробку Костя Мордатенка – це Спаситель. Поет створив окремий цикл віршів, де описано кожне з семи останніх слів Христа. У лексиконі автора засвідчено чимало АЛН, продукованих різними типами, де твірний компонент позначає ім'я

Ісуса: *брунькоісусся, Ісус-коласій, ісуси, Ісусо-Кобзаріє, ісусопрісний, ісусоранній, йсусорозіпнений, сонцеісуситися, Шевченко-Ісусення: Мої вірші для мене водночас, / як ісуси, пилати, апостоли* (КМорд4:151); *Ісусо-Кобзаріє, Шевченко-Ісусення; густий сніг, мов зарядка, / і серце аж лускає* (КМорд5:15); *Ісусоранне сонце у безодні... / Назір'я зоряшника місячне* (КМорд16:26).

У межах цієї групи також вирізняємо інновації, що у своїй семантиці містять компоненти, які стосуються:

— імен біблійних героїв (*єкзекїля, іудствувати, йосипомарієння, кровавелля, марієбогий, матвіємарколуков'я, мовіудидушаміжлихами, НеАдамоЄвангелієвий, адами, адамоєвення, пастухавелля, пилати, реллекаїння, слізоадам'я, соломонитися, федіроєвангеліївщина, язик-Марія, магдалинитися*): *Жити життям так забáглося, / а не іудствувать* (КМорд8:20); *Крізь гріх соломобнятьє Притчі, / під інеєм – лінії грона* (КМорд18:22); *язик, наче Ісус, що відвалив камінь, / вийшов з печери / і зустрівся з твоїм язиком-Марією* (КМорд15:124);

— імені Бога (*Бог-образ, Бог-рима, Богжито, богобоязкий, богойменний, богоплай, богословитися, божественно-людський, Господь-ловчий*): *Розсонцюється – переціловуються / Дажпісня й Богжито* (КМорд16:9); *Бог-образ, Бог-рима з Музичним слухом...* (КМорд23:28); *Доба шепоче, / як моноклева кобра, звишки / із Всесвіт перед Господом-ловчим* (КМорд28:26). Варто зазначити, що Костянтин Мордатенко не обмежується в продукуванні аналізованих АЛН лише словами *Бог* чи *Господь*. Під час аналізу доробку митця, було виявлено одиниці, твірні основи яких походять створені від слів *Єгова* (єдине особисте ім'я Бога) й *Отець, Син і Святий Дух* (свята Трійця, яку теж вважають одним Богом) (*з'єговдитися, отецьо-сино-духосвяття*): *Стрибають у гречку не тілом – душею: / прямісінько в пеклобагáття... / Отецьо-сіно-духосвяття – / Сила триєдина...* (КМорд16:14). Пояснюємо це тим, що автор у своїх віршах різнобічно підходить до розуміння іпостасі Бога, Мордатенко шукає відмінні номінації для особливої семантики кожного свого новотвору;

— поняття *гріх* (*гріхобрехні, гріховелич, гріхомеддя, гріхомедитися, гріхона́дний, гріхотілля, гріхчаний, медогрішення, споку́со-грішний*): Після Едемських яблук / і далі гріх беруть на душу і до рук: / смакують *гріховелич* – нехтують Творця / і утварі́нюються... (КМорд16:15); *Гріхомéдилось. Ра!* змок-Ла-вода (КМорд3:3); *Фель-фель-фель! Мефісто налле / гріхобре́хень під серце...* (КМорд3:3);

— найменувань *Диявол* й *Анцихрист* (*Анцимолит, анцихриститися, анцихристовий, диявозілля, дияволог, диявольщина, по-антихристськи*): Яничари унаслідovali батьківські / кров і родимки, й *анцихристові* ікла (КМорд4:83); В Україні стільки російщини, скільки *диявольщини* в романі Булгакова «Майстер і Маргарита»... (КМорд7:6);

— християнських свят. Це насамперед Великдень (*Великдень-день, пасходення, крашанкоцоканий*), Спас (*Спогадоспасся*) і Щедрий вечір (*Щедро-добро-вечір'я*): *Великдень-день мертвецький* (КМорд17:13); *Крашанкоцокана, / бабконадкүшена, / з чистими дзвонами, / м'ясопосвячена, / змізеленена, / безсерцевоїстинна, / шлунковобезгосподна... / Бо неучісленна? / Душезгроші́влена...* (КМорд16:12); *Колядоба́ття* односі́нне, / кожухопоколі́нне, / щедро-добро-вечір'я ластівча́не – / не вихрум-скрі-питься / гарячечай́не (КМорд16:6). Такий вибір свят вважаємо невинуватим, адже, наприклад, Великдень у християн – це головне свято богослужебного року, встановлене на честь Воскресіння Ісуса Христа, а Спас – одне з найбільших дванадесятих свят після Великодня. Тобто Костянтин Мордатенко свідомо використовує такі твірні основи для продукування інновацій;

— безпосередньо (мають відповідну твірну основу) чи опосередковано (ми розуміємо з контексту, про що йдеться) слова *церква* (*Соняхо-Печерська, уцерковлений, церків'я, церковосердний, церкоземний*): *Соняхо-Печерська Лавра* (КМорд24:19); *Упокорена персть, умолі́твлений доц, / уцеркóвлені зёрням чорно́земно* (КМорд4:132);

— МОЛИТВИ (*молитвобого, молитвозерний, молитворухатися*): *Молитвозёрна пёрсте, між ключами / один є крик, що відпирає ніч* (КМорд4:69);

! / На відзеркалоста́в'ї в куширу / упалу зірку долезóрник сéлить... / Так, серце віддеру – / я від тво́го своє – / **молитвобóго**... (КМорд16:6);

— Біблії (**біблі-правопис, серцебіблійний, біблібільо, біблійно-житній**): Не з'єднані літери **біблі-правописом** – / у похоті злиплись (КМорд16:11); Зіяві́рші, шаду́, **біблібільо**. / Те́ка-áрку: шами сум рве / і замрійо, залітнене тіло (КМорд3:3);

— географічних назв, згаданих у Біблії (**євфратити, єрусалимитися, палестинно, содомо-гоморритися**): Про-органю сніги пролісками, / Ті́грово струмки **Євфра́тять** лід (КМорд24:7); **Єрусалимиться** смородина захóдом (КМорд16:26); Поезія вища / **содо́мо-гомóрриться**, / матюччя краватку вдягло: ого-го! / (**Пеклора́йттьє гайтове**...) (КМорд16:20);

— пекла (**пеклобагаття, пекловод, пеклораїтися, серцевопеклий**): Стрибають у гречку не тілом – душею: / **прямісінько в пеклобага́ття**... (КМорд16:14); За **пеклово́дом** йшов я слід у слід (КМорд4:79);

— назв релігій (**негри-мусульмани, фарисейно, християнсько-слов'янсько, християнськосердний**): Запанують **негри-мусульмани**, що говоритимуть китайською мовою (КМорд19:21); Вітер носивсь **фарисейно** (КМорд12:7); О, Земле / Києвобіблійна / **християнськосердна** / скорострільно-вільна / і єдиновербна і єдиноЛева (КМорд18:63);

— ікон (**Іконогрішиця, Іконоквіття**): **Іконогрішиця** хтивоточить (КМорд16:11); Бджолопохр́щене **іконоквіття**... / У вересні рясним червоним глodom / воскресне полуничне святоліття... (КМорд16:26).

Отже, насиченість поезій вічними релігійними образами й істинами та змалювання сюжетів зі Святого Письма належать до ознак індивідуального стилю Костянтина Мордатенка, що пояснює різноманітність новотворів у цій групі.

2.4.2. Лексика, пов'язана з природними явищами

Наступною тематичною групою у словотворчості Костянтина Мордатенка є лексика, що стосується природних явищ: **водорі́ко, блискавко-нагрудний,**

бурулькомороззя, приожеледитися, опадочинство, Океанович. До неї належить 22% інновацій, що у своїй семантиці містять компоненти, які стосуються:

— дощу (*вдощитися, Дощ-Буття, Дощ-Вихід, Дощ-Левіт, дощисто-пречисто, дощів'є, дощовиння, дощовіриц, дощовітря, дощозерня, дощомова, дощослів, дощосмертень, зливно, недощ*): *Вдощилосьь; від Ісуса церква одаль...* (КМорд4:29); *Яка ж велетенська стоїть на колінах / сила / і молиться дню, життю, матері: / сонячно-прощено... / дощисто-пречисто...* (КМорд16:13).

— небесних об'єктів, а саме:

а) сонця (*картопля-Сонце, насонцитися, осонцення, осонцювати, розсонцюватися, смертесонцень, солодко-сонячний, сонцевиявлення, сонцедужний, сонцень, сонцетабір, сонцечубий, сонячно-прощено, сонячно-рятівне*): *Світ накрито ковдрою-Безвітрям, / під яким парує картопля-Сонце / у каструльці-Неба – дихайте...* (КМорд12:44); *Цілування, прицілювання; / вуст осонцення; цукрозцілення!* (КМорд3:4); *А сонцечуба, безкачанно-сёрдна кукурудза, / мов руки, стебла розвела і шелестіла* (КМорд4:254);

б) зір (*зір'ятися, зорегривий, зорі-зерня, зорі-крамплі, зоряшник, телеві-«зорі»-«зорі»*): *Землешарики зір'яються* (КМорд28:19); *Сонце розрізали наче гарбуз, / вийняли зорі-зерня*(КМорд12:48); *Сиджу у цирульні, у телеві-«зорі»-«зорі»* (КМорд2:16);

в) місяця (*ззоремісяцити, міся-цо-каєтьса, місяцелан, місяць-когут, Свічка-Місяць, місяць-мідень, місяць-молодик, місяць-недобір, молодик-місяць*): *Ззоремісяцило небокрів'я клéшню, / чорномолóччя п'ю...* (КМорд16:6); *Смішно / спостерігати, як місяць-когут / намагаєтьса вилетіти на пруг...* (КМорд25:5); *Сновидіння каміння: сонце в росі, місяцелан, рябизна, жмури, мигтіння і посмішка: мудрагель* (КМорд21:1);

Космос цікавить Костянтина Мордатенка через інтерес до буття людини, її місця і значення в такому неосяжному просторі. Окрім цього, для всієї творчості письменника характерна тема гармонії світу, а вона виявляється і в упорядкованості космосу з усіма його об'єктами;

— снігу (*безсніговий, весніжжя, сніго-рипо-дощатий, снігувати, сніжинька, сніжно-хмільний, сніжощокій, солодкосніжка*): *Безснігова зима, як справжня драма, / яка триває до́сі* (КМорд1:232); *Святкоялі́нно груднуватъ / сніго-рипо-дощ́атий / Бурулькомороззя почне* (КМорд16:7); *Лід сніжощокій синів...* (КМорд27:8);

— хмар (*білохмарність, босоніжки-хмари, вишиванка-хмара, чорнохмарний, чорнохмарний, хмарно-вітровий*): *... дощі – це шпильки босоніжок-хмар...* (КМорд28:9); *А вітер губу чорнохмарну закопив / і сухо пройшов повз...* (КМорд12:75);

— вітру (*Вітер-безхатько, вітер-буркотун, вітер-водій, вітролистіти, Ковдра-Безвітря, Пресвітер-Вітер*): *Дув / Вітер-безхатько...* (КМорд9:9); *Вітер-водій чорнющою хмарою / Сонце везе* (КМорд12:73); *Тополі над дорогою, мов півчі, / дитинство вітролистять* (КМорд24:26);

— неба (*Каструлька-Небо, небесно-солодкий, небодуша, небокрів'я, піднебесно, степонебесся*): *Дощовіриц, як виспів небодуші, / не йшов, не біг, навіть не лився, / хмаропоезвився.* (КМорд28:20). *Степонеб́есся Всемогутнє! / Перекоти-дóле-життя-мріяння безсмертне...* (КМорд16:28);

— спеки (*спека-спрага, спекошкірення*): *Щира-ра! Дість: Я – Є! / Поцілу-поцілу... Спекошкі́рення! / Фель-фель-фель! Мефісто налле / гріхобрéхень під серце...* (КМорд3:3);

— грому (*грімно, гріморевіти*): *Калюжі збрéзклі / сопіли, аж кістки лущали грімно, зблисками* (КМорд18:17); *Згорталась блискавкою кров / розпореного неба... Гріморевіло, / як заживлялась рана* (КМорд16:12);

— веселки (*веселко-ногий, серга-райдуга*): *Веселко-ногий, Дніпро-ребрастий, ластівчано-церковний, дзвінко-росяний, трав'янисто-посміхнений –*

/ Дощ-Буття, / Дощ-Вихід, / Дощ-Левіт... (КМорд12:40); *Київський травень після дощу...* / мов казковий пірат: / із *сєргою-райдугою* у вусі (КМорд12:71).

Як бачимо з контекстів, природа зі своїми стихіями в поезіях Костянтина Мордатенка найчастіше зображена самостійним об'єктом (пейзажна лірика), вона є своєрідним засобом опису подій, системою моделювання стилістичних й функційних категорій, які розкривають принципи індивідуально-авторської мовної картини світу.

2.4.3. Лексика, пов'язана з письменством

До лексико-тематичної групи авторських новотворів Костянтина Мордатенка, що характеризує письменство, належить 14 % інновацій: *словувати, мовомучениця, опоезений, розморозжупоєтувати, щокочуризм, письменник-початківець, думза* тощо. Продуковані одиниці вказують на погляди автора щодо творення літератури: *...ладен ці / віршомолітвення птахам нав'язувати, / читати на мерзлу калину, щоб диханням ягоди / розморозжупоєтувати...* (КМорд22:13). Ці АЛН, на нашу думку, мають виразну експресивність і прагматичний потенціал, адже тема письменництва стала однією з найголовніших в ідіостилі Костянтина Мордатенка. Митець по-особливому ставиться до діяльності, яка визначальна у його житті: *«Поезіє, скажи, я син твоїй чи невільник?»*.

АЛН цієї групи у семантиці містять компоненти, які стосуються:

— віршів (*віршенята вірші-ящірки, віршовіра, віршоліций, віршомолитвення, віршопад, віршописці, звуко-поезія, зіявірші, опоезений, пісневіршність, поезір'ю, поезія-ікона, поезо-кадри, поезобіографічно, поезородження, прозовірші, серцепоеззя, хмаропоезитися, щовіршний*): *Вірші, вірші, віршенята, возьміть мене на крилята...* (КМорд9:5); *Касіян Калліст Сакович, / Мелентій Смотрицький, / Почайський Сафроній – віршоліці* (КМорд22:19); *Поезородження: васильорабі дощозерня* (КМорд3:1);

— версифікаційних понять (*верлібрно, заримлений, зверлібритися, нога-ямб, права-хорей, РИ-МИ, рима-образ, римовірші, римуваннячко,*

тририм'я, хвосту-рими): *Сміх трагічно / на пісню з топорюща ката / верлібно скрапує* (КМорд4:62); *Верлібри – це вірші-ящірки, / які відкинули хвосту-рими* (КМорд15:21); *Ріжу вену – кров'ю поливаю РИ-МИ* (КМорд25:7);

— прізвищ письменників (*антоничі, Гюго-поет, Гюго-прозаїк, свідзінити, семенково, стуси, тигролово-багрянний*): *Гюго-поет, Гюго-прозаїк: / хто Сонце, а хто Місяць?...* (КМорд10:4); *Семенково свідзінити, трафити / алфавітиту!... Але це боляче, лячно* (КМорд25:7);

— жанрів літератури (*пое-Марія, поема-магма, роман-есея*): *Цезарення слів: / поема-магма / ізвішення* (КМорд22:19); *Вершки стий / роману-есея...* (КМорд26:16);

— алфавіту (*алфавітиту, алфавітно-пісенний, сіда-алфавітіль, сонце-алфавітний*): *Тихо-тихо здвигається істинний храм / сповідань алфавітно-пісенних...* (КМорд24:16); *...літери «еМ», «еЛ», «Ка» каміння котили – / сонце-алфавітні «О»* (КМорд18:25);

— графоманії (*графоманити, розграфоманитися*): *Мова вкраїнська / в рундук за читвом побігла, бо її графоманить і суржить, сірому...* (КМорд26:16); *Рядок невдалий у строфі поета, / розграфоманилося не на жарт* (КМорд19:23);

— назв збірок українських письменників (*кларнетно-сонячний, кобзареву*): *Кларнетно-сонячний сріблястий спалах / і віддзеркалювання чесних слів, / любов, розкоші, захмелілі плеса, / занесені, обтяті, мов чужі* (КМорд19:23); *Стою / кобзареву: Шевченко – рій, вімолот Євангелій* (КМорд5:24);

— книжок (*безкнижковий, книжульки*): *Як хіжій звір / ходжу, ненагодований словами, / безслівний, безкнижковий* (КМорд1:116); *Книжкі, книжульки, кніжечки рідненькі* (КМорд1:367).

Таким чином, авторська лексика, пов'язана з письменством, у доробку Костянтина Мордатенка відображає насамперед загальні закономірності ідіостиллю митця, який активно порушує питання літературної творчості.

2.4.4. Лексика, що характеризує рослинний світ

У словотворчості Костянтина Мордатенка 9% займає лексика, пов'язана з рослинним світом: *гілчасто, низькостеблитися, рослинно, цибульно. гарбузити. білогрибний*. Ці інновації у семантиці містять компоненти, які стосуються:

— квітів (*серце-ромашковий, чорнотрояндитися, трояндо-хмаропінний, соняшникувати, півончик, ніжно-волошковий, кульбаб'я, кульбабитися, кульбабо-прапори, кульбабогривий, Квітка-Земля, жовтокульбабитися, волошковість, волошкувати*): *Натхнення серце-ромашкове в пісню сіло* (КМорд18:8); *Трояндо-хмаро-пінна гущовина / на хвилях, мов на картах, ворожила...* (КМорд18:4); *Леве кульбабогривий, / Коле лапи стерня.* (КМорд23:27);

— дерев (*яблуново, святкоялинно, смереково, вишеня, вишнево-світанковий*): *Садок / під вечір пелюстками яблунéво / зітхатиме* (КМорд6:204); *Плакають водоймище верби, вишенята покинули вишню* (КМорд4:67); *Смерéково ялинка на півонію / смолилася аж хвóїлось гілля* (КМорд24:13);

— кущів (*шипшинно-теренно, червоносмородинитися, смородино-грушевий, горобинно*): *Фіалки серце стугонить шипшiнно-тéренно...* (КМорд16:28); *Небо червоносмородиться* (КМорд16:30);

— трав (*трав'янисто-посміхнений, трав'яцвіркунистий, небур'ян, збур'янілий*): *Замріянопташний погляд шля́ху, / трав'яцвіркунисте сухорóсся...* (КМорд16:20); *Місяць – плагіат Сонця, людина – Слова, / що проросло небур'яном духмянющим...* (КМорд26:9);

— ягід (*сунично, полунично*): *Райдуга сьорбає юшку / червону чоботом, п'яна / падає в сніг, сміється: сунично / заходиться, плаче* (КМорд19:17); *Душна ніч, а місяць, мов горци́вка; / молитовно пахне свіже сіно, / полунично поцілую в щічку* (КМорд4:123).

У творчості Костянтина Мордатенка вибір кожного з рослинних компонентів зумовлений власним творчим сприйняттям або переосмисленням

загальнономовних і фольклорних традицій. Рослинний світ дає змогу автору прагматично змалювати почуття й переживання ліричного героя.

2.4.5. Особливості семантики новотворів інших ЛТГ

Група авторських новотворів, пов'язаних з українським національним питанням становить 4%. Костянтин Мордатенко порушує теми трагічних подій і негативних суспільних явищ, спричинених у нашій державі впливом Росії (*сеньйор-голодомор, колоскова, затуліни, катерини, найросійськіший, цар-недоломок* тощо): *Стою / й дивлюсь очима чмелених на правду: / це я – сеньйор-голодомор* (КМорд6:118); *Перекручнів, московських катерин, / затуліних з лужковими терпінти...* (КМорд8:16).

АЛН цієї групи також вказує на вади суспільства, які автор ословлює для читацького усвідомлення проблем і їх усунення (*бидло-електорат, перекручні, уквартинець, людяшник, україножери, хтомиється*): *Мовчки голосує / бидло-електорат* (КМорд8:23); *Малесенькі криветки / захоплюють в полон підйоми, кісточкі / і пальці на ногах, точнісінько, як сьогодні україножери – Україну...* (КМорд10:5).

Під час дослідження також було згруповано лексику, пов'язану з назвами емоцій/почуттів (4%). У словотворчості Костянтина Мордатенка наявна велика кількість вказівок на душевні переживання ліричного героя, цим зумовлено продукування відповідних інновацій, які насамперед пов'язані з експресивною функцією (*вкохано, любовобіль, любовосвідчити, любовть, любоземний, любомагніття, людолідолюбний, болючий-гнітючий, весело-бунтівний, ЗбайДУЖілий, найгорьованіший, ностальгічно-новітній, серцелюдяність, страждолюб'я* тощо): *Досить... / болючі-гнітючі вісті...* (КМорд25:4); *Спи, сіну: / останній вісмик – найгорьованіший, знай!* (КМорд1:116).

Наступною лексико-тематичною групою є лексика, що стосується музики й різних звуків (*вгробцвірінь, Дажпісня, дзвінковеснити-веснодзвонити, доренькотання, пісня-пісня-пісня-піснямова, пісня-пісня-піснямова, пісня-піснямова, пісняво, піснямова, словозвук, тьох-тьохкання, фортепіанити,*

цвінь-цвіріньо, Цвірк-РО, Цвірк-РОСА, Цвірк-СА): Фортепіанить душу папороть, / на павутинні нотами легенько (КМорд24:7); Тиша, *тьох-тьохкання*, шелест трави із лісів і полів» по вузьких стежечках впадають в ґрунтові дороги (КМорд12:68); Зелено, *цвінь-цвіріньо* заклекотять / трави пробуджені (КМорд12:80). Новотвір *вгробцвінь* має біблійне походження, адже Бог прокляв горобців через їхні крики «Жив! Жив!» під час розп'яття Ісуса. Значення християнських символів та образів для творчості Костя Мордатенка обґрунтовано в аналізі лексико-тематичної мікрогрупи контамінантів із біблійною тематикою. Щодо okazіоналізма *любовть*, то письменник вдало накладає елементи (*любов* + [бов]ть → *любовть*), створюючи слово, що означає зникнення кохання.

Група АЛН, що містить компоненти, пов'язані зі смертю та містикою, становить 3% (*мертвецько, мертводухий, мертвосніжний, похорон-Мойсей, післясмерть, поминально-велично, самогубитися, самопогублення, мефістофити, неологізмистика): Люто* вилиці ввись / підгинались, ламалися, мало не... / *мефістофили* профіль, судомили, корчили, гралися (КМорд19:28); Вода *мертвосніжна*, вогонь життєдайний з'єдналися острахом, сонцем з'ігнутим (КМорд4:60). Ми поєднали ці дві категорії, адже у творчості Костянтина Мордатенка закінчення життя, віра в потойбіччя, незвичайні метаморфози пов'язані на семантичному рівні. Ці категорії не викликають негативних асоціацій, містицизм у митця – це спосіб усвідомлення дійсності та єднання із сакральним, Богом, навіть через смерть: *Йван до труни доторкнувсь – і рука приросла / (Похорон-Мойсей, Похорон-Мойсей)* (КМорд22:14); *Тримає* місяць, мов пасклін, / *глибоку ніч мертвецько́* (КМорд5:6).

Ще однією лексико-тематичною групою є лексика, що стосується комах (3%) (*бджолино, бджоло, бджолопохрещений, бджолянистий, велетні-муравелі, дж-міль, комашия, метелик-одноденка, цвіркунистий, цвіркунисто): Якби* люди були розмірами, як муравелі, а муравелі, як люди, то може й не потрібно було боятися Бога, бо тоді боялись би *велетнів-муравелів* (КМорд12:29); *Цвіркун* мовою *цвіркуністою* / *говоритиме* вірші про / *любов*

нерозділену, зámанку (КМорд4:130). Інсектологічний світ у поезії Костянтина Мордатенка найвиразніше представлений образом бджоли. Пояснюємо це тим, що ця комаха здавна асоціюється з верхівкою світового дерева, її вважали божою комахою: *Бджолопохрещене іконоквіття... / У вересні рясним червоним глодом / воскресне полуничне святоліття...* (КМорд16:26).

У словотворчості Костянтина Мордатенка 3% займає лексика, пов'язана з назвою місяців (*біло-травневий, вереснитися, грудзимень, липнево, липосерпнито, листопадитися, травнево-сонце-зорепадитися, петлюрень, січнелютий*): *Цей звірокруг – біло-травневий – Літо віщує...* (КМорд12:56); *Здмухані зонти кульбаб летять, / травнево-сонце-зорепáдяться, липнево вересняться / і сонце-тіняться!...* (КМорд24:6). Те, що автор продукує всі інновації цієї групи з різними місяцями, засвідчує його однаково особливе ставлення до всієї послідовної періодичності явищ природи.

Наступною лексико-тематичною групою, є лексика, що стосується пори доби (2%) (*з'єднчити, негритянка-Ніч, ніч-білуга, нічнішати, нічно, зір'янічнішати, зірконочити, зірмісяніччя, світанково-солодко, чорні*): *Світанково-солодко, / з ніжною прістрастю / шептали Анцихристи* (КМорд16:8). У творчому доробку Костянтина Мордатенка засвідчено найбільше АЛН, продукованих від спільнокореневих слів до іменника *ніч*: *з'єднчити*. Пояснюємо це тим, що саме цю частину доби в літературі вважають часом творчості, коли збільшуються якісь таємничі, навіть магичні якості буття. Завдяки інноваціям письменник увиразнює їх, додаючи власне бачення дій і певну експресивність: *Це він – Місяць – доли з'єднчив* (КМорд14:77); *Зорі – ластовиння на обличчі негритянки-Ночі* (КМорд4:250).

Ще одна група – лексика, пов'язана з назвами кольорів (2%) (*брунатно-жовто, вересо-жовтий, жовто-вигорілий, жовто-кривавий, жовтопузий, чорносвітлість, чорноземно, чорно-білля, чорно-тяжке*): *Листя впало, листя встало, / підвелось брунатно-жовто* (КМорд4:118); *Де взимку сніги, розважні дощі навесні та влітку, а восени не жара, а поезія жовто-кривава?* (КМорд12:52); *І ластівчане чорно-білля, / дощу перепочинок на лататті...*

(КМорд28:24). У словотворчості Костянтина Мордатенка інновації з кольороназвами, з'являючись поряд із певними образами, органічно їх доповнюють. Такі АЛН набувають символічної семантики і викликають у реципієнта емоцію й асоціації, які закладав автор.

Група інновацій, що містить компоненти з вказівкою на назви видів тварин і риб становить 2% (**біловедмедитися, волоподібний, воронячо, нашвидколан, охижіло, утваринююватися, змієво-плазо-вчення, змієзелений, краснопірковий**): *Простір каштановий заантарктидився: біловедмедився, тихо сурмив* (КМорд4:34); *Проллявся із кадила / туман в глибокий б'єскед, / лататтям лебедінним / в краснопіркові плеса* (КМорд20:136); *Змієво-плазо-вч'єння – це такий нектар / і смакота, скуштуєш раз – і сам просити будеш...* (КМорд16:11). Різномічне використання назв тварин і риб дозволяє письменнику повністю розкрити зміст своїх віршів, поглибити символічний простір, досягти від читача глибинного осмислення порушених проблем.

Передостання лексико-тематична група, яку ми виокремили, стосується лексики, пов'язаної з птахами (2%) (**горобці-півчі, гороб'ячо, замріянопташний, затихлосолов'їний, круки-шибениці, ластівчано-церковний, по-зозулячи, пінгвінно**): *На світанку згортається ніч, наче кров, / щєбечуть пробудження горобці-півчі* (КМорд12:64); *Крижаними хустка́ми запнулись річки́ / і повітря пінгвінно гартоване* (КМорд24:8); *В садку по-зозулячи горлиця / долічує День: «Ку», «Ку»...* (КМорд16:30). Національно-культурні стереотипи щодо конкретних видів птахів у поезії Костянтина Мордатенка залишаються актуальними (круки символізують диявольське потойбіччя, ластівка – святий і добрий птах), але завдяки авторському переосмисленню АЛН з такими компонентами набувають нових конотацій.

Остання група – лексика, пов'язана з порами року (2%) (**веснокнижництво, весносольний, вилітнюватися, дзвінковеснити-веснодзвонити, найлітніший, слізосінній, зимослів'я, навеснілий**): *Проліски / дзвінков'єснять-веснодзвонять: «помилуй...»* (КМорд16:13); *Грудневим затишком цвіла тріо́лія, / вилітнювався ліс туришукува́тий* (КМорд7:16); *В душі*

б'є бура – ох, яка пора: хлібовесна, весносольна, сонцегриволева, нотна: до-ре-мі-фа-сольна, берез-кві-травнева (КМорд:55). У своїй словотворчості Костянтин Мордатенко кожній порі року надає певний духовний і моральний образ, що розширює інтерпретаційні можливості тексту.

Отже, поділ авторських новотворів на лексико-тематичні групи дозволяє проаналізувати словотворчість Костянтина Мордатенка крізь призму актуальності певних тем у світоглядних особливостях мислення автора. Найпродуктивніші ЛТГ для митця стосуються лексики на релігійну тематику, лексики, пов'язаної з природними явищами, лексики, пов'язаної з письменством. Окрім словотвірних і структурних особливостей, аналізовані одиниці мають свої специфічні риси у групах, насамперед вони є виразниками ідіостилю поета, засобом реалізації естетично-експресивної й прагматичної функцій.

ВИСНОВКИ

Осмислення природи авторських лексичних новотворів зумовлене насамперед розумінням загальних неологічних положень. Неологізми виникають через низку лінгвістичних й екстралінгвістичних причин, основні з яких полягають у відсутності слова для найменування нового явища, заміні довгого виразу коротшим, характеристиці розвитку людства, поглибленні знань про навколишній світ тощо.

У роботі розкрито відмінні ознаки загальномовних неологізмів від авторських інновацій, які мають індивідуальну належність, закріпленість у використанні, постійну новизну, високий ступінь експресивності. Завдяки АЛН перед реципієнтом постає нова реальність, вербалізована в мовленні. Помилково її вважати завжди okazіональною, оскільки не всі з нових одиниць продукуються випадково. В АЛН наявний двобічний зв'язок між змістом і формою, що викликає передбачувані або спонтанні асоціації, потребує певних фонових знань для трактування семантики інновації.

У сучасній лінгвістиці існують різні підходи до класифікації неологізмів. За належністю інновації до мови або мовлення виокремлюють загальномовні й індивідуально-авторські новотвори, у контексті яких говорять про узуальний і неuzuальний словотвір. Узуальне й неuzuальне зіставляють як прийняте вживання об'єктивних одиниць, що не залежать від контексту, і матеріалізацію словотвірних можливостей, що не мають основи у вигляді адаптованого матеріалу у мовному просторі. Окрім цього неологізми типологізують за зв'язком новизни з семантикою слова та/або матеріальною оболонкою, за видом мовної одиниці, за ступенем новизни, за видом означуваної реалії, за способом утворення і т. д.

У дослідженні обґрунтовано функційні особливості та прагматичний потенціал індивідуально-авторських новотворів, і доведено, що завдяки узуальним і неuzuальним способам словотвору письменник викликає в реципієнта відповідну чуттєву реакцію, а також виражає суб'єктивно-оцінну модальність у своїх творах. Інновації привертають увагу читача та стимулюють

його до розшифрування закодованої інформації, оскільки внутрішнє продукування висловлювання чи тексту зумовлено номінативними та прагматичними потребами комунікації.

Через особливості семантичного поля, що полягають у гетерогенних співвідношеннях, об'єднанні граматично неоднорідних лексичних одиниць і нечіткості меж між різними полями, описано загальні принципи семантико-дериваційного аспекту. Також розкрито поняття ідіостилю, його домінантні риси – винятковість творчої манери, композиція, вибір теми, певні стилістичні засоби та мовний вияв індивідуально-авторської картини світу письменника. Останню, своєю чергою, найяскравіше репрезентують АЛН, які виникають через версифікаційні потреби, пошуки рими, необхідність надання номінації певного забарвлення або через поєднання цих критеріїв.

Схарактеризовано загальні риси словотворчої практики та семантико-дериваційні особливості індивідуально-авторських лексичних новотворів, які продукує Костянтин Мордатенко у своїй лексиці. Доведено, що для ідіостилю митця, окрім активного творення інновацій, характерне порушення національного українського питання, релігійних проблем і письменства, орнаментованість зображально-виражальних засобів й образів, неочікувані синтаксичні звороти, мовна гра, використання архаїзмів і церковнослов'янizmів. У доробку Костянтина Мордатенка найпродуктивніші способи словотвору узуальні, серед них переважає основоскладання (18%), словоскладання (17%) й суфіксальний спосіб (15%). Інші способи представлено меншою мірою: складносуфіксальний – 9%, префіксально-суфіксальний – 6% і т. д. Усі узуальні способи проаналізовано окремо через дериваційну характеристику частин мови, найпродуктивніші серед яких іменник, прикметник, дієслово та прислівник. З'ясовано, що їх головні характеристики – прагнення до лаконічності, неочікуваний вибір і поєднання семантично різних основ.

Неузуальні способи словотвору в лексиконі письменника першочергово представлено контамінацією (8%) і черезступеневим словотворенням (7%). Контамінанти проаналізовано за відсутністю/наявністю накладання твірних

основ і його типом. Доведено, що з-поміж способів продукування цих АЛН переважає накладання однієї твірної основи на іншу. Воно виражене по-різному і має свої типи: накладання цілої першої основи на початок другої, накладання утнутої першої основи на початок другої, накладання цілої другої основи на кінець першої тощо. Окрім цього, ми дійшли висновку, що контаміанти, продуковані шляхом вставлення однієї твірної основи в іншу і шляхом вичленування однієї твірної основи в іншій, не властиві словотворчості Костянтина Мордатенка. Черезступеневе продукування опрацьовано через лексико-граматичне групування слів із відмінними формальними показниками. Досліджено також графодеривацію, гендіадіс, голофразисні конструкції та субституцію. Доведено, що ці новотвори стали втіленням авторського пошуку Костянтина Мордатенка, вони допомагають схарактеризувати його індивідуальну мовно-поетичну картину світу, функціуючи лише в певному контексті.

У розвідці обґрунтовано потребу лексико-тематичного групування АЛН для з'ясування семантичних особливостей і прагматичного потенціалу ідіостилю Костянтина Мордатенка. На цій підставі виокремлено 15 лексико-тематичних груп, найбільш репрезентативні з-поміж яких: лексика на релігійну тематику (24%); лексика, пов'язана з природними явищами (22%); лексика, пов'язана з письменством (14%); лексика, що характеризує рослинний світ (9%). Така класифікація базована на тематиці продуктивних компонентів АЛН, а кількісна перевага інновацій у певних групах зумовлена світоглядом митця, його громадською діяльністю й індивідуальним досвідом.

За принципами, які розробила Г. Вокальчук й удосконалили автори лексикографічної серії «Українська індивідуально-авторська неографія», укладено «Словник авторських лексичних новотворів Костянтина Мордатенка», що нараховує 750 одиниць.

Подальші перспективи дослідження вбачаємо в обґрунтуванні особливостей вияву інших аспектів для характеристики авторських лексичних новотворів у доробку Костянтина Мордатенка, в аналізі семантико-

дериваційного аспекту як основного на прикладі доробків сучасних українських поетів. Також актуальними будуть розвідки з цієї теми в порівняльному вивченні АЛН у різнотипних дискурсах.

01.12.2022 р.

Делик Є. О.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адах Н. А. Авторські лексичні новотвори Василя Барки (семантико-дериваційний та лексикографічний аспекти). За ред. Г. М. Вокальчук. Рівне : Видавництво Олега Зеня, 2007. 136 с.
2. Адах Н. А. Авторські лексичні новотвори Василя Барки (функціонально-стилістичний аспект) // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. 2009. Вип. 19. С. 200–206. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apyl_2009_19_24 (дата останнього звернення: 01.12.2022).
3. Бабій І. Художньо-зображальна роль авторських неологізмів у формуванні письменницького ідіостилю // Studia Ukrainica Poznaniensia : red. T. Kosmeda, L. Malecki. Poznań, 2015. Zeszyt III. P. 1–18.
4. Бевз Т. Загальні закономірності семантичної деривації (на матеріалі неологізмів педагогічної галузі) // Наукові записки. Кіровоград, 2001. Вип. 35. С. 3–7.
5. Бойко В. Графодеривація в українських рекламних текстах. URL : <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/handle/123456789/2306> (дата останнього звернення: 01.12.2022).
6. Бойко Н. І. Українська експресивна лексика: проблеми семантики і функціонування : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.01. К. : НАН України, Ін-т української мови, 2006. 36 с.
7. Вилка Л. Я. Необароковий та слов'яно-християнський простір лірики К. Мордатенка // Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. 2017. № 4. С. 180–183.
8. Гаврилюк Н. В. Індивідуально-авторські номінації статичних ознак у поезії неокласиків // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна. 2012. Вип. 31. С. 17–20. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_31_7 (дата останнього звернення: 01.12.2022).

9. Галицька Б. О., Коляда Е. К. Неологізми в англійській мові та їх переклад // *Studia Philologica* : зб. студент. наук. праць. Редкол. : О. В. Деменчук, О. В. Константінова, О. І. Павлова та ін. Рівне : РДГУ, 2020. Вип. 4. С. 116–121. URL : https://www.academia.edu/43199058/Studia_Philologica_zb._student._nauk._pracy_redkolegiya_O.V._Demenchuk_O.V._Konstantinova_O.I._Pavlova_ta_in._.Rivne_RDGU_2020._Vip._4._174_s (дата останнього звернення: 01.12.2022).
10. Гамерська І. І. Контамінація як спосіб словотвору // Молодий вчений. Херсон, 2018. № 3.1 (55.1). С. 27–31.
11. Гришко Ю. Оказіональні одиниці у прагматиці вербального мистецького дискурсу // *Passus in scienciam* : матеріали XV студентських наукових читань з міжнародною участю (Полтава, 22 трав. 2019 р.). Полтавський нац. пед. ун-т. ім. В. Г. Короленка ; упоряд. Король Л. Л., Черчата Л. М. Полтава : ПНПУ, 2020. 166 с.
12. Деменчук О. В. Моделі семантичної деривації лексики «ментального занурення» (на матеріалі української, польської та англійської мов) // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія. Гол. ред. А. В. Корольова. К. : Вид. центр КНЛУ, 2015. Т. 18. № 1. С. 49–56.
13. Дзюбіна О. Диференціальні ознаки неологізмів і okazіоналізмів (на матеріалі художньої літератури та Інтернет-реклами англійської мови) // Вісник Львівського університету. Серія : Іноземні мови. 2014. Вип. 22. С. 78–84. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_in_mov_2014_22_13 (дата останнього звернення: 01.12.2022).
14. Дорофєєва, О. М. Оказіональне слово в сучасній російськомовній газетно-журнальній комунікації (комунікативно-прагматичний та соціокогнітивний аспекти) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.02. Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут філології. К., 2003. 20 с.
15. Жижома О. О. Індивідуально-авторські новотвори в поетичному дискусі 80 – 90-х років ХХ століття : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.01 К., 2003. 242 с.

16. Загнітко А. Естетичне навантаження okazіоналізмів у поезії. В. Стуса // Лінгвістичні студії : Збірка наукових праць. Донецьк, 2001. Вип. 8. С. 208–216.
17. Калетнік А. А Функціональний статус неологізмів як наукова проблема // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика : зб. наук. праць. Редкол.: Л. І. Шевченко (голов. ред.) та ін. К. : Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2003. Вип. 8. С. 70–75.
18. Карпіловська Є. А. Неузואльне словотворення: правила «гри без правил» // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: «Філологія». 2005. Т. 8. № 1. С. 106–117.
19. Кобець Л. К. Лексико-семантична група як складник лексико-семантичної системи // Мова і культура. 2012. Вип. 15, т. 4. С. 129–135.
20. Колоїз Ж. В. Індивідуально-авторські неологізми в романі Василя Барки «Жовтий князь» // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : зб. наук. пр. Відп. ред. І. В. Сабадош. Ужгород : Говерла, 2011. №15. С. 341–345.
21. Колоїз Ж. В. Мовна гра як вияв креативності в сучасній афористиці // Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету : зб. наук. праць. Вип.15. Ред. : Ж. В. Колоїз (відп. ред.), Л. А. Білоконенко та ін. Кривий Ріг, 2016. С. 163–185.
22. Колоїз Ж. В. Неузואльне словотворення : монографія. Кривий Ріг : НПП Астерікс, 2015. 156 с.
23. Колоїз Ж. В. Оказіональна деривація: теоретичний та функціонально-прагматичний аспекти : автореф. дис. ... доктора філол. наук : 10.02.01. Київ, 2007. 41 с.
24. Колоїз Ж. В. Українська okazіональна деривація : монографія. К. : Акцент, 2007. 311 с.
25. Колоїз Ж. В., Литовченко І. О. Неузואльна контамінація як лінгвістичний // Proceedings of the 1st International Academic Conference «Science and Education in Australia, America and Eurasia: Fundamental and Applied Science»

(Australia, Melbourne, 25 June 2014). Volume II. «Melbourne IADCES Press». Melbourne, 2014. P. 336–338.

26. Корнієнко І. А., Бугайова А.С. Ідіостиль автора: мовно-літературознавчий аспект // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету : наук. зб. Сер. : Філологія. Гол. ред. сер. І. В. Ступак. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2016. Вип. 25. Т. 1. С. 36–38.

27. Косович О. В. Оказіональне словотворення в сучасній французькій мові (на матеріалі мови мас-медіа, Інтернет-видань і художніх творів) : дис... канд. філол. наук: 10.02.05. Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2008. 204 арк. + дод. (214арк.). Дві кн. одиниці.

28. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник. К. : Академія, 2001. 368 с.

29. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2006. 424 с.

30. КСАН-04: Вокальчук Г. М. Авторський неологізм в українській поезії ХХ століття (лексикографічний аспект) : монографія. За ред. А. П. Грищенка. Рівне : Перспектива, 2004. 524 с.

31. Кульчицький І., Ліхнякевич І., Калимон Ю. Ідіолект, ідіостиль, індивідуальний стиль. Тотожне чи різне? // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство. Луцьк, 2014. № 5. С. 226–229.

32. Ладоня К. Ю. Неологізми в українській мові : сутність, визначення, принципи класифікації та функціонування // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : «Філологія». 2018. Т. 1. Вип. 38. С. 38–40.

33. Лазарева, А. О. Прагматичні особливості оказіоналізмів у сучасному англomовному публіцистичному дискурсі // Молоді фахівці–майбутнє науки : зб. студент. наук. праць. Вип. 7. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. С. 201–204.

34. Лисиченко Л. А. Лексико-семантична система української мови. Харків : Харківський держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, 1997. 131 с.

35. Лоцинова І. С. Неолексика у творах письменників Дніпропетровщини : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Дніпро, 2016. 283 с.
36. Мазурик Д. В. Поетичні okazіоналізми: традиції і сучасність // Культура слова. Вип. 55–56. К., 2000. С. 45–51.
37. Макарець Ю. С. Лексико-семантична група прикметників, які характеризують очі людини, у новелах Григора Тютюнника // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. Київ : Київський університет, 2012. Вип. 25. С. 87–100.
38. Максимчук В. В. Словотворчість сучасних поетів Рівненщини : монографія. За ред. Г. М. Вокальчук. Острог : НаУОА, 2015. 386 с. (Лексикографічна серія «Українська індивідуально-авторська неографія». Вип. 7).
39. Маркова Т. О., Домрачева І. Р. Лексико-семантична і тематичні групи: принципи розмежування. URL : <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/6164/6193> (дата останнього звернення: 01.12.2022).
40. Мартиненко Я., Ольховик М. Мовні девіації у текстах засобів масової інтернет-комунікації // Слова ў кантэксте часу : да 85-годдзя прафесара А.І.Наркевіча: зб. навук. прац. Пад агул. рэд. В.І. Іўчанкава. У 2-х т. Т. 1. Мінск : Выд. цэнтр БДУ, 2014. С. 56–63.
41. Мацько Л. І. Стилiстика української мови : підручник. К. : Вища школа, 2003. 462 с.
42. Мініч Л. С. Оказіоналізми як основа синергетики ідіостилю М. Вінграновського // STUDIA UKRAINICA POSNANIENSIA. 2020. Vol. VIII/2. P. 45–55.
43. Молодча Н. Маніпулятивна функція семантичних okazіоналізмів в англomовному політичному дискурсі // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер. : Філологічні науки. 2010. Вип. 89(5). С. 265–269. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2010_89%285%29_64 (дата останнього звернення: 01.12.2022).

44. Никитченко К. П. Функції okazіоналізмів у когнітивно-дискурсивному висвітленні // Науковий вісник Чернівецького університету : Германська філологія. 2015. Вип. 740–741. С. 145–151.

45. Радько О. Г. Індивідуально-авторські назви статичних ознак в українській поезії ХХ сторіччя : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Луцьк, 2017. 327 с.

46. Ребрій О. В. Okazіоналізми в сучасній англійській мові (структурно-функціональний аналіз) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Харків, 1997. 18 с.

47. Редько Є. Словотвірна контамінація в сучасних інноваційних процесах // ХХ – ХХІ століття: жанрово-стильові й лінгвістичні метаморфози в українській мові і літературі : колективна монографія. Гол. ред. Архангельська А. Olomouc : VUP, 2016. С. 205–229.

48. Ріжко Р. Okazіоналізми як домінанта поетичної мови кінця ХХ – початку ХХІ століття : функціональний аспект // Лінгвістичні студії : зб. наук. праць. Донецький нац. ун-т; наук. ред. А. П. Загнітко. Донецьк : ДонНУ, 2011. Вип. 23. С. 191–197.

49. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Київ–Полтава: Довкілля, 2006. 716 с.

50. Семантична деривація лексики в аспекті міжмовних досліджень : колективна монографія. Кол. авт. ; голов. ред. О.В. Деменчук. Рівне : РДГУ, 2019. 150 с. (Історія та сьогодення філологічної науки ; т. 2).

51. Семантична деривація лексики в типологічному висвітленні : колективна монографія. Кол. авт. ; голов. ред. О. В. Деменчук. Рівне : РДГУ, 2018. 212 с. (Історія та сьогодення філологічної науки ; т. 1).

52. Семенюк О. Семантична двозначність лексичних одиниць, утворених додаванням префікса auto- (на матеріалі французької мови) // Актуальні питання іноземної філології. 2015. № 3. С. 151–156. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/akpif_2015_3_29 (дата останнього звернення: 01.12.2022).

53. Сніховська І. Е. Механізми, засоби та прийоми мовної гри в сучасній англійській мові: автореф. дис. канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Запоріжжя, 2005. 20 с.
54. Ставицька Л. Про термін ідіолект // Українська мова. 2009. № 4. С. 3–15.
55. Стишов О. А. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. Біла Церква : «Авторитет», 2019. 198 с.
56. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) : монографія. 2-ге вид., переробл. К. : Пугач, 2005. 388 с.
57. Тараненко О. О. Неологізм // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія. Гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. URL : <https://esu.com.ua/article-73609> (дата останнього звернення: 27.11.2022).
58. Теробус Р. До проблеми ідіостилю: термінологічний аспект // Типологія та функції мовних одиниць : наук. журн. Редкол. : Н. М. Костусяк (гол. ред.) та ін. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. № 1 (5). 174–182 с.
59. Томіленко Л. М. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2015. 160 с. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Tomilenko_Liudmyla/Terminolohichna_leksyka_v_suchasni_tlumachnii_leksykohrafii_ukrainskoi_literaturnoi_movy.pdf (дата останнього звернення: 01.12.2022).
60. Тропіна Н. П. Семантична деривація в сучасній російській мові : автореф. дис... д-ра філол. наук: 10.02.02. НАН України. Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. К. , 2004. 36 с.

61. Турчак О. М. Оказіоналізми в мові української преси 90-х років ХХ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Дніпропетровськ, 2005. 19 с.

62. Турчак О. М. Функції оказіоналізмів у мові періодичних видань кінця ХХ століття. URL : <http://ir.duan.edu.ua/handle/123456789/1597> (дата останнього звернення: 01.12.2022).

63. Чабаненко В. А. Норми словотворення і мовна експресія // Мовознавство. 1980. № 2. С. 13–20.

64. Юріна Ю. М. Ідіостиль Олени Теліги : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Держ. ВНЗ «Запоріз. нац. ун-т». Запоріжжя, 2016. 17 с.

ДОДАТОК А

СЛОВНИК АВТОРСЬКИХ ЛЕКСИЧНИХ НОВОТВОРІВ

КОСТЯНТИНА МОРДАТЕНКА

(містить 750 одиниць)

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ І ПОЗНАЧОК, УЖИВАНИХ У
СЛОВНИКУ

виг. – вигук;

ГК – голофразисна конструкція;

див. – дивись;

дієприкм. – дієприкметник;

дієсл. – дієслово;

ж. р. – жіночий рід;

ім. – іменник;

мн. – множина;

прикм. – прикметник;

присл. – прислівник;

с. р. – середній рід;

ч. р. – чоловічий рід;

( ) – указівка на джерело ілюстративного матеріалу.

/ – указівка на кінець віршового рядка;

< > – указівка на інформацію довідкового характеру;

Ада́ми, ім., мн., *Квилять своїм матерям / ада́ми і є́ви безреберні в лонах розбещених* (КМорд5:46).

Адамо́євня, ім., с. р., *В Адамо́євня повернення* <назва поезії> (КМорд16:12).

Алфаві́тити, дієсл., див.: **Семенко́во**.

Алфаві́тно-пісе́нний, прикм., *Тихо-тихо здвигається істинний храм / сповідань алфаві́тно-пісенних...* (КМорд24:16).

Альбіно́си-ні́ченьки, ім., мн., див.: **Пі́р'їнно-молоко́во**.

Антиснігур, ім., ч. р., *Морозиво – антиснігур* <назва поезії> (КМорд12:59).

Антисуїцидальний, прикм., *Антисуїцидальне* <назва поезії> (КМорд19:3).

Анто́ничі, ім., мн., *Лиш подумав, / як на мою голову з вишні хрущі (анто́ничі) посипались...* (КМорд21:6).

Антрацітово, присл., *І калюжі блищать антрацітово* (КМорд4:18).

Анци́молит, ім., ч. р., *Анци́молит вустопротисаний* <назва поезії> (КМорд16:20).

Анцихристі́тися, дієсл., *Щоб анцихристисія християни, люциферисія душі? Не бути!* (КМорд4:36).

Анци́христовий, прикм., *Яничари унаслідовали батьківські / кров і родимки, й анцихристові ікла* (КМорд4:83).

Апчхэ́нько, ім., ч. р., *Свято цього... Шев-, Шев-, Шев-, / апчхенька...* (КМорд2:19).

А́фро-фра́нцúзький, прикм., *Це нагромадження – «eP», «eP» – / язик ламає і розорує, мов череслом, / і піднебіння, і гармонію / афро-французьким злом.* (КМорд8:11).

Бабконадку́шений, дієприкм., див.: **Крашанкоцо́каний**.

Ба́йдужники-одноосі́бники, ім., мн., *Падаю прями́нько у заброджений шлунок байдужників-одноосібників* (КМорд19:20).

Банякува́то, присл., див.: **Цілува́ти-манта́чити**.

Ба́шти-близнюкі́, ім., мн., *А, може, якби не впали ті башти-близнюки, то вона б мені не відмовила?* (КМорд12:11).

Бджо́ліно, присл., *Стояв улик і бджолино згадував: «Меду»...* (КМорд12:8888).

Бджо́ло, присл., див.: **Лазаблу́ка**.

Бджолопохрещений, прикм., див.: **Єрусали́митися**.

Бджолянистій, прикм., *Бджолянисті чисті скрині / мед ховають непочатий* (КМорд4:52).

Бджо́лястий, прикм., див.: **Сонця́ти**.

Безгубо, присл., *Любов помирає куцями, / відрубуює руки сокирою, безгубо цілує нащадків, / на серці рубець недотіркливий* (КМорд19:68).

Безкачанно-сёрдний, прикм., див.: **Сончечубий**.

Безквартирний, прикм., *Безквартирні душі* <назва поезії> (КМорд26:12).

Безкнижковий, прикм., *Як хіжій звір / ходжу, ненагодованийі словáми, / безслівний, безкнижковий* (КМорд1:116).

Безкраплінний, прикм., *Цього року – спека безкраплінна* (КМорд10:16).

Безлістявий, прикм., *Сад безлістявий страждає, мов / поет, якому не приходять вірші* (КМорд6:106).

Безлітно, присл., *Безлітно, повсякчас тебе, повік / чекатиму* (КМорд6:232).

Безлюдень, ім., ч. р., *Безлюдень, а не час...* (КМорд26:15).

Безматюччя, ім., с. р., *В гробі: / розмови про літературу, мистецтво; мораль, / Українська мова, задоволення від читання книг, / безматюччя* (КМорд26:4).

Безпередмовний, прикм., *Безпередмовна післямова* <назва поезії> (КМорд9:15).

Безпросторо, присл., *Розсёрдився Вітер на хмари: / чекав – не прийшли... Очеретом / блука' безпросторо...* (КМорд3:12).

Безсерцевоїстинний, прикм., див.: **Крашанкоцоканий**.

Безсніговий, прикм., *Безснігова зима, як справжня драма, / яка триває до́сі* (КМорд1:232).

БезумМмордатénка, ім., ч. р., <назва поезії> (КМорд25:8).

Бéрез-кві-травне́вий, прикм., *В душі б'є бура – ох, яка пора: хлібовесна, весносольна, сонцегриволева, нотна: до-ре-мі-фа-сольна, бéрез-кві-травнева* (КМорд:55).

Березоквітотрáв'я, ім., с. р., *Березоквітотрáв'я – липосёрпить! / На відзеркалоста́в'ї в куширу / упалу зірку долезóрник сёлить... / Так, серце віддеру – / я від твого́ своє – / молитвобóго...* (КМорд16:6).

Бідло-електорат, ім., ч. р., *Мовчки голосує / бідло-електорат* (КМорд8:23).

Бидлува́тість, ім., ж. р., *Бидлуватість у моді...* (КМорд2:16).

Біблібі́льо, присл., див.: **Зіявірші**.

Біблі́йно-жітній, прикм., *Сонце і чорно́зем присяглися / на біблі́йно-жітньо́му дощі* (КМорд16:5).

Бі́блі-право́пис, ім., ч. р., *Не з'єднані літери біблі-право́писом – / у похоті злиплись, зчортили новий / тричі шістковий, подвійно-зако́тистий / зміст неАда́моЄва́нгелієвий* (КМорд16:11).

Біловедме́дитися, дієсл., *Простір каштановий заантарктидився: біловедмедився, тихо сурмив* (КМорд4:34).

Білогрибний, прикм., див.: **Радіносéрдний**.

Бі́ло-травне́вий, прикм., *Цей звірокруг – бі́ло-травневий – Літо віщує...* (КМорд12:56).

Білохма́рність, ім., ж. р., див.: **Відпружі́нитися**.

Білоцерко́ній, ім., ч. р., *Симфонії тези: / поема – білоцерко́нія* (КМорд22:3).

Благáсто, присл., *Душа з чарчини дивиться благáсто* (КМорд10:18).

Благáти-випромі́нювати, дієсл., *А Сонечко дощистим буйноцвіттям / благало-випромі́нювало: / «Місяцю, коханий мій... / Покинь ту ніч... іди до мене жити»* (КМорд12:12).

Близнюкі́-немовля́та, ім., мн., *Розумієте, у дочки / близнюки-немовля́та померли...* (КМорд11:8).

Блімати-гуркоті́ти, дієсл., *Отак Вітер хмарами бив по коліну землі, / імітуючи краплі дощу... блімало-гуркоті́ло* (КМорд18:3).

Бліскавко-нагрудний, прикм., див.: **Чорно-хмарний**.

Богжі́то, ім., с. р., див.: **Розсо́нцюватися**.

Бог-о́браз, ім., ч. р., *Бог-образ, Бог-рима з Музичним слухом...* (КМорд23:28).

Богойме́нний, прикм., див.: **Кармако́лля**.

Богоплай, ім., ч. р., Богоплай: *Сінай* <назва поезії> (КМорд16:12).

Богослóвитися, дієсл., *Плачем немовля – богослóвиться... / В нім Бог до серцелю́дяності молиться...* (КМорд16:13).

Бог-рíма, ім., ч. р., див.: **Бог-образ**.

Божéственно-людськíй, прикм., *Ця любов природи до людини, така відверта і божественно-людська* (КМорд19:8).

Болю́чий-гнітю́чий, прикм., *Досить... / болючі-гнітючі вісті...* (КМорд25:4).

Боржійóтче, виг., *в ту мить, коли «Я» ввійшов у тіло дру́жки, / в неї затерпла рука, що тримала вінець, / почалась менструація, / в голові затарахкотіли думки, / мов колеса в плацкартному по́тягу: / «боржійотче – отлихо – боржійотче – / отлихо – боржійотче – отлихо»* (КМорд15:122).

Босоні́жки-хма́ри, ім., мн., ... дощі – це шпильки босоніжок-хмар... (КМорд28:9).

Брандушки-білі́ці, ім., мн., *Березень! Хороше! Брандушки-білиці виніжéночки* (КМорд12:80).

Бра́тики-кирпа́тики, ім., мн., «*Нóсики-курно́сики*» – «бра́тики-кирпа́тики» (КМорд13:3).

Бруна́тно-жóвто, присл., *Листя впало, листя встало, / підвелось брунатно-жовто* (КМорд4:118).

Брунькоісу́сся, ім., с. р., Брунькоісусся *первозданне* <назва поезії> (КМорд16:8).

Бря́зкомот, ім., ч. р., *розриває пла́ттям / із бря́зкомотом, хмарі, як волі* (КМорд1:400).

Бўйно-кві́тнути, дієсл., див.: **П'яти-тризубитися**.

Бурулькоморóззя, ім., с. р., див.: **Вересожóвтий**.

БутТтя́, ім., с. р., *Не вірю в загробне бутТтя* (КМорд2:11).

Васильора́бий, прикм., див.: **Поезорóдження**.

Вгробцві́рінь, виг., <назва поезії> (КМорд19:17).

Вдощі́тися, дієсл., Вдощилось; *від Ісуса церква одаль...* (КМорд4:29).

Вéлетні-муравéлі, ім., мн., *Якби люди були розмірами, як муравелі, а муравелі, як люди, то може їй не потрібно було боятися Бога, бо тоді боялись би велетнів-муравелів* (КМорд12:29).

Велі́кдень-день, ім., ч. р., *Великдень-день мертвецький* (КМорд17:13).

Великовóдний, прикм., *вирує річки вігин великовóдний: берегі – без сил / повіддя втримати в розвєрстїй пáщі* (КМорд1:258).

Велосипéдитися, дієсл., див.: **Цілува́ти-манта́чити**.

Вересні́тися, дієсл., див.: **Травнево-сонце-зорепáдитися**.

Вересо́жóвтий, прикм., *Вересо́жóвта листопадъ / мироточить дощами... / Святкоялі́нно груднуватъ / сніго-рїпо-доцáтий / Бурулькомороззя почне. / А поки – дощовітря... / І листя, мовби відчїпне, / курюрама «зневір'я» – / чорнозмарнілена Земля / бере, бо літосмертя...* (КМорд16:7).

Верлі́брно, присл., *Сміх трагічно / на пісню з топорища ката / верлібрно скрапує* (КМорд4:62).

Вертолі́тик, ім., ч. р., *Лежать вертолітики й мріють про небо – / над світом ще раз покружляти...* (КМорд12:50).

Верхові́нно, присл., *Сягнула верховинно Свято-блискавка / і забাগнілась каламутъ в низовину́* (КМорд24:11).

Весéлко-но́гий, прикм., *Веселко-ногий, Дніпро-ребрастий, ластівчано-церковний, дзвінко-росяний, трав'янисто-посміхнений – / Доц-Буття, / Доц-Вихід, / Доц-Левіт...* (КМорд12:40).

Веселó-бунтíвний, прикм., *Пресвітер-Вітер грозяний Весну благословляє заміж за Доц весело-бунтíвний* (КМорд4:85).

Веснокнижні́цтво, ім., с. р., *Ох, це не весна, а якесь веснокнижніцтво, чари* (КМорд12:54).

Весносóльний, прикм., див.: **Берез-кві-травне́вий**.

Вздовж-впóперек, присл., *Життя вздовж-впóперек читав / і між рядками* (КМорд18:14).

Вибóрсуваний, прикм., *Груди не / здійматимуться, мов колóсся хлібне, / коли степняк вибóрсуваний дме* (КМордб:131).

Видіхувати-вдихати, дієсл., *Кров тече бурлом, / видихую-вдихаю* (КМорд6:261).

Вилітнюватися, дієсл., *Грудневим затишком цвіла тріоля, / вилітнювався ліс туршукуватий* (КМорд7:16).

Вип'янюватися, дієсл., *Із шинку вип'янювалися по різному: / співали пісень, обіймалися дружньо так...* (КМорд16:23).

Вительбушаний, прикм., *Оце і вся любва катівська для / юрод – із вительбушаних поезій, / здрібнілих до презирств* (КМорд6:261).

Віхрум-скрі-пітися, дієсл., див.: **Колядобаття**.

Вишеня, ім., с. р., *Плекають водоймище верби, вишенята покинули вишню* (КМорд4:67).

Вишиванка-хмара, ім., ж. р., *Вишиванку-хмару день вдягає...* (КМорд12:48).

Вишнево-світанковий, прикм., *Твої вишнево-світанкові / уста знеслили мене* (КМорд14:78).

Вищірювано, присл., *з дощем, що ріс й дедалі скаженів, / гарчав, як звір, / вищірювано, раптом серед жаркої дніни* (КМорд1:306).

Відзеркалостав'я, ім., с. р., див.: **Березоквітотрав'я**.

Відпестити, дієсл., див.: **Відцілувати**.

Відпружинитися, дієсл., *Крапля, що впала на водну гладінь, – / відпружинилась і підстрибнула вгору, / але відірватись не в силах високо.../ (а в тому стрибку було все: / жвавість промінчика, / білохмарність молитви, / срібно-росяний дзвін / і світанковий сум, / коли зорі щезають...)* (КМорд24:9).

Відро-обійми, ім., мн., див.: **Цілувати-мантачити**.

Відсльозувати, дієсл., *Море солоне відсльозує горем* (КМорд24:24).

Відставкóуватися, дієсл., *Дзеркало в місяці відставкóвується...* (КМорд12:35).

Відцілувати, дієсл., *Відцілував, відпестив, відстогнав: / охляв, овва!* (КМорд6:279).

Віки-в-в-в-в-втомлено, присл., *Тече море у глиб віків-в-в-в-втомлено, / пробивають джерела ґрунти...* (КМорд25:12).

Віробр'оння, ім., с. р., *Віробр'оння любоземне <назва поезії>* (КМорд16:26).

Віршенята, ім., мн., *Вірші, вірші, віршенята, возьміть мене на крилята...* (КМорд9:5).

Вірші-ящіркi, ім., мн., *Верлібри – це вірші-ящірки, / які відкинули хвостирими* (КМорд15:21).

Віршовіра, ім., ж. р., *Віршовіра «Сонцевиявлення бузку» <назва збірки>* (КМорд3:1).

Віршоліций, прикм., *Касіян Калліст Сакович, / Мелентій Смотрицький, / Почайський Сафроній – віршоліци* (КМорд22:19).

Віршомолітвення, ім., с. р., *Тепер ладен ці / віршомолітвення птахам нав'язувати, / читати на мерзлу калину, щоб диханням ягоди / розморозжуо́етувати...* (КМорд22:13).

Віршопад, ім., ч. р., *Дощі, натхнення – віщий віршопад* (КМорд18:22).

Віршопісці, ім., мн., *Це Всесвіт милостиню просить, / а віршопісци подають* (КМорд23:38).

Вітер-безхатко, ім., ч. р., *Дув / Вітер-безхатко...* (КМорд9:9).

Вітер-буркотун, ім., ч. р., *Тихенько вітер-буркотун / мугіче пісню* (КМорд1:201).

Вітер-водій, ім., ч. р., *Вітер-водій чорнющою хмарию / Сонце везе* (КМорд12:73).

Вітісто, присл., *Невсипуща, розлого, вітисто / пригорни* (КМорд5:38).

Вітролістити, дієсл., *Тополі над дорогою, мов півчі, / дитинство вітролістять* (КМорд24:26).

Вкадіханно, присл., див.: **Лазаблўка**.

Вко́хано, присл., див.: **Смертесо́нцень**.

Вме́рти-жiти, дієсл., *На молекли розпаду́сь... вмер-жив: стих...* (КМорд25:19).

Водорі́ко, присл., див.: **Смертесо́нцень**.

Воло́га-напруга, ім., ж. р., *Вода розгубилась в повітрі; / волога-напруга: туман...* (КМорд11:10).

Волоподі́бний, прикм., ... *письменник-початківець, / що хоче мати власний кабінет... із кріслом шкірянім й дубовим, / волоподі́бним, різьбленим столом* (КМорд6:100).

Волошкóвість, ім., ж. р., *Волошкóвість неба / смакує мо́рем, / набридлий сніг розта́нув* (КМорд6:103).

Воло́шкувати, дієсл., *Волошкують волошки – свято Уше́стя* (КМорд28:19).

Воро́нячо, присл., *Гріхи воро́нячо летять* (КМорд21:31).

Вро́чо, присл., *Чотири віри, ліщина сонна, / весна багряна сичала врочо* (КМорд4:67).

Всенеося́жність, ім., ж. р., *У нездійсненності – і є вся суть солодко-гіркої самоти, що надає життю той самий вишуканий смак / п'яного усвідомлення всенеосяжності і величі життя, / і післясмак спокус; і післяо́страх смерті; і пам'ять / донародження* (КМорд19:8).

Всесні́жжя, ім., с. р., *Всесніжжя людолідолю́бне <назва поезії>* (КМорд16:26).

Втрику́тні, присл., *Місяць втрикутні* (КМорд28:19).

Вузлува́то, присл., *Шляхи зв'язали долю вузлувато <назва поезії>* (КМорд4:72).

Вустопро́писаний, дієприкм., див.: **Анци́молит**.

Вцига́нити, дієсл., *Не зміг себе лише вциганити* (КМорд27:6).

Гарбу́зити, дієсл., *«Це найвище городинне щастя – над смородиною гарбузити...»* (КМорд4:25).

Гарячеча́йний, прикм., див.: **Колядоба́ття**.

Гвинтокрі́лик, ім., ч. р., *Гвинтокрилики з клена злітали, мов рими, / з карнавальньо-трагічним тедзунком...* (КМорд12:50).

Гілча́сто, присл., *Куштéльники / прохрипіли гілча́сто* (КМорд22:5).

Глибочі́ти, дієсл., *Байдужість глибочить* (КМорд23:22).

Гну́тися-вигина́тися, дієсл., *Гілля гнулося-вигиналося / до небес* (КМорд18:16).

Гойда́тися-розгой́дуватися, дієсл., *Гойдалося-розгойдувалося небо в чарці, / аж тіло хлюпнуло у зашморг* (КМорд19:4).

Голова́-обри́й, ім., ч. р., *Над головою-обрієм / День підіймає Сонце, / немов гімнаст червону гирю...* (КМорд24:19).

Голосносу́щий, прикм., *В літеру «eC» засовує крапку голосносуца «i»* (КМорд18:28).

Гороб'ячо, присл., див.: **Розта́ло**.

Горобі́нно, присл., *Горобинно біль гудів, / іду по лезу* (КМорд19:24).

Горобці́-півчі, ім., мн., *На світанку згортається ніч, наче кров, / щебечуть пробудження горобці-півчі* (КМорд12:64).

Го́сподь-ло́вчий, ім., ч. р., *Доба шепоче, / як моноклева кобра, звишки / із Всесвіт перед Господом-ловчим* (КМорд28:26).

Гостелюбі́вість, ім., ж. р., *Іч, яка гостелюбівість, Самуїле* (КМорд6:240).

Граві́йно, присл., *І квітне каміння гравійно* (КМорд19:6).

Графомáнити, дієсл., *Мова вкраїнська / в рунду́к за читвом побігла, бо її графомáнить і суржить, сірóму...* (КМорд26:16).

Грицько́-Чупре́ньки, ім., мн., *Грицько-Чупре́ньки: дзеньки-бреньки* (КМорд3:10).

Грізці́плення, ім., с. р., *Ціцібенька: цвінь! Грізціплення* (КМорд3:4).

Грі́мно, присл., *Калюжі збрéзклі / сопіли, аж кістки луцали грімно, зблисками* (КМорд18:17).

Гріморе́віти, дієсл., *Згорталась блискавкою кров / розпореного неба... Гріморевіло, / як заживлялась рана* (КМорд16:12).

Гріхобре́хні, ім., мн., див.: **Дість**.

Гріховéлич, ім., ж. р., *Лиш незатребуване трісну́те двійé... / Гадюччя б'є у серце, мов габу́к... / Після Едемських яблук / і далі гріх беруть на душу і до рук: / смакують гріховелич – нехтують Творця / і утварі́нюються...* (КМорд16:15).

Гріхомéддя, ім., с. р., *А там, на дні серця, було все солодке, / і мухи дзижчали над цим гріхомéддям...* (КМорд16:11).

Гріхомéдитися, дієсл., *Гріхомéдилось. Ра! змок-Ла-вода* (КМорд3:3).

Гріхопа́ді, ім., мн., *Бути розумним, цинічним, / вміти відрізати голову, сховати тіло – / ось ці гріхопаді* (КМорд2:18).

Гріхопа́дний, прикм., див.: **Слізоада́м'я**.

Гріхоті́лля, ім., с. р., *Гріхоті́лля червотóчине* <назва поезії> (КМорд16:10).

Гріхча́ний, прикм., *Спас... / яблуневий, мед гріхча́ний...* (КМорд22:3).

Грошо́віший, прикм., *Солодші за солодоці – / передчуття, / грошо́віші за гроші* (КМорд2:12).

Грудзіме́нь, ім., ч. р., *Білі мухи запилюють квітку грудзіме́нь* (КМорд4:249).

Гру́дко-спу́шено, присл., *Земля від болю гру́дко-спу́шено кричала / каравáйно* (КМорд16:18).

Груднува́ти, дієсл., див.: **Вересо́жовтий**.

Гюго́-поёт, ім., ч. р., *Гюго́-поет, Гюго́-прозаїк: / хто Сонце, а хто Місяць? ...* (КМорд10:4).

Гюго́-прозаїк, ім., ч. р., див.: **Гюго́-поёт**.

Гвер-кию́ра, ім., ч. р., *Празьку школу: Теліга, Ірлявський, – / Бабин Яр з'єднав... «твер-киюра» – / справжній герб українців.* (КМорд9:9).

Дажпі́сня, ім., ж. р., див.: **Розсо́нцюватися**.

Дводу́шно, присл., *Дводушно, наче душа Гоголя, страждало Небо* (КМорд12:20).

Двору́шно-фарисе́йний, прикм., див.: **Тартюф'я**.

Дев'ятигруддя, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд28:24).

День-менджун, ім., ч. р., *Спішу віри наштрикнути місяцю на роги, / щоби світило не згубилось... День-менджун / його на ранок обміняє...* (КМорд9:11).

Дж-мі́ль, ім., ч. р., *Дж-мі́ль О* <назва поезії> (КМорд18:27).

Дзвінко́вє́снити-веснодзвѣ́нити, дієсл., *Проліски / дзвінко́вє́снять-веснодзвоня́ть: «помилуй...»* (КМорд16:13).

Дзві́нко-волошко́вій, прикм., *Нові знаходить рими пряні, / смугасті, дзві́нко-волошкові* (КМорд10:2).

Дзві́нко-ро́сяний, прикм., див.: **Весѣ́лко-но́гий**.

Дзві́нко-смі́хий, прикм., *Як веселка дзві́нко-смі́ха / в пересмішеному лісі* (КМорд4:52).

Дзві́нко-то́нний, прикм., *Як на полиці, Франка п'ятдесяти томник – / на дереві краплі Дощу дзві́нко-тонні...* (КМорд28:34).

Ді́вно-преді́вно, присл., *Вельми пам'ятним видавсь візит удови, / бо завершила дивно-предивно / : / «То нічого приходить – / мальчіки тожже нужні»* (КМорд19:10).

Ді́хання-спогля́дання, ім., с. р., *Дихання-споглядання візеру́нкове* <назва поезії> (КМорд21:2).

Дияво́зілля, ім., с. р., *Диявозілля цукро-люциферне* <назва поезії> (КМорд16:11).

Дияво́лог, ім., ч. р., <назва поезії> (КМорд8:14).

Дияво́льщина, ім., ж. р., *В Україні стільки російщини, скільки диявольщини в романі Булгакова «Майстер і Маргарита»...* (КМорд7:6).

Дід-Фавн, ім., ч. р., *А на прізвисько «Дід-Фавн» / колись там жив лісник – хороший газда, був молодим, десь років тридцяти* (КМорд28:20).

Дість, ім., ж. р., *Щира-ра! Дість: Я – Є! / Поцілу-поцілу... Спокошкі́рення! / Фель-фель-фель! Мефі́сто наллє / гріхо́брєхень під серце...* (КМорд3:3).

Дніпро́-ребра́стий, прикм., див.: **Весѣ́лко-но́гий**.

Доба́-піра́т, ім., ж. р., <назва поезії> (КМорд12:43).

Добролю́дін, ім., ч. р., *На половину / добролю́дин живе* (КМорд26:7).

Доброствѣ́рджува́тися, дієсл., *Оберігаймо сон Творця: / шануймося / і доброствѣ́рджуймося / відпочинком...* (КМорд16:14).

Долезо́рник, ім., ч. р., див.: **Березокві́тогра́в'я**.

Долю́-юдо́ль, ім., ч. р., *Майтола́ю / долю-юдо́ль...* (КМорд9:14).

Донарб́дження, ім., с. р., див.: **Всенеося́жність**.

Донашепоті́ти, дієсл., *Стій, Ти / не донашепотів...* (КМорд26:14).

Доренькотáння, ім., с. р., *Круки... затлумили доренькотáння / холодного, прозорого, з-під землі джерела.* (КМорд26:10).

Дорі́дний, прикм., *Правила дорідного руху* <назва поезії> (КМорд18:26).

Доц-Буття́, ім., ч. р., див.: **Веселко-но́гий**.

Доц-Ві́хід, ім., ч. р., див.: **Веселко-но́гий**.

Доці́сто-пречі́сто, присл., див.: **Сб́нячно-прб́щено**.

Доці́в'є, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд28:20).

Доц-Леві́т, ім., ч. р., див.: **Веселко-но́гий**.

Дошові́ння, ім., с. р., *Долоні неба почорніли дошовінням* (КМорд10:57).

Дошові́рщ, ім., ч. р., *Дошовірщ, як виспів небодуші, / не йшов, не біг, навіть не лився, / хмаропоезився.* (КМорд28:20).

Дошові́тря, ім., с. р., див.: **Вересо́жб́втий**.

Доцозе́рня, ім., с. р., див.: **Поезоро́дження**.

Доцомо́ва, ім., ж. р., *Доцомова: пісня-піснямова* <назва поезії> (КМорд21:45).

Доцослі́в, ім., ч. р., <назва поезії> (КМорд23:9).

Доцосме́рть, ім., ч. р., *Доцосмерть! Під острішшя заховався* (КМорд3:5).

Драглі́сто, присл., *Плакала черешня драглисто* (КМорд2:9).

Дрімóтно-дале́кий, прикм., *Це туман, який на світанку огортає серце, / а опівдні вже згадується, як щось дрімотно-далеке* (КМорд15:43).

Думза́, ім., ж. р., *Світлина вражень – думза: думка прозою* (КМорд8:11).

Дурма́н-молоко́, ім., ч. р., *Немов бугаєве дурман-молоко – / ідеологія комуністична – двуллична* (КМорд16:42).

Духмяні́ющий, прикм., *Ляжу на духмянющому сіні під / розхитане небо розхристане* (КМорд19:54).

Духосвя́тий, прикм., див.: **Йосипомарі́єння**.

Душезгроші́влений, дієприкм., див.: **Крашанкоцо́каний**.

Емблемува́тий, прикм., *Електрика елегії емблемува́та* <назва поезії>
(КМорд25:23).

Єви, ім., мн., див.: **Ада́ми**.

Євфра́тити, дієсл., див.: **Про-орга́нити**.

Єкзекі́ля, ім., ж. р., <назва поезії> (КМорд15:39).

Єрусали́митися, дієсл., *Єрусалими́ться* смородина захо́дом. /
Бджолопохре́щене іконоквіття... / У вересні рясним червоним глодом / воскресне
полуничне святоліття... (КМорд16:26).

Жит, ім., ч. р., *Тя жит* <назва поезії> (КМорд23:4).

Житгеро́сся, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд16:21).

Життєсе́рдно, присл., *Не співав – / життєсердно утверджував!*
(КМорд16:8).

Життя́-біль, ім., с. р., *Життя-біль почали цідитися / розплющунням*
очей, ворушінням рук-ніг... (КМорд16:38).

Жі́нка-індуска́, ім., мн., *Місяць на небі, мов цятка між бровами жінки-*
індуски (КМорд12:28).

Жо́вто-віго́рілий, прикм., *Як мозолі на долонях Ісуса, / жовто-вигорілий*
пісок (КМорд19:53).

Жо́вто-кри́вавий, прикм., *Де взимку сніги, розважні дощі навесні та*
влітку, а восени не жара, а поезія жовто-кривава? (КМорд12:52).

Жовтокульба́битися, дієсл., див.: **Чорнотро́яндитися**.

Жовтопу́зий, прикм., *А кульбаби жовтопузі, / як свічуи в трику́рії*
(КМорд14:67).

З'єго́вдитися, дієсл., *З'єговдився сніг торішній, зваго́м / відходить*
(КМорд4:63).

З'єго́вдуватися, дієсл., *Шинквас: мрячить пам'ять не́тям, – /*
з'єговдується час... (КМорд26:15).

З'єдно́чити, дієсл., *Це він – Місяць – долі з'єдно́чив* (КМорд14:77).

Заантаркту́дитися, дієсл., див.: **Біловедме́дитися**.

ЗаГру́знути, дієсл., *Дві голови орла – з Аівнічної Пальміри – / Украй заГрузли і Чеченять* (КМорд18:3).

Зазимóваний, прикм., *Стишивсь гнів, віри іде зазимóваний...* (КМорд3:3).

Зазоремі́сяцяти, дієсл., див.: **Сонцеі́суситися**.

Залі́тнений, прикм., див.: **Зіяві́рші**.

Замерзлотáлий, прикм., *В замерзлотáлий сніг замерзляки / із хряском кістяним врізались дужео...* (КМорд27:4).

Замріянопта́шний, прикм., *Замріянопта́шний погляд шля́ху, / трав'яцвірку́нисте сухорóсся...* (КМорд16:20).

Запі́нно, присл., див.: **Смертесóнцень**.

Зарі́млений, прикм., *Не спалося – Храм споруджував: зарі́млений, опо́езений...* (КМорд21:20).

Затихлосолов'ї́ний, прикм., див.: **Сонцеі́суситися**.

Зати́шинок, ім., ч. р., *Молитися в зати́шинок*. (КМорд4:125).

Зату́ліни, ім., мн., див.: **Катері́ни**.

ЗбайДУЖі́лий, дієприкм., *ЗбайДУЖі́ла, збайСиЛена, збайстриюкована, / з перегаром матюччя, Мова вкраїнська* (КМорд26:16).

ЗбайСі́Лений, дієприкм., див.: **ЗбайДУЖі́лий**.

Збайстриюко́ваний, дієприкм., див.: **ЗбайДУЖі́лий**.

Збо́лення, ім., с. р., *Чернетки зімкнутих повік – зболення <назва збірки>* (КМорд26:1).

Збройовикі́, ім., мн., *І добрі люди до́бру кров свою / не шкодува́ли – й на життя небéсне / обмі́нювали у збройовикі́в* (КМордб:227).

Збур'яні́лий, прикм., див.: **Зверлі́брітися**.

Зверлі́брітися, дієсл., *Зверлі́брилися шляхи Господні збур'янілою стежкою* (КМорд19:20).

Зву́ко-по́езія, ім., ж. р., <назва поезії> (КМорд12:37).

Зелені́сто, присл., *Зелені́сто пахне свіже сіно, / полунично поці́люю в щічку* (КМорд19:30).

Зеленоборщеня, ім., с. р., *Спостерігання / з-під листя щавлю / зеленоборщент за моєю матусею...* (КМорд16:9).

Зéлено-юний, прикм., див.: **Степонебéсся**.

Зéмель, ім., ч. р., «Земля» – «вона», жіночого роду, а чоловічого «Зéмель» (КМорд21:41).

Землевúстий, прикм., див.: **Кровáвелля**.

Землешáрики, ім., мн., Землешарики зір'яються (КМорд28:19).

Зимослів'я, ім., с. р., *Суничне зимослів'я* <назва поезії> (КМорд16:6).

Зір'янічнішати, дієсл., Зір'янічішає <назва поезії> (КМорд28:16).

Зі́р'ятися, дієсл., див.: **Землешáрики**.

Зі́рконóчити, дієсл., *Цвіркун колискову обійстю / зі́рконóчить: / цвірк-РО, цвірк-СА, / цвірк-РОСА...* (КМорд16:10).

Зі́рмісяні́ччя, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд16:20).

Зіяві́рші, ім., мн., Зіявірші, шаду́, біблібі́льо. / *Тéка-áрку: шами сум рве / і замрійо, залітнене тіло* (КМорд3:3).

Златобáнно, присл., *Доц златобанно виглядає з глиниц* (КМорд28:6).

Злі́вно, присл., *Хмара зливно Землю б'є, аж вітер вщух, / верещіть дощисто* (КМорд10:2).

Злі́ва-спра́ва, присл., *На колінах, тремтячим голосом / лебеділа, так чайки кричать, / розпанахана, біля óбраза – / зліва-справа – хлібина й свіча* (КМорд15:97).

Змі́єво-пла́зо-вчéння, ім., с. р., Змі́єво-пла́зо-вчéння – це такий нектар / і смакотá, скуштуєш раз – і сам просити будеш... (КМорд16:11).

Змі́зелéнений, прикм., див.: **Крашанкоцóканий**.

Змок-Ла-вóда, ім., ж. р., див.: **Гріхомéдитися**.

Змóршки-трі́щини, ім., мн., *Порепана від спеки, в зморшках-тріщинах Земля і молоденький Дощик* (КМорд12:20).

Знебапа́ди, ім., мн., Знебапа́ди / морду́ють – мóрти плідної землі (КМорд6:237).

Знева́-га, ім., ж. р., Знева-га / така, що *трясаються дзвони...* (КМорд26:15).

Зника́ти-рості́, дієсл., *Страх зникає-росте* (КМорд25:11).

Зніма́ти-одяга́ти, дієсл., *Берег / знімає-одягає хвілі* (КМордб:17).

Золотору́нно, прикм., *Золоторунно місяць на гладі заціп, мов очікує на Ясона...* (КМорд28:7).

Зорегрíвий, прикм., *О Но́че, проро́ча зорегрива кобило, / діжа суничним світа́нням задню́...* (КМорд16:13).

Зо́рі-зерня́, ім., мн., *Сонце розрізали наче гарбуз, / вийняли зо́рі-зерня. / Із потойбіччя гріхом повернувся, / мов козак-характерник...* (КМорд12:48).

Зо́рі-крамплі́, ім., мн., *Розчісують темряву зо́рі-крамплі́, / і місяць лежить, наче рапорт* (КМорд4:168).

Зо́ряшник, ім., ч. р., див.: **Ісусора́нній.**

Зра́дно, присл., *Зрадно кличе <назва поезії>* (КМорд9:3).

Іва́нний, прикм., див.: **Матвіема́рколу́ків'я.**

Ізві́ршення, ім., с. р., див.: **Цезаре́ння.**

Ісу́с-ко́лосі́й, ім., ч. р., *А гріх самосі́й, Ісус-ко́лосі́й...* (КМорд28:3).

Іконогрі́шшя, ім., с. р., *Іконогрішшя хтивоточить* (КМорд16:11).

Іконокві́ття, ім., с. р., див.: **Єрусали́митися.**

Іншоло́дний, прикм., *А мій голос мав – / іншолодний, здичавілий тембр* (КМорд26:11).

Ісу́си, ім., мн., *Мої вірші для мене водночас, / як ісу́си, пилати, апостоли* (КМорд4:151).

Ісу́со-Кобза́ріє, ім., с. р., *Ісу́со-Кобза́ріє, Шевченко-Ісусення; густий сніг, мов зарядка, / і серце аж лускає* (КМорд5:15).

Ісусопрі́сний, прикм., див.: **Пасходéння.**

Ісусора́нній, прикм., *Ісусоранне сонце у безодні... / Назі́р'я зо́ряшника місянічне. / Ні птах, ані росинка жодна / не ворухнеться. Б'ється полунично / спокусо-грішне черволипе серце* (КМорд16:26).

Ї́дствовати, дієсл., *Жити життям так забáглося, / а не ї́дствовать*
(КМорд8:20).

Ї́на, ім., ж. р., *Як з глини зліплена ї́кра. / Двох маток не ссе, бо вдавилась ї́на* (КМорд23:17).

Йосипомарі́єння, ім., с. р., *Йосипомарієння Духосвя́те <назва поезії>*
(КМорд16:7).

Йсусорозі́пнє́нний, прикм., див.: **Марієбо́гий**.

Карапу́зиковий, прикм., див.: **Сміхота́хи**.

Кара́фка-Рі́ба, ім., ж. р., див.: **Чаро́чки-рибі́ни**.

Кармако́бля, ім., с. р., *Кармако́бля богойме́нне <назва поезії>*
(КМорд16:17).

Карнава́льно-трагі́чний, прикм., див.: **Гвинтокрі́лик**.

Карнава́льно-трагі́чний, прикм., див.: **Гвинтокрі́лики**.

Карто́пля-Со́нце, ім., ж. р., див.: **Ковдра-Безві́тря**.

Кастру́лька-Не́бо, ім., ж. р., див.: **Ковдра-Безві́тря**.

Катері́ни, ім., мн., *Пере́кручнів, московських катерин, / затуліних з лужковими терпіти...* (КМорд8:16).

Кві́тка-Земля, ім., ж. р., *Хмари – це пилок / на носі Господа / після того, як Він понюхав / квітку-Землю...* (КМорд8:2).

Кирпа́тик, ім., ч. р., *Ви – кирпатки мої недошмі́гані. / Ви – мазу́нчики мої недомазу́хані. / Ви – колінка мої збі́ті недодму́хані. / Ви – «ой-відпусти-мене» недолоско́тані* (КМорд16:37).

Клапанасе́рцеру́ки, ГК, *Якщо не казати, як церце малого Івана / клапанасе́рцеру́ками за ребра трималося, щоб не виплигнуть...* (КМорд22:14).

Кларне́тно-со́нячний, прикм., *Кларнетно-сонячний сріблястий спалах / і віддзеркалювання чесних слів, / любов, розко́ші, захмелілі плеса, / занесені, обтя́ті, мов чужі* (КМорд19:23).

Книжу́лька, ім., ж. р., *Книжкі́, книжу́льки, кні́жечки рідне́нькі*
(КМорд1:367).

Кобзарéво, присл., *Стою / кобзарéво: Шевченко – рій, вімолот Євангелій* (КМорд5:24).

Кóвдра-Безві́тря, ім., ж. р., *Світ накрито ковдрою-Безві́трян, / під яким парує картопля-Сонце / у каструльці-Неба – дихайте...* (КМорд12:44).

Кожухопоколíнний, прикм., див.: **Колядобáття**.

Козáк-характérник, ім., ч. р., див.: **Зóрі-зérня**.

Кóлесо-чобóтяний, прикм., див.: **Цóкно-хрúснути**.

Колíнозбíто, присл., *Колíнозбíто молисердно <назва поезії>* (КМорд16:6).

Колоскóва, прикм., *Голодна колоскова <назва поезії>* (КМорд24:22).

Кóлот-кóлоть, ім., ч. р., *Шлях мерзененький... Кóлот-кóлоть* (КМорд22:4).

Колядобáття, ім., с. р., *Колядобáття односінне, / кожухопоколíнне, / щедро-добро-вечір'я ластівчáne – / не вихрум-скрí-питься / гарячечáйне* (КМорд16:6).

Краплíнно-металéвий, прикм., *Роздуми краплинно-металеві <назва поезії>* (КМорд18:30).

Краснопíрковий, прикм., *Проллявся із кадила / туман в глибокий бéскед, / лататтям лебедíнним / в краснопíркові плеса* (КМорд20:136).

Крашанкоцóканий, діеприкм., *Крашанкоцóкана, / бабконадкúшена, / з чистими дзвонами, / м'ясопосвя́чена, / змієзелéнена, / безсерцевоістинна, / шлункóвобезгóподна... / Бо неучíсленна? / Душезгрошíвлена...* (КМорд16:12).

Кривáвість, ім., ж. р., *Кривáвість осені – є милосердна, / а листопадна лють – блаження* (КМорд19:8).

Кривáво-лі́стяний, прикм., *Криваво-листяне есе, / грибні рядки стоять на часі* (КМорд12:56).

Кривáво-чóрний, прикм., *У смерті криваво-чорна маніра...* (КМорд8:19).

Крижíнитися, дієсл., *Слова крижиняться, цвіт краплистий / (потомилися Парнок, Цвєтаєва)...* (КМорд19:61).

Кровáвелля, ГК, *Кровáвелля землевúсте <назва поезії>* (КМорд16:16).

Кровоґрімний, прикм., див.: **Пір'їнно-молоко́во**.

Кроводзві́ння, ім., с. р., див.: **Цо́кно-хруснути**.

Кропив'ястий, прикм., *Трава́, джмелі́ – моє́ все, навіть / зірки́ і кропив'яста́ гіркота́* (КМорд6:25).

Кру́ки-ші́бениці, ім., мн., *Кру́ки-шибениці... / Крізь морок!* (КМорд22:8).

Кульба́б'я, ім., с. р., *Кульбаб'я́ трави – справжні, / вже́ вечір слухає сповідь...* (КМорд12:35).

Кульба́битися, дієсл., *Квіту́й! Кульбабся, земле!* (КМорд19:12).

Кульбабоґрі́вий, прикм., *Леве́ кульбабоґривий, / Коле лати́ стерня.* (КМорд23:27).

Кульба́бо-прапо́рі, ім., мн., *Непомі́тне піднесло́ кульба́бо-прапо́рі соковито...* (КМорд8:24).

Куфайкува́то, присл., *Куфайкува́то: зі́мно; ва́рто, Га́ндзю, / до піхви прутн, в піхву – прутень* (КМорд6:291).

Лазаблу́ка, ім., мн., *Лазаблу́ка скаблі́ вкаді́ханно. / я́шник бджо́ло всо́яв – засох! / мові́удидушамі́жлихами* (КМорд3:3).

Ластівча́но-церко́вний, прикм., див.: **Веселко-но́гий**.

Лель-полелель, ім., ч. р., *Лельом-полельом / догорав ка́мінь...* (КМорд9:13).

Лжеа́нгел, ім., ч. р., *Лжеа́нгели ховали́сь у вертепах...* (КМорд16:14).

Липне́во, присл., див.: **Травне́во-со́нце-зорепа́дитися**.

Липосе́рпити, дієсл., див.: **Березокві́тотра́в'я**.

Листопа́дитися, дієсл., *Листопа́диться́ жовтень* <назва поезії> (КМорд12:73).

Листя́тий, прикм., *Луску́ збиваю́ листяту́* (КМорд14:118).

Літакі́-терорі́сти, ім., мн., *Твої́ «Ні», «Ні» мов лі́таки-терорі́сти* <назва поезії> (КМорд12:11).

Літосме́ртя, ім., с. р., див.: **Вересо́жовтій**.

Лонце́, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд19:17).

Лужко́ві, ім., мн., див.: **Катерини**.

Люба́во, присл., див.: **Смертесо́нцень**.

Любовобі́ль, ім., ж. р., див.: **Серцевопе́клий**.

Любовосві́дчити, дієсл., *На весь світ вуста любовосвідчили: «Кохаю!»*
(КМорд12:36).

Любовоспа́с, ім., ч. р., <назва поезії> (КМорд16:5).

Любо́вть, виг., *Зникає кохання, як риба з поверхні водоймища: Любовть!*
(КМорд8:20).

Любозе́мний, прикм., див.: **Віробро́ння**.

Любомагні́ття, ім., с. р., *Любомагніття богоявне <назва поезії>*
(КМорд16:27).

Людолоділо́бний, прикм., див.: **Всесніжжя**.

Людя́шник, ім., ч. р., *Жили б дружніми громадами в мурашниках (чи людяшниках?), були згуртованими і по-справжньому людяними* (КМорд12:29).

М'яку́шковий, прикм., *Побрі́жилась м'якушкова земля, / погода зра́дницька, весня́на ма́йже* (КМорд1:223).

М'ясопосвя́чений, дієприкм., див.: **Крашанкоцо́каний**.

Магдалі́нитися, дієсл., *Магдалиниться серпень промінням святим...*
(КМорд28:14).

МаЗе́Па, ім., ч. р., *МаЗеПа / голий / проклятий / прип'ятий до коня / скаче по цілому світу і / РеГоЧе* (КМорд17:1).

Макові́ти, дієсл., *Серце Кобилянської – / маковіє...* (КМорд23:29).

Малеві́чення, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд22:23).

Мандромáрення, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд16:36).

Марієбо́гий, прикм., *Марієбога, Їсусорозіпнénна!* (КМорд4:69).

Марно́тність, ім., ж. р., *як відчуваєш Господа в словах, / марно́тність осягаєш, тлінність плоті* (КМорд1:64).

Матвієма́рколу́ків'я, ім., с. р., *Матвієма́рколу́ків'я Іва́нне <назва поезії>*
(КМорд16:8).

Медогрі́шення, ім., с. р., *Розсолоджене медогрішення* (КМорд3:4).

Мертвецько́, присл., *Тримає місяць, мов пасклін, / глибоку ніч мертвецько́*
(КМорд5:6).

Мертводухий, прикм., *Не вигнати худобу мертводуху* (КМорд10:5).

Мертвосніжний, прикм., *Вода мертвосніжна, вогонь життєдайний з'єдналися острахом, сонцем зігнутим* (КМорд4:60).

Метаморфозно, присл., *Пишу я так, як і живу – метаморфозно...* (КМорд28:8).

Метелик-одноденка, ім., ч. р., *Це для нас «тисячна частка секунди», а для метелика-одноденки – доба* (КМорд24:9).

Мефістофити, дієсл., *Лютю вилиці ввись / підгинались, ламалися, мало не... / мефістофили профіль, судомили, корчили, гралися* (КМорд19:28).

Місяцелан, ім., ч. р., *Сновидіння каміння: сонце в росі, місяцелан, рябизна, жмури, мигтіння і посмішка: мудрагель <назва збірки>* (КМорд21:1).

Місяць-кається, дієсл., <назва поезії> (КМорд18:5).

Місяць-когут, ім., ч. р., *Смішно / спостерігати, як місяць-когут / намагається вилетіти на пруг...* (КМорд25:5).

Місяць-мідень, ім., ч. р., *Холоне серце, де місяць-мідень / шукає тверде, не сходить з млáчки* (КМорд4:23).

Місяць-молодик, ім., ч. р., *На шворці місяць-молодик / прекрасним самогубцем вісить* (КМордб:186).

Місяць-недобір, ім., ч. р., *Живу, як обложéнець, / і нічуся, мов місяць-недобір* (КМорд4:192).

Млинючий, прикм., *Сіпле із небес млинючий млин / борошно добі́рне з півних клу́нків* (КМорд1:14).

Мовіудидушаміжлі́хами, ГК, див.: **Лазаблúка**.

Мовомучениця, ім., ж. р., *О мовомученице сокровенна, народ свій об'єднай і збережи.* (КМорд12:5).

Мовчання-зóлото, ім., с. р., *На мовчання-зóлото / я мільярдер, / крапають відсотки* (КМорд2:14).

Молисéрдно, присл., див.: **Колінозбіто**.

Молитвобóго, присл., див.: **Березоквітогра́в'я**.

Молитвозе́рний, прикм., *Молитвозе́рна пе́рсте, між ключами / один є крик, що відтирає ніч* (КМорд4:69).

Молитвору́хатися, дієсл., див.: **Церкі́в'я**.

Молоди́к-місяць, ім., ч. р., *Молодик-місяць жо́втий, / наче сало старе...* (КМорд2:23).

Молоко́во, присл., *І заверталась хма́рна бахтарма́, / як залунала Господа сурма́... / О диво, димувала молоко́во / (такого не побачиш уві сні) – / Творець зійшов на неї у вогні...* (КМорд12:31).

Моно́клевий, прикм., див.: **Госпо́дь-ло́вчий**.

Му́рно-ка́мінь, ім., ч. р., ... *на пружі червоне сонце, / на пе́рсні мурно-ка́мінь...* (КМорд2:22).

Навесні́лий, прикм., див.: **Розпу́п'я́ний**.

Навко́лля, ім., с. р., див.: **Ні́чнішати**.

Надвेलі́чний, прикм., *Ці за́просини / залюбки приймаю, надвелична, княжа, / я тебе кохаю, синява моя Осене...* (КМорд19:67).

Надтрі́снутися, дієсл., *Надтрі́снулося гле́чиком життя́...* (КМорд6:30).

Назі́р'я, ім., с. р., див.: **Ісусора́нній**.

Найгорьо́ваніший, прикм., *Спи, си́ну: / оста́нній ві́смик – найгорьо́ваніший, знай!* (КМорд1:116).

Найзаяло́заніший, прикм., *Серед слів «любов» – / найзаяло́заніше, найсильні́ше, / найнезахи́щеніше* (КМорд6:259).

Найлі́тніший, прикм., *Дописує весна найлітніший сексте́рень...* (КМорд28:6).

Найнемовля́тіший, прикм., *Найнемовля́тіше немовля – Земля <назва поезії>* (КМорд24:27).

Найп'я́нкіший, прикм., *То був п'я́нкий із найп'я́нкіших тру́нків, / найбожестве́нніше з усіх мо́лінь* (КМорд6:55).

Найросі́йськіший, прикм., *«Найросі́йськіший із російських письменників» / «Шульгу» написав...* (КМорд25:3).

Напівзамовля́ння, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд23:23).

Насóнцитися, дієсл., *Блакить липнева на вогні / насóнцелася біло* (КМорд28:35).

Нашвидкола́п, присл., *Туман їсть сніг, як пес бездомний кашу: / нашвидколап, облизуючи миску...* (КМорд5:54).

НеАда́моЄва́нгелієвий, прикм., див.: **Біблі-правóпис**.

Небе́сно-солóдкий, прикм., *(частина мови – субстантивований прикм)*
Принизь, пошматуй, небесно-солодка! (КМорд14:30).

Небодуша́, ім., ж. р., див.: **Дошові́рщ**.

Небокрі́в'я, ім., с. р., див.: **Сонцеісу́ситися**.

Небур'я́н, ім., ч. р., *Місяць – плагіат Сонця, людина – Слова, / що проросло небур'яном духмянющим...* (КМорд26:9).

Неві́кашляний, дієприкм., *Ставо́к тумано́м зра́ння впрів, / немов неві́кашляні хри́пи* (КМорд6:210).

Неві́криканий, дієприкм., *Коли дитячі вігулькнуті спогади / неві́криканим кри́ком ду́шу рвуть* (КМорд1:12).

Невчитáнний, дієприкм., *своє життя: “у віршах мій спочин”, – / вивóджу невчитáнним по́черком* (КМорд1:187).

Не́гри-мусульма́ни, ім., мн., *Запанують негри-мусульмани, що говоритимуть китайською мовою* (КМорд19:21).

Негритя́нка-Ніч, ім., ж. р., *Зорі – ластовиння на обличчі негритянки-Ночі* (КМорд4:250).

Недодму́ханий, дієприкм., див.: **Кирпа́тики**.

Недолоско́таний, дієприкм., див.: **Кирпа́тики**.

Недомазу́ханий, прикм., див.: **Кирпа́тики**.

Недослі́заний, прикм., див.: **Недосмі́ханий**.

Недосмі́ханий, прикм., *Ви – сміхи мої недосміхані. / Ви – слізки мої недослізяні. / Ви – поле моє неперейдене. / Ви – життя моє непрожіте* (КМорд16:37).

Недошмі́ганий, дієприкм., див.: **Кирпа́тики**.

Недо́щ, ім., ч. р., *Вже ангелам плакати несила, / вже сохнути травам недощ* (КМорд19:26).

Незадму́ханий, дієприкм., *Душа́, мов незадму́хана свіча* (КМорд6:25).

Незаяло́жений, дієприкм., *Заборгував / я проміння людям: не зажовані / рими, щоб незаяло́жені слова* (КМорд10:15).

Нелю́дсько, присл., *Пові́тря бра́кло й ніздрі раз у раз / нелю́дсько роздима́лись* (КМорд6:20).

Неологізмі́стика, ім., ж. р., <назва поезії> (КМорд28:19).

Непоси́да-мізи́нець, ім., ч. р., див.: **Товстунець-веселун**.

Неро́дичі, ім., мн., *Плакала / перша черга спадкоємців і неродичів* (КМорд26:5).

Низькосте́блитися, дієсл., *І смуток низькостеблиться...* (КМорд23:18).

Ніжно-волошкóвий, прикм., *Твій погляд ніжно-волошковий, / мов розпанахана блакить* (КМорд14:10).

Ніч-білу́га, ім., ж. р., *За крок був, / за подих чистий, за ніч-білугу / від сповідання* (КМорд4:67).

Нічні́шати, дієсл., *Нічнішає навколя...* (КМорд28:16).

Новозаві́тно, присл., *Більше зерня в жменю, більше сіять, / новозавітно вмолюватись по / сльозу застиглу в оці* (КМорд19:23).

Нога́-ямб, ім., ж. р., *Я в / «ПОЕЗІЮ» / погруз / «ПО» / саму літеру / «Е»... / і тепер «ЗІЮ» / лівою ногою-ямбом, / правою-хореем / на спинці Всесвіту і читаю віршика* (КМорд12:13).

Ностальгі́чно-нові́тній, прикм., *Яка ж ностальгічно-новітня пора!* (КМорд16:23).

Нудно-солóдкий, прикм., *Нудно-солóдкі стікали струмочки...* (КМорд16:11).

Односі́нний, прикм., див.: **Колядоба́ття**.

Озлі́діння, ім., с. р., *Сумління кримкувате – озлідіння <назва поезії>* (КМорд25:19).

Ой-відпусти́-менé, ГК, див.: **Кирпатики**.

Окатастро́флений, прикм., *Людство – це шматочок із: / упорядкованого безглуздя, / касти тихатих калік, / окатастро́фленого кастро́ванісю сумління* (КМорд19:20).

Океа́нович, ім. ч. р., *Гей, Океану Океановичу, Королева / Вам знов свої накази віддає* (КМорд16:24).

Окомі́стий, прикм., *Окомисте збіговисько, / в не влада... Зозуле-каву́ле!* (КМорд21:36).

Оле́глиця, ім., ж. р., *Оле́глиця совісті <назва поезії>* (КМорд17:7).

О́лжа-самосі́й, ім., ч. р., *Ніде ступнути: олжа-самосі́й колоситься...* (КМорд28:17).

Олці́-сірохма́нці, ім., мн., ... *Червінь – олці́-сірохма́нці...* (КМорд22:11).

О́нко-матюкі́, ім., мн., *Онко-матюки, вульгарність – / загрозливіші ніж про це / розповідають* (КМорд8:14).

Опадочі́нство, , ім., с. р., ім., с. р., *Кодекс хмарно-вітрового опадочинства <назва поезії>* (КМорд12:18).

Опо́езений, прикм., див.: **Зарі́млений**.

Орга́нити, дієсл., *Органить життя!* (КМорд2:11).

Ороло́йно, присл., *Годинникові стрілки... роз'єдналися і пішли: втомилися стоячки вичерпувати хвилини з титаніку «Вічності», при цьому раз за разом ороло́йно поскрипували.* (КМорд26:7).

Осо́нцення, ім., с. р., див.: **Приціло́вування**.

Осо́нцювати, дієсл., *Я тебе осонцюю, / джерелю ім'я твоє святохлібне* (КМорд24:7).

Остров'ї́нитися, дієсл., (КМорд26:5).

Оте́цьо-сіно-духосвя́ття, ім., с. р., див.: **Пеклобага́ття**.

Отлі́хо, виг., див.: **Боржі́ютче**.

Отчена́ш, ім., ч. р., *Крапельки звисають з гілки / отченашем з вуст дитячих, / у діжу по ринві збігли* (КМорд14:70).

Охижі́ло, присл., *З хлющем, що не виухав, грядіни світ / гамселили щосіли охижі́ло* (КМорд6:145).

П'янення, ім., с. р., *Рветься п'янення; вій; все мине: / перепалення – переполум'я. Не розп'яття – роз-ше́щення, -се́миння* (КМорд3:4).

П'яти-тризубитися, дієсл., *Каштан п'яти-тризубитися долоністим листям, / тихо буйно-квітне все...* (КМорд12:31).

Паву́тинка, ім., ж. р., *в ду́шу осі́нню тихо летять / з вуст паву́тинки слів несказáнних* (КМорд1:161).

Палесті́нно, присл., *Палестинно сичало зло: «Бийте жидів!»* (КМорд24:8).

Палі́-водá-і-світ, ГК, *Заразливо сміявсь пали-вода-і-світ як поспішав* (КМорд5:64).

Пастухáвелля, ГК, *Пастухáвелля... / зелене, соковитеє гичáлля...* (КМорд16:16).

Пасходéння, ім., с. р., *Пасходéння ісусопрісне <назва поезії>* (КМорд16:12).

Пеклобага́ття, ім., с. р., *Стрибають у гречку не тілом – душею: / прями́сінько в пеклобага́ття... / Оте́цьо-сіно-духосвя́ття – / Сила триєдина...* (КМорд16:14).

Пекловóд, ім., ч. р., *За пекловóдом йшов я слід у слід* (КМорд4:79).

Пеклора́їтися, дієсл., див.: **Содо́мо-гомóритися**.

Первосвяще́ницький, прикм., *Первосвященицький осуд, / пля́мкіт засáлених вуст* (КМорд6:124).

Передколиско́ва, ім., ж. р., <назва поезії> (КМорд12:35).

Пережиття́, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд27:5).

Перезамéрзлий, прикм., *Мов окуляри чоботом розчавлені – / мої слова, перезабуті сні, / перезамерзле небо; (колядча́ні / в мішечок рими падають, візьми)* (КМорд4:133).

Переклі́пати, дієсл., *Біль перекліпаю, смерть – пережду, / відкриється Слово – буду* (КМорд21:15).

Перекотибі́ль, ім., ч. р., *Перекотибіль – по степах. / І віршу – бути...* (КМорд18:18).

Перекóти-дóле-житт́я-мр́яння, ГК, див.: **Степонебéсся**.

Перéкручні, ім., мн., див.: **Катерíни**.

Переплáкати́ся, дієсл., *Уперше заплакав батько / Переплакалось – не перехативиболілось* (КМорд4:51).

Перепóлум'я, ім., с. р., див.: **П'янення**.

Пересмі́шений, прикм., див.: **Дзві́нко-смі́хий**.

Перехативі́болі́тися, дієсл., див.: **Переплáкати́ся**.

Петліóрень, ім., ч. р., <назва поезії> (КМорд28:6).

Пилáти, ім., мн., див.: **Ісúси**.

Письме́нник-початкі́вець, ім., ч. р., *про клéчення сочисте мріє дощ, / як той письменник-початківець, / що хоче мати власний кабінет, обставлений обов'язково / книжкáми різножа́нровими вщент, / із кріслом шкіряні́м й дубóвим / волоподі́бним, рі́зьбленим столом* (КМорд1:236).

Півдúпки, ім., с. р., *Обі́тниця, мій прутню, увіпрісь / у піхву: мóкро, sóлодко, солóдкі / півдúпки, паніста́ро, па́нно, ввись / здійме́мося в обіймах* (КМорд6:294).

Півмене́, займ., *В твоїх сльозáх півне́ба, півмене́* (КМорд6:232).

Півончик, ім., ч. р., *Півончики мої, півончики рідненькі...* (КМорд1:48).

Підгріхóток, ім., ч. р., <назва поезії> (КМорд16:22).

Піднебéсно, присл., *Віпурхнула тиша піднебесно, / цукрилась гріхами дика бражка* (КМорд4:123).

Підті́нно, присл., див.: **Солоні́ти**.

Пінгві́нно, присл., *Крижаними хусткáми запнулись річки / і повітря пінгвінно гартоване* (КМорд24:8).

Пі́нно, присл., *Солоні самокрутки море / крутить пінно* (КМорд4:185).

Пір'ї́нність, ім., ж. р., *Шабельність морозів, снігу пір'їнність перінна...* (КМорд28:17).

Пір'ї́нно-молоко́во, присл., *На баню церковну / пір'їнно-молоко́во / падали альбіноси-ніченьки – / тендітні блискавиці / кровогрі́мних світлин...* (КМорд24:6).

Післябстрах, ім., ч. р., див.: **Всенеосяжність**.

Післяслівний, прикм., *Пісня в слові: післясловне післяслово після всіх <назва поезії>* (КМорд26:16).

Післясмерть, ім., ж. р., *Післясмак / клечальної весні – спекотне літо, / як післясмерть – ці вірші* (КМордб:107).

Післясокір'я, ім., с. р., *Післясокір'я: облизую місяць і зорі, вітер гарячий розгойдує роси і сні* <назва поезії> (КМорд21:45).

Пісневіршність, ім., ж. р., див.: **Українолєсити**.

Пісняво, присл., *Пісняво / прочитаю, що на душі* (КМорд26:4).

Піснямоба, ім., ж. р., <назва поезії> (КМорд21:45).

Пісня-піснямоба, ім., ж. р., див.: **Дощомоба**.

Пісня-пісня-піснямоба, ім., ж. р., *Не цифра нуль, а літера «О»: пісня-пісня-піснямова* <назва поезії> (КМорд21:45).

Пісня-пісня-пісня-піснямоба, ім., ж. р., <назва поезії> (КМорд21:46).

Плачійниє, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд16:13).

По-антіхристськи, присл., *По-антихристськи прийшов / за голодом – податок на дерева / фруктови і куці, від жиру щоб / не розпливліся кріпаки у селах...* (КМордб:205).

По-блазєнськи, присл., *Допоки не освідчивсь – острах їв: / відмовивши – наситивсь по-блазєнськи* (КМордб:233).

По-босяцьки, присл., *Як біль небєсний, березнєвий сніг / виліскує, розлігшись по-босяцьки* (КМорд1:91).

Повідбіваний, дієприкм., *У хмар дощі повідбивані* (КМорд23:18).

Повчально-обізнано, присл., *Хтось навіть хрестився повчально-обізнано* (КМорд16:23).

Подвійно-закотистий, прикм., див.: **Біблі-правобис**.

Поєзір'ю, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд25:3).

Поєзія-ікона, ім., ж. р., *Напишу Поєзію-ікону* (КМорд16:36).

Поезобіографічно, присл., *Вірші із сокири: поезобіографічне* <назва поезії> (КМорд21:40).

По́езо-ка́дри, ім., мн., *Як писалась ця збірочка (поезо-кадри)* <назва поезії> (КМорд17:15).

Поезорóдження, ім., с. р., *Поезорóдження: васильорабі дощозерня* <підназва збірки> (КМорд3:1).

По́ема-ма́гма, ім., ж. р., див.: **Цéзарення**.

По́е-Ма́рія, ім., ж. р., *По́е-Ма́рія у два ока* <підназва збірки> (КМорд22:1).

По-зозу́лячи, присл., *В садку по-зозулячи горлиця / долічує День: «Ку», «Ку»...* (КМорд16:30).

Полуни́чно, присл., *Душна ніч, а місяць, мов горци́вка; / молитовно пахне свіже сіно, / полунично поцілую в щічку* (КМорд4:123).

Помина́льно-вели́чно, присл., *... і було все водночас скорботно, / поминально-велично і сильно...* (КМорд22:14).

По-морозе́цьки, присл., *Мороз по-морозецьки моржує* (КМорд2:6).

Попринево́лити, дієсл., *Не коритися долі / життям всім намагаюсь, але пізно: попринево́лили роки.* (КМорд7:13).

По-роксола́нівськи, присл., *По-роксолані́вськи Косач згорала / І після смерті Смерть її боялась...* (КМорд4:78).

Послух'я́но, присл., *Послух'я́но в стійло іду* (КМорд6:297).

По́хорон-Мойсе́й, ім., ч. р., *Йван до труни доторкнувсь – і рука приросла / (Похорон-Мойсей, Похорон-Мойсей)* (КМорд22:14).

Пошкамо́таний, прикм., *Історія, мова – пошкамотані...* (КМорд13:7).

Пра́ва-хорéй, ім., ч. р., див.: **Нога́-ямб**.

Правдоцві́ття, ім., с. р., *На дно скрині упали слова / й проросли громовім правдоцвіттям* (КМорд16:44).

Пра́дід-оте́ць, ім., ч. р., *Я йшов від прадіда-отця, / йшов до Богині* (КМорд19:30).

Прапоцілу́нки, ім., мн., *... сіль моїх прасліз, / твоїх прапоцілунків цукор* (КМорд16:17).

Прасльо́зи, ім., мн., див.: **Прапоцілу́нки**.

Пресвіте́р-Віте́р, ім., ч. р., див.: **Веселó-бунті́вний**.

Приожелédитися, дієсл., *Сонце приожеледилось вітром грудневим.*
(КМорд20:3).

Пристацмóкувати, дієсл., *Пристацмокую банальність <назва поезії>*
(КМорд25:20).

Пристязáтися, дієсл., *Бо спершу люди пристязáються, / а потім – до числа святих...* (КМорд27:6).

Прицлóбування, ім., с. р., *Цілування, прицлóбування; / вуст осóнчення; цукрозцлóлення!* (КМорд3:4).

Прогáлинно, присл., *Ліс / прогáлинно закляк узб́иччям* (КМорд4:177).

Прозові́рш, ім., ч. р., <назва поезії> (КМорд8:11).

Про-оргáнити, дієсл., *Про-органю сніги пролісками, / Тігрово струмки Євфра́тять лід* (КМорд24:7).

Пруді́ус-Час, ім., ч. р., *Пруді́ус-Час п'є нахильці мої літа, / немов цілюще молоко...* (КМорд28:15).

Прямоку́тно, присл., *Говорив Пашковський – стіни прямокутно слухали.*
(КМорд26:10).

Радіносéрдний, прикм., *Радіносéрдні бджоли... Затінок білогрибний...*
(КМорд28:21).

Раді́час, ім., ч. р., див.: **Смертесóнцень**.

Рáйдужитися, дієсл., *Весéлиться райдуга, / ра́йдужиться веселка*
(КМорд13:3).

РеГóЧе, дієсл., див.: **МаЗéПа**.

Реллекáїння, ім., с. р., *Реллекáїння... / на городі каміння...* (КМорд16:16).

Рі́ма-óбраз, ім., ж. р., *Вітри, наче по мапі, вишукують / по зеленому євангелію / риму-óбраз* (КМорд18:6).

РІ-МІ, ім., мн., *Ріжу вену – кров'ю поливаю РІ-МІ* (КМорд25:7).

Римові́рш, ім., ч. р., *Римові́рш і б́усла гнuzдá, / стихла завіда, спі́нилась брага* (КМорд22:18).

Римувáннячко, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд2:14).

Різако́вий, прикм., *В крові́ці – різако́ва благодійність* (КМорд1:415).

Рóза-єврейка, ім., ж. р., *Пригадалася Роза-єврейка* (КМорд16:44).

Розграфомáнитися, дієсл., *Рядок невдалий у строфі поета, / розграфоманилося не на жарт* (КМорд19:23).

Розлоскóчений, дієприкм., *Молитовний, воскресливий сміх, розлоскочене хмарами небо...* (КМорд12:82).

Воскрéсливий, дієприкм., див.: **Розлоскóчений**.

Розморозупоéтувати, дієсл., див.: **Віршомолітвення**.

Розпуп'яний, прикм., *Збіговисько розпуп'яного цвіту, / цей навеснілий шáбаш бузини!* (КМорд4:29).

Роз-сéминня, ім., с. р., див.: **П'янення**.

Розсóнцюватися, дієсл., *Розсонцюється – перецілюються / Дажпісня й Богжито* (КМорд16:9).

Розтáло, присл., *Розтáло, струмчáсто, мiччу / говорить Весна гороб'ячо* (КМорд2:11).

Розтопiрюватий, дієприкм., *шукáю кiльця / шарi деревинi, що нарослi / словáми на мовчáннi, на сопiннi, / на розтопiрюватих нiздрях* (КМорд1:117).

Розцеркóвитися, дієсл., *Церкви розцеркóвились* (КМорд4:125).

Розчепiрюватий, дієприкм., *Шукáю кiльця, / шарi деревинi, що нарослi / словáми на мовчáннi, на сопiннi, / на розчепiрюватих нiздрях, на губах* (КМорд6:22).

Роз-шéстення, ім., с. р., див.: **П'янення**.

Ромáн-есей, ім., ч. р., *Вершки спий / роману-есея...* (КМорд26:16).

Рослiнно, присл., *Пережовує глину чорнозем рослинно* (КМорд5:19).

Рúки-но́ги, ім., мн., див.: **Життjá-бiль**.

Рум'яно-сóнячний, прикм., *У молоко рум'яно-сонячне / Береза сережку вмочила по мочку вуха, / бо замрiялась* (КМорд16:13).

Садóчок-ясла, ім., ч. р., *У грудні в небі сонце низько-низько... / як умивальники в садочку-яслах...* (КМорд12:73).

Самогúбитися, дієсл., *Вогонь під водою ще бiльш / самогúбиться, сатанiє...* (КМорд7:3).

Самопогублення, ім., с. р., *Стан любові до світу такий: / самопогублення душ* (КМорд13:12).

Свідзі́нити, дієсл., див.: **Семенко́во**.

Світа́нково-со́лодко, присл., *Світа́нково-со́лодко, / з ніжною прістрастю / шептали Анцихристи* (КМорд16:8).

Свічка-Місяць, ім., ж. р., *Мов ока́пини, / зірки у небі біля свічки-Місяця: невігластво, хамелеонство ні – не сплять* (КМорд21:29).

Святкоялі́нно, присл., див.: **Вересо́жовтий**.

Святолі́ття, ім., с. р., див.: **Єрусали́митися**.

Святохлі́бний, прикм., див.: **Осо́нцювати**.

Себелюбо́в, ім., ж. р., *Людина – носій родового зла, / Золото: божественна любов, себелюбов...* (КМорд26:10).

Семенко́во, присл., *Семенко́во свідзі́нити, тра́фити / алфаві́тити!... Але це боляче, лячно* (КМорд25:7).

Сеньйо́р-голодомо́р, ім., ч. р., *Стою / й дивлюсь очима чмелених на правду: / це я – сеньйор-голодомор* (КМордб:118).

Сє́рга-ра́йдуга, ім., ж. р., *Київський травень після дощу... / мов казковий пірат: / із сє́ргою-райдугою у вусі* (КМорд12:71).

Сердомо́вно, присл., *Сердомовно: згінні дні: кукольва́ню рибу: тс-с-с-с-с-с-с* (КМорд25:4).

Серцебі́лійний, прикм., *Серцебі́лійне десятикрів'я <назва поезії>* (КМорд16:14).

Серцевопе́клий, прикм., *Серцевопеклий любовобіль <назва поезії>* (КМорд16:27).

Серцелю́дяність, ім., ж. р., див.: **Богосло́витися**.

Серцепо́еззя, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд16:25).

Сє́рце-рома́шковий, прикм., *Натхнення сє́рце-ромашкове в пісню сіло* (КМорд18:8).

Сині́в'я, ім., с. р., *Сині́в'я потроєне болем <назва поезії>* (КМорд16:24).

Синьобро́во, присл., *Бог / не майже – цілковито: це – мереживо: / усе на світі: пуп'янки п'янки, / потічок, що єднає синьоброво / ставок і річку* (КМорд19:29).

Сіверозлі́в'я, ім., с. р., *Сіверозлі́в'я* <назва поезії> (КМорд16:7).

Сі́да-алфаві́тіль, ім., ч. р., *Літер сидження на сіда-алфавітілі* <назва поезії> (КМорд25:6).

Січнелю́тий, прикм., див.: **Федіроєва́нгелі́вщина**.

Слізоада́м'я, ім., с. р., *Слізоада́м'я гріхопадне* <назва поезії> (КМорд16:18).

Слізосі́нній, прикм., *Слізосі́нне* <назва поезії> (КМорд28:25).

Словозву́к, ім., ч. р., *Пустим словозвуком «кохаю» – долю перейшла мою, немов дорогу з відрами порожніми* (КМорд7:15).

Словува́ти, дієсл., *Крамом крамувати – на базар... / Словом словува́ти – за письмовий стіл... / Золотом золотува́ти: кар / не минути...* (КМорд21:33).

Сльо́зи-живі́ці, ім., мн., *«Отче наш» на мові дерев... / ... вдовині сльози-живиці смерек...* (КМорд24:28).

Смере́ково, присл., *Смере́ково ялинка на півонію / смолилася аж хво́їлось гілля* (КМорд24:13).

Смертесо́нцень, ім., ч. р., *Смертесо́нцень: любáво, вко́хано! / Водорі́ко за́пінно. Терпкий / раді́час. Мерть. Хлібо́ганно.* (КМорд3:3).

Сміхота́хи, ім., мн., *Сміхота́хи карапу́зикові* <назва поезії> (КМорд16:37).

Смола́-живі́ця, ім., ж. р., *...липкий пахучий сік (смола-живиця), який загус на голосному стóвбурі смереки...* (КМорд24:25).

Сморо́дино-груше́вий, прикм., *Дк Ви, / літа мої, смородино-грушеві?* (КМорд28:25).

Сні́го-рі́по-до́щатий, прикм., див.: **Вересожа́втий**.

Снігува́ти, дієсл., *Сніжищем снігує сніг* (КМорд2:6).

Сніжіно́нька, ім., ж. р., *Сніжіно́нько, пір'їночко, навчіть, / легесе́нько торкатися долоньок* (КМорд6:69).

Сніжі́ще, ім., с. р., див.: **Снігувати**.

Сніжно-хмільний, прикм., *Усе поєдналось у сніжно-хмільній морозності* (КМорд16:23).

Сніжощобкий, прикм., *Лід сніжощобкий синів...* (КМорд27:8).

Содóмо-гомóритися, дієсл., *Поезія вища / содóмо-гомóрриться, / матюччя краватку вдягло: ого-го! / (Пеклорáїться гайтове...)* (КМорд16:20).

Солодкопíнно, присл., *Якби я був медом, я б дякував квітам, / з яких позбирали цей мед, / осанну співав би акації, квітню, / квітковим духмяним цабе, / і лився б у каву так солодкопíнно* (КМорд19:46).

Солóдко-слíзний, прикм., *Більше, / ніж інші, пáлко молитвáми час / напóвнювали ду́шу й тіло, бóжим / солóдко-слíзним трéпетом* (КМорд6:332).

Солодкосні́жка, ім., ж. р., *Пломбiр в стаканчику – солодкосні́жка літньої спеки тьохкає «лизь-лизь»* (КМорд12:59).

Солóдко-со́нячний, прикм., *Кинь мене за грати / краси цієї, ув'язні в цю млюсть / солóдко-со́нячної, мрійної розпуки.* (КМорд7:16).

Соломóнитися, дієсл., *Крізь гріх солломóняться Притчі, / під інесем – лінії грона* (КМорд18:22).

Солоні́тися, дієсл., *На дні моря волію лежати, / щоб давив стовп води, солонилось плече і / німіло від цього* (КМорд3:14).

Сон-сльозі́-ця, ім., ж. р., <назва поезії> (КМорд18:8).

Сóнце-алфаві́тний, прикм., *...літери «еМ», «еЛ», «Ка» каміння котили – / сонце-алфаві́тні «О»* (КМорд18:25).

Сонцеві́явлення, ім., с. р., див.: **Віршові́ра**.

Сонцеду́жний, прикм., <назва поезії> (КМорд28:9).

Сонцеісúситися, дієсл., *Сонцеісúсилась черешня / в затихлосолов'їному Раю; / зазоремісяцило небокрів'я клéшню, / чорномолóччя п'ю...* (КМорд16:6).

Сóнцень, ім., ч. р., ч. р. *Сонце – «воно» середнього роду, а чоловічого «Сóнцень»* (КМорд21:41).

Сонцета́бір, ім., ч. р., *...проліски – Євангелія від Весни... / ...закатований Хор лісових дзвіночків / у Сонцетаборі спеки...* (КМорд24:28).

Сонцечубий, прикм., *А сонцечуба, безкачанно-сердна кукурудза, / мов руки, стебла розвела і шелестіла* (КМорд4:254).

Сонцитися, дієсл., *Солодко сонцеться сонце* (КМорд19:17).

Сонцяти, дієсл., *А сонцятимуть простіше / і дощ, і бджолясті липи...* (КМорд28:13).

Соняхо-Печерський, прикм., *Соняхо-Печерська Лавра <назва поезії>* (КМорд24:19).

Сонячно-прощено, присл., *Яка ж велетенська стоїть на колінах / сила / і молиться дню, життю, матері: / сонячно-прощено... / дощисто-пречісто...* (КМорд16:13).

Сонячно-рятівний, прикм., *Кохання, яке очищує, безгріховне, сонячно-рятівне* (КМорд16:5).

Соняшникувати, дієсл., *Повний місяць, ніби пігулку, під язиком ночі Доба розсмоктує, щоби вилікуватися від зоріння і знову соняшникувати* (КМорд12:11).

Спека-спрага, ім., ж. р., <назва поезії> (КМорд25:4).

Спекошкірення, ім., с. р., див.: **Дість**.

Спогадоспáся, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд16:17).

Спокусо-грішний, прикм., див.: **Ісусорáнний**.

Спроневір'я, ім., с. р., *Ось-ось лусне шкіра і вилізе спроневір'я...* (КМорд23:32).

Срібно-росяний, прикм., див.: **Відпружинитися**.

Ставки-дзеркала, ім., мн., *Позакривала Осінь листям усі ставки-дзеркала* (КМорд4:256).

Старозаповітно, присл., *Покотився, мов брязкач, / місяць по небу старозаповітно* (КМорд19:43).

Статéво-описóвий, прикм., *Оця уся статéво-описова бридня... хай далі називається «верлібрами».* (КМорд8:11).

Степонебѣсся, ім., с. р., Степонебѣсся *Всеомогутнє!* / *Перекоти-дóле-життя-мріяння безсмертне...* / *Сухостою зелено-юний, / де батько хрещений – Доц* (КМорд16:28).

Стихомірення, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд23:26).

Страждокрівний, прикм., *Пологи – двожилний, страждокрівний поступ...* (КМорд16:23).

Страждоліоб'я, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд16:32).

Струмчасто, присл., див.: **Розтало**.

Стуси, ім., мн., *Де Ви, Стуси, клеверѣти / Світла...* (КМорд26:9).

Сунічно, присл., *Райдуга сьорбає юшку / червону чоботом, п'яна / падає в сніг, сміється: сунічно / заходиться, плаче* (КМорд19:17).

Сухоросся, ім., с. р., див.: **Замріяноптáшний**.

Танцюйдід, ім., ч. р., *І душа Кульбаби переходить у Танцюйдіда!...* (КМорд24:6).

Тартіоф'я, ім., с. р., *Тартюф'я дворушно-фарисейне* <назва поезії> (КМорд16:10).

Тѣка-арка, ім., с. р., див.: **Зіявірші**.

Телеві-«зорі»-«зорі», ім, ч. р., *Сиджу у цирульні, у телеві-«зорі»-«зорі»* (КМорд2:16).

Тигролово-багрійний, прикм., *На Голгофу шлях тигролово-багрійний* (КМорд12:5).

Тижменеповажасшня, ГК, *Гей, чоловіче, з якої ти волості? / Знайомство і тижменеповажасшня пря...* (КМорд16:23).

Товстунець-веселун, ім., ч. р., *Товстунець-веселун, вказівний залоскотаний, серединець розсерджений, обручковий на шлюбному ложі, непосида-мізинець – падайте* (КМорд2:86).

Трав'яністо-посміхнений, прикм., див.: **Веселко-но́гий**.

Трав'яцвіркунистий, прикм., див.: **Замріяноптáшний**.

Травнево-сонце-зорепадитися, дієсл., *Здмухані зонти кульбаб летять, / травнево-сонце-зорепадяться, липнево вересняться / і сонце-тіняються!*... (КМорд24:6).

Трику́тно, присл., *На розпашілих мапах острови / злились трикутно* (КМорд19:31).

Трири́м'я, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд25:6).

Троя́ндо-хма́ро-пі́нний, прикм., *...трояндо-хмаро-пінна гущовина / на хвилях, мов на картах, ворожила...* (КМорд18:4).

Тьох-тьо́хкання, ім., с. р., *Тиша, тьох-тьохкання, шелест трави із лісів і полів» по вузьких стежечках впадають в ґрунтові дороги* (КМорд12:68).

Укварти́нець, ім., ч. р., «...душею Ви мо українці, а тілом Ви вже уквартинці...» (КМорд4:50).

У́кра, ім., ж. р., див.: **Їна**.

Укра́єнія, ім., ж. р., *Плач Украєнії* <назва поезії> (КМорд5:45).

Украї́нгеліє, ім., с. р., <назва збірки> (КМорд24:1).

Україно́жери, ім., мн., *Малесенькі криветки / захоплюють в полон підйо́ми, кісточкі / і пальці на ногах, точнісінько, як сьогодні україножери – Україну...* (КМорд10:5).

Україно́лєсити, дієсл., *Українолєсити лісовою пісневі́ршністю...* (КМорд22:13).

Умо́літвлений, прикм., *Упокорена персть, умолітвлений дощ, / уцерко́влені зєрням чорно́земно* (КМорд4:132).

Уро́ки-уро́чища, ім., мн., *Цвіркунище скаче від гнилиця, / несе жінку сиву, що робить – / уроки-урочища...* (КМорд23:36).

Уро́чисто-тра́урний, прикм., *Молитви й молитвами не назвеш – / урочисто-траурне обдурювання Бога* (КМорд26:6).

Утварі́нюватися, дієсл., див.: **Гріховéлич**.

Уцерко́влений, прикм., див.: **Умо́літвлений**.

Фарисе́йно, присл., *Вітер носивсь фарисейно* (КМорд12:7).

Федіроєв'ангеліївщина, ім., ж. р., Федіроєв'ангеліївщина Січнелюта <назва поезії> (КМорд16:23).

Фортепіанити, дієсл., Фортепіанить душу папороть, / на павутинні нотами легенько (КМорд24:7).

Фукусіми, ім., мн., *Не натхнення вже – здоров'я в Бога прошу... у суміші трагедій ЧАЕС і Фукусім...* (КМорд8:10).

Хворободітіння, ім., с. р., Хворободітіння попереджальне <назва поезії> (КМорд16:9).

Хвості-лядобійці, ім., мн., *хвости-лядобійці: пусти, ярість сіється!* (КМорд2:7).

Хвості-римі, ім., мн., див.: **Вірші-ящіркі**.

Хлібоганно, присл., див.: **Смертесонцень**.

Хлопці-косарі, ім., мн., *Мов до криниці хлопці-косарі, / на водоній до піхви пальці ходять* (КМорд6:180).

Хлюпати-шелестіти, дієсл., Хлюпає-шелестить, / розриває повітря... (КМорд23:32).

Хмарніч, ім., ж. р., Хмарніч у землю дощ засалабонив (КМорд7:7).

Хмарно-вітровий, прикм., див.: **Опадочінство**.

Хмаропоєзитися, дієсл., див.: **Дощовірш**.

Ховрашок-Всесвіт, ім., ч. р., ... місяць – це горішок за якою ховрашка-Всесвіту... (КМорд10:4).

Християнськосердний, прикм., *О, Земле / Києвобіблійна / християнськосердна / скорострільно-вільна / і єдиновербна і єдиноЛева* (КМорд18:63).

Християнсько-слов'янсько, присл., *Саме цвіли абрикоси / Християнсько-слов'янсько біло... істинно!* (КМорд12:33).

Хтивоточити, дієсл., див.: **Іконогрішшя**.

Хтомиєсса, ім., с. р., <назва поезії> (КМорд16:16).

Цар-недоломок, ім., ч. р., *Злякався цар-недоломок* (КМорд4:83).

Цвінь-цвіріньо, присл., Зелено, цвінь-цвіріньо заклекотять / трави пробуджені (КМорд12:80).

Цвірк-РО, виг., див.: **Зірконо́чити**.

Цвірк-РОСА́, виг., див.: **Зірконо́чити**.

Цвірк-СА, виг., див.: **Зірконо́чити**.

Цвіркуністий, прикм., *Цвіркун мовою цвіркуністою / говоритиме вірші про / любов нерозділену, за́манку* (КМорд4:130).

Цвіркуністо, присл., Бджолою, / Джмелями, / Осами. / Цвіркуністо. / Намисто / Розірвалося, / Покотилося (КМорд21:45).

Цéзарення, ім., с. р., Цéзарення слів: / поема-магма / ізвірення (КМорд22:19).

Церків'я, ім., с. р., Неділя – від Всевишнього – / не усвідомлене церків'я: / в ній відпочинок Бога первозданний... Вона цілющосилая глогінька. / Молитвору́хаймось навшпиньках (КМорд16:14).

Церковосéрдний, прикм., Церковосéрдне перехрестя <назва поезії> (КМорд16:20).

Церко́земний, прикм., Церко́земна чорносвітлість <назва поезії> (КМорд28:21).

Цибу́льно, присл., Сьогодні загульно, завтра цибульно (КМорд21:35).

Цілоні́чно, присл., Вар займає дух / цілодénно, цілоні́чно (КМорд6:135).

Цілува́ти-манта́чити, дієсл., Все знаряддя припало Лопатам до ніг: / цілувало-мантачило, / мішкуватими відро-обіймами пригортало, / банякувато велосипедилось – нарешті, свято... (КМорд12:14).

Цілющосі́лий, прикм., див.: **Церків'я**.

Цо́кно-хру́снути, дієсл., Цо́кно-хруснуто осіннє кроводзвіння; / ко́лесо-чобóтяних доріг – / Перехрестя, мов благословіння... (КМорд16:20).

Цукерко́во, присл., Як цукерко́во цвіте / в садку духмянюща любі́дра! (КМорд21:28).

Цукрозці́лення, ім., с. р., див.: **Приціло́вування**.

Чад-дим, ім., ч. р., Висушили чадом-димом <назва збірки> (КМорд21:9).

Ча́рочки-рибіни, ім., мн., *Мов сіткою, сервант шість ча́рочок-рибін й кара́фку-Рібу упіймав* (КМордб:19).

Червноліпий, прикм., див.: **Ісусоранній**.

Червономовність, ім., ж. р., *Червономовність помідорів красна* (КМорд19:38).

Червонопінно, присл., *Брижі кров'яні у хвилі вирости, / червонопінно розрізали безгомінь* (КМорд28:33).

Червоносморбдинитися, дієсл., *Небо червоносмородиться* (КМорд16:30).

Червотбчинний, прикм., див.: **Гріхотілля**.

Чорніч, ім., ж. р., *Чорніч. Зацюріли зірки* (КМорд3:3).

Чорно-білля, ім., с. р., ... *і ластівчане чорно-білля, / дощу перепочинок на лататті...* (КМорд28:24).

Чорнодімно, присл., *Нараз / далеко над лісом, ген-ген, чорнодімно / напружилось небо і вітер здійнявсь* (КМорд4:239).

Чорнозёмліти, дієсл., *Навіть, чорні фарби: / чорнозёмліють молоково!* (КМорд12:31).

Чорнозёмно, присл., *Пшениця в бур'янах зблукалась, / чорнозёмно блага ваканець / орала* (КМорд4:62).

Чорнозмарнілений, прикм., див.: **Вересожівтий**.

Чорномолбчя, ім., с. р., див.: **Сонцеісуситися**.

Чорносвітлість, ім., ж. р., див.: **Церкоземний**.

Чорнострунний, прикм., *У душі гуркотить камінюччя, / кондаки чорнострунні, ребелія...* (КМорд12:73).

Чорнотрояндитися, дієсл., *Чорнотрояндиться Сонце... / Жовтокульбабиться Місяць...* (КМорд16:10).

Чорно-тяжкий, прикм., *Лихо чорно-тяжке сходить золотниками...* (КМорд12:79).

Чорнохмарний, прикм., *А вітер губу чорнохмарну закопилив / і сухо пройшов повз...* (КМорд12:75).

Чорно-хмарний, прикм., *Небо, немов суддя, вдягло чорно-хмарну мантію, / блискавко-нагрудний знак і задоцило вирок Землі...* (КМорд12:18).

Чотиристінний, прикм., *...на тлі розваг марудних / й марнот чотиристінних* (КМорд1:416).

Чураївний, ім., ж. р. *Ліна Василівна Чураївна / папір нафарширувала часом...* (КМорд21:43).

Шабельність, ім., ж. р., див.: **Пір'їнність**.

Шайтанність, ім., ж. р., *Анциболоте, в чорність: / шайтанність у мене влий...* (КМорд25:11).

Шевченко-Ісусення, ім., с. р., див.: **Ісусо-Кобзаріс**.

Шипшійно-тєренно, присл., *Фіалки серце стугонить шипшійно-тєренно...* (КМорд16:28).

Шкеребєртьнутися, дієсл., *Життя шкеребертьнулось солодкою / зневірою, похміллям, відразою, моторошністю...* (КМорд26:4).

Шлунковобезгосподний, ГК, див.: **Крашанкоцоканий**.

Шляхацький, прикм., *Шляхацький чум, <назва поезії>* (КМорд21:22).

Шорстєнький, прикм., *В шорстєньких корінцях утіха справжня* (КМорд1:366).

Штормовіння, ім., с. р., *Мов луна, ці прокльони летять, / штормовінням засмічені ночі* (КМорд4:181).

Щєдро-дєбро-вечір'я, ім., с. р., див.: **Колядобаття**.

Щелепноротий, прикм., *Тиша, мов шлунок голодного звіра, / мовчання щелепнороте...* (КМорд8:19).

Щіра-ра, виг., див.: **Дість**.

ЩИ-сєрце-РЕ, виг., *ЩИ-сєрце-РЕ: / прочани йдуть!* (КМорд16:6).

Щовіршний, прикм., *Боротьба із самотністю – / щоденна, щовіршна* (КМорд7:18).

Щоко-футурізм, ім., ч. р., <назва поезії> (КМорд9:13).

Щокрові, присл., *Як зачілябив я / по дереву щосили, щокрові – / кулак розм'ясив* (КМорд19:50).

Що-там-далі, ГК., ...*навіть пауза хвилює серце, і воно стугонить не «тук-тук», а б'ється спрагло «що-там-далі, що-там-далі»* <назва поезії> (КМорд24:27).

Яблунéво, присл., *Садóк / під вечір пелюсткáми яблунéво / зітхáтима* (КМорд6:204).

Язiк-Марiя, ім., ч. р., *ти знаєш, що мені хотілося кинути до біса корону, / уперіщити з усієї люті твого коханого, / схопити тебе і поцілувати справжньо і глибоко, / щоб язик, наче Ісус, що відвалив камінь, / вийшов з печери / і зустрівся з твоїм язиком-Марією* (КМорд15:124).

Яничáрич, ім., ч. р., *Це не життя, ні – / я – яничáрич...* (КМорд17:10).

Ящур-корóль, ім., ч. р., *Я – ящур-король: так-так!* (КМорд8:7).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПЕРШОДЖЕРЕЛ

1. Мордатенко К. Л. «А скрипка закохалась в перший сніг...». Харків : Фоліо, 2020. 432 с. **КМорд1.**
2. Мордатенко К. Л. Аніфантій Свиридюк: заримований біль, замерзлий в сльозі, на щоці громовиці. К. : ТОВ «Видавництво «Євшан-зілля», 2011. 24 с. **КМорд2.**
3. Мордатенко К. Л. Віршовіра «Сонцевиявлення бузку». К. : ВЦ «Просвіта», 2010. 16 с. **КМорд3.**
4. Мордатенко К. Л. Голодна кутя: Поезії. К. : Видавництво Сергія Пантюка, 2013. 288 с. **КМорд4.**
5. Мордатенко К. Л. Живокіст. К. : ТОВ «Видавництво «Євшан-зілля», 2012. 72 с. **КМорд5.**
6. Мордатенко К. Л. Заплакана вода: щоденник пальців і чорнила. Львів : Піраміда, 2021. 348 с. **КМорд6.**
7. Мордатенко К. Л. Збогарадитися злиднів. К. : ТОВ «Видавництво «Євшан-зілля», 2010. 24 с. **КМорд7.**
8. Мордатенко К. Л. Зморшка крику під крапкою знаку оклику. К. : ТОВ «Видавництво «Євшан-зілля», 2011. 24 с. **КМорд8.**
9. Мордатенко К. Л. Квітка Цісик. К. : ВЦ «Просвіта», 2010. 16 с. **КМорд9.**
10. Мордатенко К. Л. Катаракта мраки: щоденники катапульти. К. : ТОВ «Видавництво «Євшан-зілля», 2011. 24 с. **КМорд10.**
11. Мордатенко К. Л. Колір солі. Вишневе : Видавництво «Духовна вісь», 2010. 16 с. **КМорд11.**
12. Мордатенко К. Л. Кров з-під криги. Тернопіль : Видавець Сорока Г. І., 2009. 88с. **КМорд12.**
13. Мордатенко К. Л. Лебердаші гарцівниці: танкове освячення. К. : ТОВ «Видавництво «Євшан-зілля», 2010. 16 с. **КМорд13.**
14. Мордатенко К. Л. Милостива цнота спраглих вуст. Біла Церква : Вид. Пшонківський О. В., 2016. 238 с. **КМорд14.**

15. Мордатенко К. Л. Мої слова маленькі репетиції. Біла Церква : Вид. Пшонківський О. В., 2016. 210 с. **КМорд15.**
16. Мордатенко К. Л. Молитва немовляти. К. : ВЦ «Просвіта», 2009. 48 с. **КМорд16.**
17. Мордатенко К. Л. Паустовський: тектонічна трагедія. К. : ВЦ «Просвіта», 2010. 16 с. **КМорд17.**
18. Мордатенко К. Л. Подовження тиші. Біла Церква : ТОВ «Офсет», 2009. 32 с. **КМорд18.**
19. Мордатенко К. Л. Рідокоханок. К. : ТОВ «Видавництво «Євшан-зілля», 2011. 84 с. **КМорд19.**
20. Мордатенко К. Л. Сім слів. Біла Церква : Вид. Пшонківський О. В., 2016. 242 с. **КМорд20.**
21. Мордатенко К. Л. Сновидіння каміння: сонце в росі, місяЦелан, рябизна, жмури, мигтіння і посмішка: мудрагель. К. : ТОВ «Видавництво «Євшан-зілля», 2010. 48 с. **КМорд21.**
22. Мордатенко К. Л. Супокій знемаги. К. : ВЦ «Просвіта», 2010. 24 с. **КМорд22.**
23. Мордатенко К. Л. Тіні від луни. Вишневе : Видавництво «Духовна вісь», 2010. 16 с. **КМорд23.**
24. Мордатенко К. Л. Українгеліє. К.: ВЦ «Просвіта», 2009. 32 с. **КМорд24.**
25. Мордатенко К. Л. Фіброз байдужости: гибель упростяж. К. : ТОВ «Видавництво «Євшан-зілля», 2010. 24 с. **КМорд25.**
26. Мордатенко К. Л. Чернетки зімкнутих повік – зболення. К. : ВЦ «Просвіта», 2010. 16 с. **КМорд26.**
27. Мордатенко К. Л. Шерхіт віддзеркалення. Біла Церква : МП Видавництво «Буква», 2010. 16 с. **КМорд27.**
28. Мордатенко К. Л. Шум великої води. Тернопіль : Видавництво Сорока Г. І., 2009. 40 с. **КМорд28.**